

План за развитие на община Смядово 2014-2020

План за развитие на община Смядово 2014-2020

Смядово, 2013 година

СЪДЪРЖАНИЕ

№	НАИМЕНОВАНИЕ	СТРАНИЦА
I.	АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СМЯДОВО	
1.	ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА СМЯДОВО	
1.1	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ОБХВАТ НА ОБЩИНА СМЯДОВО	
1.1.1	<i>Географско положение</i>	
1.1.2	<i>Климат</i>	
1.1.3	<i>Води и водни ресурси</i>	
1.1.4	<i>Почви</i>	
1.1.5	<i>Полезни изкопаеми</i>	
1.2	НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ НА ОБЩИНА СМЯДОВО	
1.2.1	<i>Брой и гъстота на населението</i>	
1.2.2	<i>Структура на населението на община Смядово</i>	
2.	СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА	
2.1	<i>СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО</i>	
2.2	<i>ИНДУСТРИЯ</i>	
2.3	<i>УСЛУГИ</i>	
2.4	<i>ТУРИЗЪМ</i>	
2.5	<i>ИНВЕСТИЦИИ</i>	
2.6	<i>БЮДЖЕТ</i>	
2.6.1	<i>Приходна част на бюджета</i>	
2.6.2	<i>Разходна част на бюджета</i>	
3.	РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	
3.1	<i>ПАЗАР НА ТРУДА</i>	
3.2	<i>ДОХОДИ И РАЗХОДИ НА ДОМАКИНСТВОТА</i>	
3.3	<i>ЖИЛИЩНА ОСИГУРЕНОСТ</i>	
3.4	<i>ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ</i>	
3.5	<i>СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ</i>	

3.6	ОБРАЗОВАНИЕ	
3.7	КУЛТУРА	
3.8	МЛАДЕЖКА ДЕЙНОСТ И СПОРТ	
4.	ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА	
4.1	ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	
4.1.1	<i>Железопътна инфраструктура</i>	
4.1.2	<i>Пътна и улична мрежа</i>	
4.2	ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИОННИ СИСТЕМИ	
4.2.1	<i>Водоснабдяване на общината</i>	
4.2.2	<i>Канализационна система на общината</i>	
4.3	ЕЛЕКТРОСНАБДИТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	
4.4	КОМУНИКАЦИОННА ИНФРАСТРУКТУРА	
4.5	БЛАГОУСТРОЯВАНЕ	
5.	ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ	
5.1	АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ	
5.2	ВОДНИ РЕСУРСИ	
5.3	ОТПАДЪЦИ	
5.4	ПРОМЕНИ В КЛИМАТА	
5.5	АКУСТИЧНА СРЕДА	
5.6	ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ	
5.7	СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА	
6.	АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	
6.1	СТРУКТУРА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	
6.2	ПРОЕКТИ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ”, ИЗПЪЛНЕНИ ИЛИ В ПРОЦЕС НА ИЗПЪЛНЕНИЕ В ПЕРИОДА 2007-2013 ГОДИНА	
6.3	АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ	
6.4	ПАРТНИРАНЕ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА	
6.5	ПРИЛАГАНЕ НА ПОЛИТИКИ	

План за развитие на община Смядово 2014-2020

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

г.пр.н.е.	<i>година, преди новата ера</i>
в.пр.н.е.	<i>век, преди новата ера</i>
в.пр.хр.	<i>век преди Христа</i>
гр.	<i>град</i>
с.	<i>село</i>
р.	<i>река</i>
ул.	<i>улица</i>
кв.	<i>квартал</i>
кв.м.	<i>квадратни метри</i>
%	<i>процент</i>
фиг.	<i>фигура</i>
табл.	<i>таблица</i>
дка	<i>декари</i>
м.	<i>метри</i>
км.	<i>километри</i>
ха	<i>хектар</i>
хил.лв.	<i>хиляди лева</i>
м.	<i>месец</i>
мин.	<i>минимум</i>
макс.	<i>максимум</i>
бр.	<i>брой</i>
ел.	<i>електрическа</i>
др.	<i>други</i>
хил.куб.м.	<i>хиляди кубически метри</i>
л./сек.	<i>литри в секунда</i>
kWh	<i>киловатчас</i>
w	<i>ват</i>

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ

ЦБ	<i>Централен бюджет</i>
ОДЗ	<i>Обединено детско заведение</i>
БКС	<i>Благоустройство и комунално стопанство</i>
ДФЗ	<i>Държавен фонд „Земеделие“</i>
РА	<i>Разплащателна агенция</i>
ЦДГ	<i>Целодневна детска градина</i>
ЕКГ	<i>Електрокардиограма</i>
ОУ	<i>Основно училище</i>
СОУ	<i>Средно общообразователно училище</i>
ФК	<i>Футболен клуб</i>
ДСП	<i>Домашен социален патронаж</i>
МФ	<i>Международен фонд</i>
ШК	<i>Шахтов кладенец</i>
ВИК	<i>Водоснабдяване и канализация</i>
ПС	<i>Помпена станция</i>
ПСОВ	<i>Пречиствателна станция за отпадни води</i>
ПУДООС	<i>Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда</i>
ГПСОВ	<i>Градска пречиствателна станция за отпадни води</i>
ПИ	<i>Поземлен имот</i>
ЕАД	<i>Еднолично акционерно дружество</i>
РИОСВ	<i>Регионална инспекция по опазване на околната среда и въздуха</i>
ТБО	<i>Твърди битови отпадъци</i>
ГИС	<i>Географска информационна система</i>
НСИ	<i>Национален статистически институт</i>
ТСБ	<i>Териториално статистическо бюро</i>
ТКЗС	<i>Трудово кооперативно земеделско стопанство</i>
АПК	<i>Аграрно-промишлен комплекс</i>
ЕООД	<i>Еднолично дружество с ограничена отговорност</i>
ООД	<i>Дружество с ограничена отговорност</i>
АД	<i>Акционерно дружество</i>
ЕС	<i>Европейски съюз</i>
ТП	<i>Териториално поделение</i>
ДГС	<i>Държавно горско стопанство</i>
ДП	<i>Държавно предприятие</i>
ЗБР	<i>Закон за биологичното разнообразие</i>
ЕТ	<i>Едноличен търговец</i>
ГД	<i>Главна дирекция</i>
ГРАО	<i>Гражданска регистрация и административно обслужване</i>
МОСВ	<i>Министерство на околната среда и водите</i>
ДФФ	<i>Държавен горски фонд</i>

Плана за развитие на Община Смядово за периода 2014-2020 е разработен в контекста на процеса на стратегическо планиране и програмиране в нашата страна. Необходимостта от неговото разработване произтича от изискванията на Закона за регионално развитие по отношение на дългосрочното планиране на развитието на страната като цяло, на регионите за планиране, на областите и общините, като част от Европейския съюз.

Стратегическите цели и приоритетите за развитие на общината и мерките за постигането им са съобразени с другите стратегически документи на европейско, национално и регионално ниво.

1. ЕВРОПА 2020, която дефинира три типа растеж – интелигентен, устойчив и приобщаващ. В СП България идентифицира основните предпоставки, които ще допринесат за тях. За приобщаващия растеж това са образование, квалификация и заетост. За интелигентния растеж това са инвестициите в наука, иновации и конкурентни МСП. За устойчивия растеж това са свързаност и зелена икономика.

2. НАЦИОНАЛНА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ за периода 2013-2025 г. С концепцията се определят основните параметри на стратегията за пространственото развитие на България в средносрочен/дългосрочен период и се конкретизира териториалния контекст и насоченост, както на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие, така и на оперативните програми за периода 2014-2020г. Концепцията надгражда осъществения социално-икономически анализ като определя основните потенциали за развитие на регионално ниво, нивата на подкрепа, както и НКПР служи за определяне на териториално разграничение /демаркация/ на инвестиции по линия на ОПРР и програмата за развитие на селските райони.

3. ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ШУМЕН ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г.

Целта на плана е да представи рамката и основните насоки в социално-икономическото развитие на Община Смядово. Той отразява в дългосрочен план вижданията на ръководителите и специалистите от местните структури на управление, представителите на бизнеса, НПО и широк кръг заинтересовани лица за развитието на общината като цяло. В съответствие с нормативните изисквания на ЗРР общинският план за развитие представлява основен инструмент за осъществяване на цялостна дългосрочно ориентирана политика за развитие, съобразена с националните, регионалните и общински приоритети.

Плана е разработен на основата на задълбочен анализ на съществуващото състояние и тенденциите в развитието на общината през последните 5 години. Той обхваща следните приоритетни области: природни ресурси и околна среда, социална политика, икономика, туризъм, селско стопанство, техническа инфраструктура, териториална структура и урбанистично развитие. В структурно отношение документът включва две основни части – аналитична и стратегическа. В аналитичната част са направени секторни анализи за актуалното състояние и съвременните тенденции по отношение на природните условия и ресурси, демографската ситуация, икономическото развитие, социалната сфера, техническата инфраструктура, състоянието на околната среда и териториалната структура на общината. Секторните анализи и съдържащите се изводи в

тях са основата, върху която „стъпва” обобщения SWOT-анализ. Чрез SWOT-анализа са разкрити силните страни и възможностите в развитието на общината, а също така слабите страни и заплахите, които го ограничават. Направените изводи от SWOT-анализа подпомогнаха разработването на стратегическата част на документа, а именно формулирането на визия, стратегически цели, приоритети, мерки и конкретни дейности за реализиране на плана.

В разработването на плана активно участие взеха специалисти и заинтересовани лица от Община Смядово, представляващи различни сектори, отрасли и организации. Дискусиите се провеждаха по работни групи в дух на доброжелателност и партньорство. В работните групи се дискутираха основните проблеми в следните направления: селско стопанство и икономика, социална сфера, териториално развитие, техническа инфраструктура и околната среда. Основните етапи, през които премина подготовката и разработването на плана бяха:

1. Събиране на необходимата изходна информация както за съвременното състояние на общината, така и за очакванията на специалисти и представители на бизнеса и гражданското общество за бъдещото развитие на отделните сфери на обществения живот.

2. Анализ на данните и изясняване на тенденциите, проблемите и перспективите в развитието на общината.

3. Обобщаване на резултатите от секторните анализи чрез SWOT-анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите за развитието на общината.

4. Формулиране на визия, стратегически цели, приоритети и мерки за бъдещото развитие на общината.

5. Разработване на индикативни финансови таблици, включващи конкретни мерки и дейности за постигане на стратегическите цели.

Плана за развитие на Община Смядово е „отворен” документ, който може да се актуализира и допълва в съответствие с променящите се условия, както с нови оценки и анализи, така и с нови мерки и дейности по изпълнение на стратегическите цели и приоритети. *Общинският план за развитие ще бъде подложен на публично обсъждане със заинтересованите лица и организации, след което в него ще бъдат отразени постъпили предложения и препоръки. В съответствие с нормативните изисквания плана ще бъде обсъден и приет на сесия на Общински съвет Смядово.*

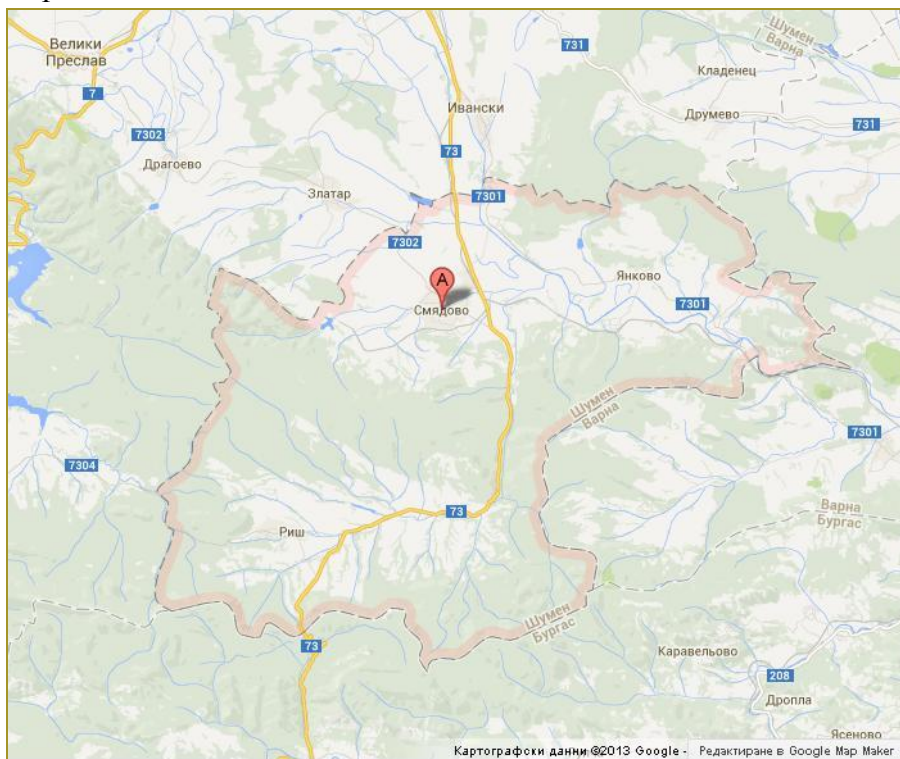
I. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СМЯДОВО

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА СМЯДОВО

1.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ОБХВАТ НА ОБЩИНАТА

1.1.1. Географско положение

Община Смядово е разположена в полите на северните склонове на Източна Стара планина и попада в две физико-географски области: Област на Дунавската равнина, източна подобласт (Лудогорско-Добруджанска); Шуменско-Провадийски район и Старопланинската област, подобласт на Предбалкана. На север граничи с Община Шумен, на североизток с Община Провадия /Варненска област/, на юг с Общините Руен и Сунгурларе /област Бургас/, на запад с Община Върбица и на северозапад с Община Велики Преслав.

Фиг. 1

Общата площ на община Смядово (353,8 кв. км.), съставлява 10.4% от територията на област Шумен и около 2.4% от територията на Североизточния район. (Виж Фиг. 2)

Фиг. 2

Фиг. 3: Разпределение на площта на община Смядово по видове територии

Фиг. 3 Източник: НСИ

Общата територията на Община Смядово възлиза на 353 765.677 дка, от които 48% са горски територии, а 42% - селскостопански фонд.

Преобладават горските и земеделски площи, като с най-малък относителен дял са водните площи, изградената транспортна инфраструктура и населените места.

Общината се характеризира с изключително разнообразен релеф: равнинно-платовиден, хълмист и нископланински. Геоморфоложката еволюция е дала специфичен облик по отношение на хоризонталното и вертикалното разчленение на територията.

Във вертикално отношение прехода от хълмисто-платовидната към нископланинската част не е ясно изразена и следва посоката на север-юг като се редуват плата (Провадийското плато) със стръмно спускащи се южни склонове, низини (Камчийската низина), хълмисто-котловинната част и ниско-планинската част с полегати до стръмни северни склонове. Географските координати са 43°03' северна ширина и 26°57' източна дължина. Основната част от територията на общината е разположена между 150 – 550м. надморска височина. Най-високата точка е връх “Ракойна” с 725м. надморска височина, а най-ниската се намира на десния бряг на р. Брестова с около 90м. надморска височина. Според надморската височина територията на община Смядово се разпределя в три пояса:

- низинен пояс 0-200 н.м – обхваща поречията на р. Брестова и р. Камчия;
- хълмист пояс 200-600н.м. – обхваща Провадийското плато, Преславска планина, Ришката котловина и по-голяма част от северните склонове на Върбишката планина;
- нископланински пояс 600 – 725н.м. обхваща най-високите части от Върбишката планина.

Наклона на територията като цяло е от запад на изток, преобладават терените с източно, североизточно, северно и малка част със северозападно изложение.

Релефът, с който се характеризира Община Смядово е типичен за предпланините на Източна Стара планина. Хълмистият характер определя разпределението на площта, като половината от нея е разположена на наклонени терени, около една трета на стръмни и много стръмни склонове и почти една пета – на равни и полегати терени. Най-високата точка е връх “Ракойна” с 725 м. надморска височина, а най-ниската се намира на десния бряг на р. Брестова с около 90 м. надморска височина.

1.1.2. Климат

Според възприетата климатична класификация, територията на Община Смядово се намира в умерено-континенталната подобласт на Европейската континентална климатична област. Източната част на общината попада в средния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина. В източния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина е разположена южната част на общината, а останалата част се намира в Предбалканския (припланински) и нископланински климатичен район. Под въздействието

на планинските масиви острият характер на климата е значително смекчен и голямо влияние за това оказва Черно море.

Средна температура на въздуха

Температурните разлики не се променят съществено в различните климатични райони. Зимата е сравнително мека, пролетта и есента са топли, а лятото без големи горещини, въпреки, че максималните температурни стойности могат да бъдат и много високи.

Таблица 1: Разпределение на средните сезонни и годишни суми на валежите

Климатичен район пояс м.н.в.	Валежи суми - мм				Средно годишно мм	Месец с макс. сума валежи	Месец с мин. сума валежи
	зима	пролет	лято	есен			
Среден на Дунав. Хълм. Равнина (150-450 м.н.в.)	85-140	135-175	180-220	115-150	550-680	VI	II
Източен на Дунав. Хълм. Равнина (50-400 м.н.в.)	110-150	130-140	70-200	140-160	550-650	VI	VIII
Предбалкански (предпланин.) и нископланински (300-1000 м.н.в.)	150-190	180-250	200-250	150-200	680-850	V, VI	VIII, IX

Средната годишна относителна влажност на въздуха в непланинските части е между 70 и 75 %. В по-високите части достига до 80 %. Най-голямата относителна влажност е през месеците декември и януари. Минималните стойности на относителната влажност на въздуха са през летните месеци юли и август.

Преобладаващите ветрове са от северозапад и североизток, особено през есента и зимата.

Често явление е фьонът, който се проявява най-често в южните части на общината.

Неблагоприятни фактори са падащите мокри снегове, късните пролетни и ранните есенни замръзвания.

1.1.3. Води и водни ресурси

Водните течения на територията на Община Смядово са къси и със силно непостоянен воден отток през течение на годината, като по-голямата част от тях пресъхват през летните месеци.

С най-голям водосборен басейн, който не пресъхва през цялата година е р. Брестова. Тя води началото си от склоновете южно от с. Риш и се влива в р. Камчия. Водният отток е сравнително постоянен.

По-главни притоци са реките Александровска, Алашка, Крещеница, Малка река, доловете Бялата вода, Стражки дол и дол Петловица.

Река Александровска е ляв приток на р. Брестова и води началото си от местностите “Изгоряла барака” и “Циганското кладенче”. В нея се вливат водните течения Дрянов дол, Лесков дол, Горунов дол, Пожарски дол, Дяков дол, Гръбешки дол.

Река Алашка води началото си от местността “Алашка локва” и събира водите на доловете, извиращи от местността “Церовска локва” и “Балабановска локва”.

Река Кръщеница се образува от доловете “Пещерата” и “Пладнището”. Влива се в р. Брестова при с. Веселиново.

Сравнително по-голямо водно течение е р. Ракошница, която извира в местността “Киселеца” и прибира водите на Копанков дол и Въглищарски дол.

В североизточната част на общината протича р. Камчия и в нея се вливат къси водни течения, разположени северно и южно от реката.

1.1.4. Почви

Почти 2/3 от площта на Община Смядово е разположена върху почви с мощност на почвения профил над 30 см.

Алувиална, алувиално-ливадна и алувиално-делувиална почви са установени на брегови земи по двата бряга на р. Брестова. Общата им площ е около 400 дка. Почвеният профил е мощен, над 100 см. и въпреки ниския процент на хранителни вещества, потенциалното почвено плодородие е доста високо.

Хумусно-карбонатни почви заемат 6 070 дка площ. Основната скала е варовик. Почвеният профил е маломощен, не повече от 60 см. Поради тази причина и във връзка с тежкия механичен състав, почвеното плодородие е ниско.

Тъмно сивите горски почви са установени на площ от 837 дка. Почвеният профил е с голяма мощност – до 200 см. Това са най-плодородните почви на територията на общината.

Сивите горски почви са установени на площ 158 653 дка. Срещат се повсеместно по цялата територия на общината, на всякакви изложения и теренни форми. Хумусният хоризонт е средномощен, между 15 и 35 см.

Светлосивите горски почви са установени на площ 8 302 дка. Срещат се на припечни, стръмни склонове. Почвеният профил рядко достига 60 см. Хумусният хоризонт е маломощен. Потенциалното почвено плодородие е ниско.

1.1.5. Полезни изкопаеми

На територията на Община Смядово рудни полезни изкопаеми няма. От нерудните изкопаеми перспективни са сенонските варовици. В района южно от с. Риш и с. Веселиново се намират малки лещи или тънки прослойки от гагатни въглища, които са негодни за експлоатиране. Пясъчниците и варовиците на сенона, барема и апта, както и

пясъчниците на хортрива се използват за строителен материал. С добри качества за строителство е добива на пясък и чакъл от терасите на р.Камчия.

Геоложки строеж

Районът на общината се характеризира с разпространението на седиментни скални образувания. Преобладаващо разпространение имат пясъчниците и мергелите (хортив), които заемат около две трети от територията на общината. По-слабо разпространени са сенонските седименти: варовици, мергелни варовици и варовити пясъчници (сенон). От средния еоцен се срещат конгломерати, варовици и пясъчливи варовици. Пясъчниците са едрозърнести, конгломерувани и примесени с мергели. Мергелите са сивосини и зеленикави, слабо пясъчливи. Основните скали са лесноподатливи на почвообразуващи процеси, поради това, че лесно изветряват.

1.2. НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ НА ОБЩИНАТА

По официални данни на служба “ГРАО” населението на Община СМЯДОВО по постоянен адрес в края на 2011 година е 7 477 души, а по настоящ адрес към м.юли 2011г. – 7374 души. Съпоставено с данните от официалното преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства през 2011 година, населението в общината е 6 680 души. То бележи тенденция на спад в абсолютния брой. Като цяло за Североизточния район за планиране /СИР/ се наблюдава спад на населението.

Основните причини са отрицателния естествен прираст и вътрешната миграция. Основна причина за миграцията е липсата на професионална реализация на територията на общината и високата безработица.

Влошена е възрастовата структура в селата на общината – тя е от регресивен тип: нарастват броят и дялът на възрастното население и намаляват този на младите генерации. Силно завишен е дялът на лицата в надтрудоспособна възраст, което показва застаряване на населението и влошени демографски показатели по отношение на възпроизводството му. Увеличава се дялът на хората, търсещи услугите на мрежата за социална защита. Съществува тенденция на връщане на пенсионирани лица в селата за извършване на селскостопанска дейност в личните стопанства.

1.2.1. Брой и гъстота на населението

Населението на Област Шумен по последни данни от преброяването към 01.02.2012г. е 180 528 души, което представлява 2.45% от населението в страната.

Таблица 2: Данни за населението, разпределено по област, община и населено място за периода 2004г. - 01.02.2011г.

Години	2004г.	2005г.	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	01.02.2011г.
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------------

Област Шумен	199577	198106	197632	196559	195479	194090	192203	180528
Община Смядово	7926	7818	7686	7570	7460	7402	7242	6698
Гр.Смядово	4216	4157	4099	4061	4045	4036	3986	3846

Източник:НСИ

Видно от представената информация в Таблица 2 е, че за периода 2004г.-2011г. населението на област Шумен е намаляло с 19 049 души, което представлява - 9,54% средно за 7 години.

Населението на община Смядово по данни на НСИ към 01.02.2011г. е 6 698 души, което представлява 3,71% от населението в област Шумен. Отрицателният прираст се запазва и в Общината, като населението е намаляло с 1228 души (-15,49%) за разглеждания период.

В гр. Смядово населението към 01.02.2012г. е 3 846 души, които представляват 57,42% от населението в Общината.

Спада на населението в града за разглеждания период е 370 души (-8,78%).

Таблица 3

Област Шумен-гъстота на населението, градове, села, степен на урбанизация, 2011г.

Статистически район, област, общини	Територия	Население	Гъстота на населението	Населен и места	села	градове	Градско население	Степен на урбанизация
	км ²	брой	д/км ²	брой	брой	брой	брой	%
БЪЛГАРИЯ	111 001	7 364 570	66,34	5302				72,5
Североизточен	14 487,4	966 097	66,68	721				77,4
Обл. Шумен	3389,7	180 528	53,3	151	143	8	113204	62,7
Велики Преслав	277,6	13 382	48,2	12	11	1	7694	57,5
Венец	222,6	7 137	32,1	13	13	-	-	-
Върбица	456,8	10 391	22,7	16	15	1	3325	32
Каолиново	293,5	12 093	41,2	16	15	1	1462	12,1
Каспичан	274,4	7 976	29,1	9	7	2	4022	50,4
Никола Козлево	264,3	6 100	23,1	11	11	-	-	-
Нови пазар	317,6	16 879	53,1	16	15	1	12000	71,1
Смядово	353,8	6 698	18,9	10	9	1	3846	57,4
Хитрино	276,7	6 223	22,5	21	21	-	-	-
Шумен	652,3	93 649	143,6	27	26	1	80855	86,3

Източник: НСИ и Агенция по кадастър

Таблицата показва, че община Смядово е на 4-то място по степен на урбанизация. Градското население в общината е 57.40% от общото население.

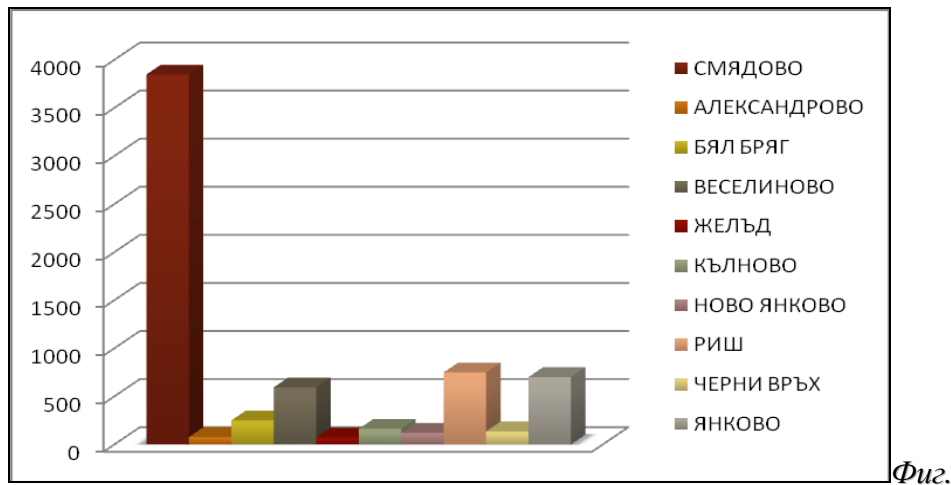

Таблица 4: Разпределение на населението на община Смядово по населени места и по възраст

Община Смядово	Възрастови групи (в навършени години)									
Населени места	Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
СМЯДОВО	6698	285	291	265	336	355	341	359	380	411
ГР.СМЯДОВО	3846	191	194	175	217	229	221	248	239	263
С.АЛЕКСАНДРОВО	75	-	3	1	-	1	1	2	4	5
С.БЯЛ БРЯГ	249	4	12	7	12	9	8	8	15	12
С.ВЕСЕЛИНОВО	593	22	23	26	28	24	22	23	24	26
С.ЖЕЛЪД	71	-	-	-	1	4	1	-	1	3
С.КЪЛНОВО	161	4	-	-	2	2	2	3	4	4
С.НОВО ЯНКОВО	120	3	1	5	2	4	2	6	6	6
С.РИШ	748	35	24	28	47	45	38	36	44	47
С.ЧЕРНИ ВРЪХ	135	-	-	-	-	-	2	1	3	7
С.ЯНКОВО	700	26	34	23	27	37	44	32	40	38
Населени места	Общо	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
СМЯДОВО	6698	434	480	478	573	509	434	391	246	130
ГР.СМЯДОВО	3846	249	305	271	304	235	164	178	104	59
С.АЛЕКСАНДРОВО	75	7	2	5	10	9	11	9	3	2
С.БЯЛ БРЯГ	249	13	15	10	22	24	34	22	13	9
С.ВЕСЕЛИНОВО	593	28	22	39	63	55	70	55	28	15
С.ЖЕЛЪД	71	7	2	5	6	13	14	3	7	4
С.КЪЛНОВО	161	7	11	7	19	24	25	28	12	7
С.НОВО ЯНКОВО	120	8	9	5	14	15	13	8	9	4
С.РИШ	748	56	63	60	49	53	41	44	28	10
С.ЧЕРНИ ВРЪХ	135	16	11	31	16	20	12	11	3	2
С.ЯНКОВО	700	43	40	45	70	61	50	33	39	18

Населените места в общината с най-малко жители са селата Александрово и Желъд. Те съставляват едва 2.2% от населението на общината. Населеното място с най-голям брой жители, извън общинския център е с. Риш със 748 жители, което представлява 11.17% от населението на община Смядово.

Фиг.

Таблица 4: Основни данни за община Смядово и останалите общини в област Шумен

Район, област, община	Територия кв. км	Население брой 31.12.2010 г.	Гъстота на населението за 2010 г. (души на кв.км.)	Коефициент на безработица за 2010 г.
България	111 001.9	7 504 868	67.6	9.24
Североизточен район	14 487.4	982 559	67.8	14.5
Област Шумен	3 389.7	192 203	56.7	14.38
Велики Преслав	277.6	15 093	54.4	12.87
Венец	222.6	6 845	30.8	34.46
Върбица	456.8	10 318	22.6	21.53
Каолиново	293.5	12 248	41.7	46.6
Каспичан	274.4	8 691	31.7	15.52
Никола Козлево	264.3	6 344	24.0	54.28
Нови пазар	317.6	18 331	57.7	14.92
Хитрино	276.7	6 264	22.6	23.06
Шумен	652.3	100 827	154.6	5.61
Смядово	353.8	7 242	20.5	12.59

Данните от таблицата показват, че община Смядово е най-рядко населената община в област Шумен със средна гъстота 20,5 души на кв. км, която е по-ниска от средните равнища за областта (56,7), за Североизточния район (67,8) и за страната (67,6).

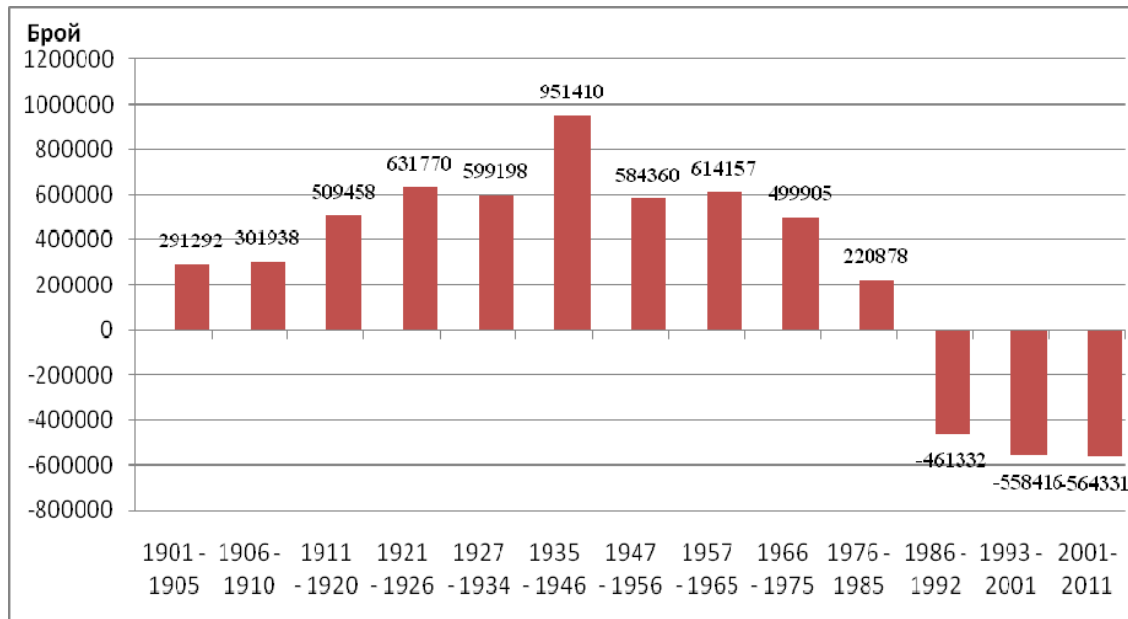
1.1.2 Структура на населението на общината Естествен прираст и динамика на населението

Факторите, които оказват влияние върху броя на населението на страната, са естественото движение (раждания и умиралия) и външната миграция, а в териториален аспект и вътрешната миграция на населението и административно-териториалните промени.

В периода между двете преброявания 2001 – 2011 г. населението на страната намалява с 564 331 души, при средногодишен темп на намаление 0.7%.

Фиг. 4: Прираст на населението между преброяванията за периода 1900 – 2011 година

Две трети от намалението на населението (68.9%) се дължат на отрицателния естествен прираст (повече починали лица от родените). За периода 1.03.2001 г. – 1.02.2011г. населението на страната е намаляло с 389 087 души поради отрицателния естествен прираст.

Таблица 5: Естествен прираст на населението в България и област Шумен за периода 2004г-2010г.

	2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
	брой	%	брой	%	брой	%	брой	%
Общо за България	-37655	-5.0	-32811	-4.3	-27112	-3.5	-34652	-4.6
област Шумен	-768	-3.9	-794	-4.1	-585	-3.0	-890	-4.6
Община Смядово		-11.9		-10.2		-9.2		-16.4

Източник: НСИ

Таблица 6

Население в област Шумен към 1.02.2011 година

Статистически район, област, общини	Население към:		Прираст абсолютен брой	Прираст (%)
	01.3.2001	01.2.2011		
България	7 928 901	7 364 570	-564 331	-7.1
Североизточен район	1 019 297	966 097	-53 200	-5.2
Област Шумен	204 378	180 528	-23 850	-11.7
Велики Преслав	16 276	13 382	-2 874	-17.8
Венец	8 042	7 137	-905	-11.3
Върбица	11 249	10 391	-858	-7.6
Каолиново	12 544	12 093	-451	-3.6
Каспичан	9 808	7 976	-1832	-18.7
Никола Козлево	7 157	6 100	-1057	-14.8
Нови пазар	19 559	16 879	-2680	-13.7
Смядово	8 242	6698	-1544	-18.7
Хитрино	7 045	6 223	-822	-11.7
Шумен	104 456	93 649	-10 807	-10.3

Източник: НСИ

Таблицата илюстрира факта, че община Смядово е общината в област Шумен с най-висок отрицателен естествен прираст в % - -18.7% към 01.02.2011г., след резултатите от преброяването. С най-нисък коефициент е община Каолиново.

Таблица 7

Коефициент на естествен прираст (%)

Статистически район, област и общини	2007	2008	2009	2010	2011
България	-4,9	-4,3	-3,6	-4,6	-5,1
Североизточен район	-2,8	-2,5	-1,8	-3,3	-3,5
Шумен	-3,9	-4,1	-3,0	-4,6	-4,8
Велики Преслав	-7,2	-7,2	-3,9	-7,9	-9,6
Венец	-6,3	-2,3	-2,6	-1,0	-2,7
Върбица	-0,8	1,9	3,3	-1,1	-0,3
Каолиново	-1,0	-3,1	0,2	-1,4	-0,4
Каспичан	-7,0	-7,7	-6,8	-9,7	-9,2
Никола Козлево	-2,1	-2,8	-0,3	-3,8	-1,1
Нови пазар	-2,8	-4,7	-5,4	-4,4	-7,7
Смядово	-11,9	-10,2	-9,2	-16,4	-15,6
Хитрино	-10,0	-14,9	-8,0	-12,9	-12,4
Шумен	-2,9	-2,9	-2,6	-3,4	-3,4

Източник: НСИ

Коефициента на естествения прираст в „‰” е -15.6‰ за 2011г., като средния коефициент за периода е 12.66‰.

В периода 2008-2012 година в Община Смядово има родени 337 деца. 217 от тях са с постоянен адрес гр. Смядово. Останалите 120 са в селата.

Таблица 8: Родени в Община Смядово в периода 2008 – 2012 година

Година \ Населено място	2008	2009	2010	2011	2012	Общо
Смядово	51	48	52	31	35	217
Александрово	0	0	0	0	0	0
Бял бряг	0	1	0	1	3	5
Веселиново	7	7	4	9	3	30
Желъд	0	0	0	0	0	0
Кълново	0	2	0	1	1	4
Ново Янково	0	0	2	0	1	3
Риш	13	15	3	8	8	47
Черни връх	0	0	0	0	0	0
Янково	8	7	8	6	2	31
ОБЩО	79	80	69	56	53	337

Таблица 9: Починали в Община Смядово в периода 2008 – 2012 година

година	2008	2009	2010	2011	2012	Общо
населено място						
Смядово	49	48	60	64	60	281
Александрово	2	2	1	1	6	12
Бял бряг	4	6	7	5	4	26
Веселиново	14	15	19	14	11	73
Желъд	2	2	3	1	4	12
Кълново	3	8	10	8	4	33
Ново янково	2	3	0	4	7	16
Риш	15	15	15	10	16	71
Черни връх	5	4	5	6	2	22
Янково	18	16	16	14	8	72
Общо	114	119	136	127	122	618

Прогноза за населението

Националният Статистически Институт дава следната прогноза относно прираста на населението на Област Шумен:

Таблица 10: Прогноза за населението на област Шумен

ПРОГНОЗА ЗА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЛАСТИ И ПОЛ										
(брой)										
Области	При хипотеза за конвергентност									
	Години									
Пол	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Шумен	173406	165933	158211	150505	142992	135707	128622	121643	114759	107999
изменение %		-4,50%	-4,88%	-5,12%	-5,25%	-5,37%	-5,51%	-5,74%	-6,00%	-6,26%
ръст %			-0,38%	-0,24%	-0,13%	-0,11%	-0,14%	-0,23%	-0,26%	-0,26%

Източник: НСИ, Население и демографски прогнози

Съгласно представените данни, може да се направи извода, че прогнозата за намаляване на населението на областта е за намаляване с променлив темп в средно-срочен план и постоянен темп на намаление в дългосрочен план, като средното ускоряване на намаляване на населението съгласно прогнозата на НСИ е 0,22%.

Таблица 11: Динамика на изменение на населението на гр.Смядово

Година	Население	Динамичен ред на изменение на населението с 3-годишна подвижна средна			
2001	4392				
2002	4328	-1.48%			
2003	4285	-1.00%			
2004	4216	-1.64%	-1.37%		
2005	4157	-1.42%	-1.35%		
2006	4099	-1.41%	-1.49%	-1.41%	
2007	4061	-0.94%	-1.26%	-1.37%	
2008	4045	-0.40%	-0.92%	-1.22%	-1.33%
2009	4036	-0.22%	-0.52%	-0.90%	-1.16%
2010	3986	-1.25%	-0.62%	-0.69%	-0.93%
2011	3846	-3.64%	-1.71%	-0.95%	-0.84%
средна		-1.34%	-1.15%	-1.09%	-1.07%

За гр.Смядово прираста е отрицателен с -1,34%., като прогнозата е отрицателния прираст да се увеличава средносрочно с -1,13% годишно.

Механичен прираст

Механичният прираст оказва значително влияние върху прираста на населението. Показателите за механичния прираст на населението показват запазване на тенденцията за увеличаване на външните миграции, предизвикани от лошата икономическа обстановка и високия процент на безработица. Направленията на миграциите са от селата и малките градове към общинските центрове, областния център, както и към големите градове в района за планиране, столицата или чужбина. Главната причина е привлекателността им, с възможностите за намиране на работа и по-доброто състояние на градската инфраструктура.

Таблица 12: Механичен прираст на населението в Област Шумен и Община Смядово

Година Области/ Общини	2004г.			2005г.			2006г.		
	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Шумен	3709	4057	-348	3960	4450	-490	3436	3035	401
Смядово	208	182	26	221	205	16	129	142	-13
Година	2007г.			2008г.			2009г.		
Шумен	4289	4594	-305	3818	4104	-286	3917	4721	-804
Смядово	159	184	-25	126	159	-33	181	171	10
Година	2010г.								
Шумен	4045	5042	-997						
Смядово	155	195	-40						

В област Шумен средно за периода 2004-2010г. механичният прираст на населението е отрицателен, като изселените жители са повече от заселилите се с 404 души.

Таблица 13

Механичен прираст на населението 2001 – 2011 г.

Област, общини	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Област Шумен	9798	11977	-2179
Велики Преслав	654	743	-89
Венец	206	474	-268
Върбица	285	510	-225
Каолиново	390	602	-212
Каспичан	378	552	-174
Никола Козлево	292	374	-82
Нови пазар	811	1187	-376
Смядово	468	406	62
Хитрино	329	504	-175
Шумен	5985	6625	-640

Източник: НСИ

В община Смядово механичният прираст е положителен. Тя е единствената община в област Шумен с положителен механичен прираст. Това показват статистическите данни в табл. В периода 2001-2011г. в община Смядово има заселени 62 човека.

Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението. Понижава се равнището на потенциална раждаемост не само за следващите 10-15 години, но и за по-дълъг период от време.

Етническо разделение

Данните са показани по данни на НСИ, въз основа на направените преброявания на населението през посочените години. Водещ е относителния дял на лицата определящи себе си с българска националност.

Таблица 14: Етническо разделение

	Общо	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не се самоопределя	непоказано
2001	8242	5847	1936	364	48	23	24
2011	6698	3993	1603	400	47	30	623

Полово разделение

През годините половото разделение на населението на община Смядово се е движило така:

Таблица 15: Полово разделение

НАСЕЛЕНО МЯСТО	2008 г.		2009г.		2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	жени	мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени	мъже
Смядово	2152	2149	2136	2144	2093	2096	2072	2067	2054	2045
Александрово	34	45	32	44	27	44	29	43	29	39
Бял бряг	138	148	134	146	128	140	125	138	123	131
Веселиново	397	397	383	386	360	376	354	362	354	353
Желъд	41	37	38	35	38	31	39	31	36	26
Кълново	109	110	108	111	100	107	97	107	97	101
Н.Янково	68	65	67	69	61	69	59	69	56	63
Риш	408	416	412	411	395	399	383	384	377	377
Черни връх	121	48	120	45	124	41	126	42	126	41
Янково	403	386	398	381	396	375	385	371	371	360
ОБЩО	3801	3871	3828	3772	3722	3678	3669	3614	3623	3536

Данните сочат, че през изследвания петгодишен период жените са повече от мъжете, като в следващата таблица са изнесени данните в процентно съотношение.

Таблица 16: Процентно съотношение мъже/жени

	2008	2009	2010	2011	2012
Жени	50.46%	50.37%	50.30%	50.38%	50.61%
Мъже	49.54%	49.63%	49.70%	49.70%	49.39%

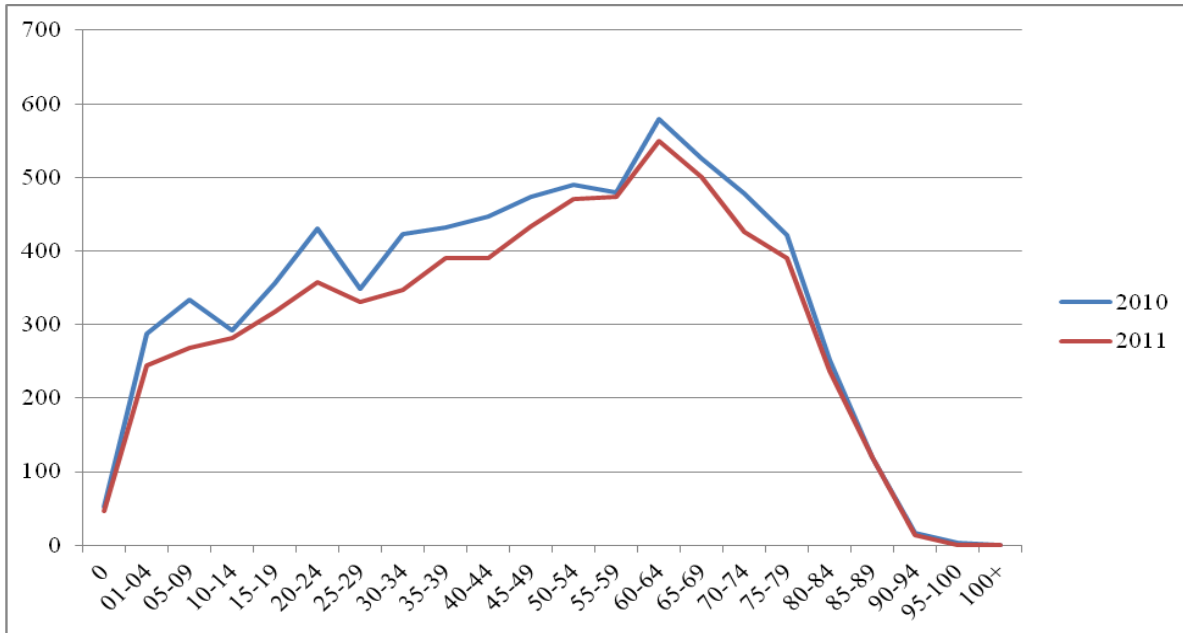
Таблица 17: Население на община Смядово към 31.12.2012 по възрастови групи и пол

Възрасти, групирани през 5 години	2010			2011		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Общо	7242	3549	3693	6587	3248	3339
0	53	30	23	47	21	26
01-04	288	148	140	245	122	123
05-09	333	165	168	268	141	127
10-14	292	154	138	281	144	137
15-19	356	207	149	317	177	140
20-24	430	233	197	357	211	146
25-29	348	161	187	331	173	158
30-34	423	235	188	347	194	153
35-39	432	241	191	390	208	182
40-44	447	235	212	390	218	172
45-49	474	245	229	433	223	210
50-54	490	260	230	470	258	212
55-59	479	240	239	473	237	236
60-64	579	255	324	550	242	308
65-69	526	232	294	500	216	284
70-74	478	198	280	426	172	254
75-79	422	178	244	390	156	234
80-84	252	88	164	237	89	148
85-89	120	40	80	120	41	79
90-94	17	4	13	14	5	9
95-100	3	-	3	1	-	1
100+	-	-	-	-	-	-

Данните от таблицата са илюстрирани на следната фигура 5.

Фиг. 5

Естествено и механично движение на населението в община Смядово

Таблица 18

Години	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
	брой			брой			брой		
2010	61	35	26	181	94	87	-120	-59	-61
2011	56	25	31	160	82	78	-104	-57	-47
Години	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
	брой			брой			брой		
2010	155	67	88	195	84	111	-40	-17	-23
2011	95	41	54	109	51	58	-14	-10	-4
Община	2010		2011		2010		2011		
	Брой				На 1000 души от населението				
Живородени и раждаемост	61		56		8,3		8,4		
Умрели и смъртност	181		160		24,7		24,1		
Естествен прираст и коефициенти за естествен прираст	-120		-104		-16,4		-15,6		
Механичен прираст и коефициенти за механичен прираст	-40		-14		-5,5		-2,1		

Район, област, общини	Коефициент на демографско заместване (%)	Коефициент на възрастова зависимост (%)
България	70,0	46,5
Северозточен район	75,5	46,1
Област Шумен	80,0	46,3
Велики Преслав	66,0	52,4
Венец	93,0	45,3
Върбица	108,0	47,3
Каолиново	122,0	44,8
Каспичан	73,0	55,7
Никола Козлево	114,0	52,0
Нови пазар	77,0	50,1
Смядово	59,0	61,5
Хитрино	58,0	55,4
Шумен	76,0	42,4

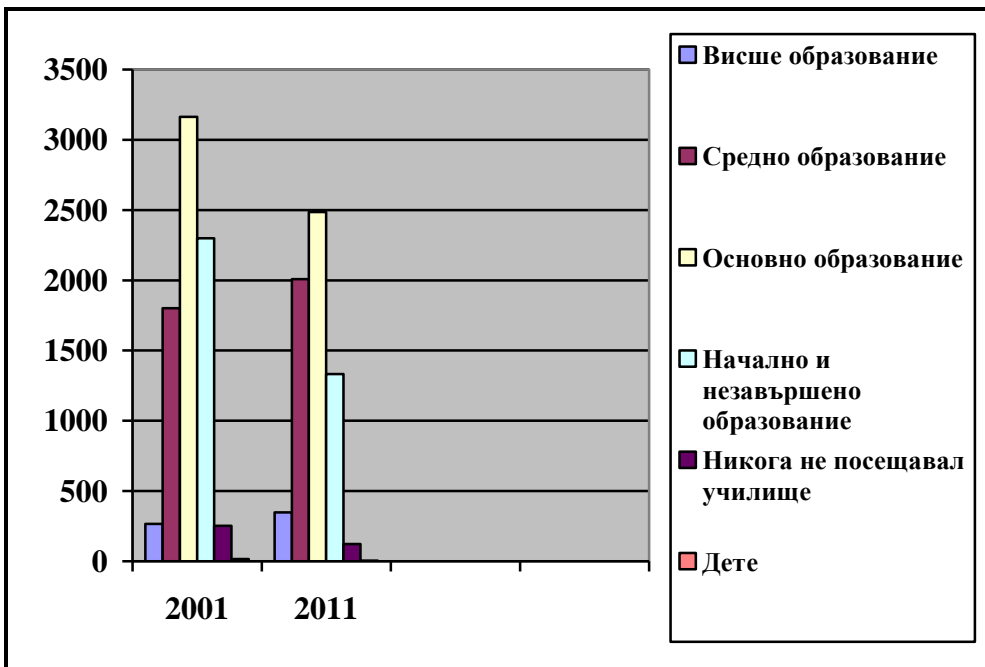
Източник: НСИ, изчисления НЦТР

Таблицата показва ясно, че състоянието в общината не е добро. Коефициентите на демографско заместване/59.0%/ и коефициента за възрастова зависимост/61.5%/ са най-високи в нашата община. Това характеризира увеличаване делът на жителите в зависимите възрасти – до 10 годишна възраст и над 65 годишна възраст.

Образование

Данните в таблицата по долу показва разпределението на населението по степен на образование. Данните са от преброяването през 2001г. и през 2011г.

	Общо	Висше образование	Средно образование	Основно образование	Начално образование	Незавършено начално образование	Начално и незавършено	Никога не посещавал училище	Дете
2001	7821	265	1802	3164			2299	253	17
2011	6301	347	2008	2486	893	439	1332	123	5

Фигурата илюстрира, че е най висок броят на лицата с основно образование, следвани от броя на лицата със средно и начално и незавършено образование. Най-малък е относителният дял на лицата с висше образование и такива, които никога не са посещавали училище.

Основни изводи:

- *Намалението на населението между двете преброявания 2001 и 2011г. се дължи на отрицателния естествен прираст.*
- *Запазва се тенденцията на увеличаване на градското население и намаляване на населението в селата.*
- *Задълбочават се негативните тенденции в изменението на възрастовата структура на населението. Налице е продължаващ процес на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече години.*
- *Ниска образователна степен на висок процент от населението на общината.*

Основните мерки и действия трябва да бъдат насочени към:

- *Забавяне на негативните демографски процеси чрез косвени мерки за създаване на по-добра жизнена среда във всичките ѝ измерения;*
- *Преодоляване на негативните последици от остаряването на населението чрез адаптиране на социалните системи към демографските промени и*

остаряване на населението – пазар на труда, пенсионна система, социално подпомагане и грижи, здравеопазване, образование, култура и др.;

- *Подобряване на качествените характеристики на човешкия капитал чрез повишаване на общото образователно, културно равнище, квалификация, способности и умения на населението от всички възрастови групи;*
- *Създаване на равни възможности и приобщаване на всички социални групи.*

2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство в община Смядово обхваща главно отраслите растениевъдство и животновъдство, които са застъпени във всички селища на общината и имат важна роля за цялостното ѝ развитие. Те са основен източник на доходи в селата.

Направеният по-долу анализ обхваща въпросите, свързани с разпределението на поземления и горски фонд, броя и видовете селскостопански структури и териториалното им разпределение, видовете отглеждани култури и насаждения, видовете и броя отглеждани животни.

2.1.1. Земя и земеползване

Земеделските земи заемат значителна част от територията на общината. Използваната земеделска площ е 155 498.036 дка, което е 44.6% от територията на общината. /таблица 19/

Таблица 19: Баланс по видове територии по предназначение

Вид на територия по предназначение	Имоти, бр.	Площ, дка	Площ, %
За нуждите на селското стопанство	24 714	155 498.036	44.55
За нуждите на горското стопанство	749	181 429.134	51.98
За нуждите на транспорта	69	1 790.968	0.51
Водни течения и водни площи	156	3 900.539	1.12
Населени места	67	6 432.913	1.84
ВСИЧКО	25 755	349 051.590	100.00

Горската територия заема най-голям дял 52% от общата територия. Разпределението на земеделската земя, урбанизираните територии, водни течения и земя, необходима за транспорта и инфраструктура е показана на фиг. 6.

Фиг. 6

На фона на тези данни в Община Смядово (52% заета с горски фонд), не би могло да се очакват добри показатели в аграрния отрасъл.

Таблица 20: Баланс по видове територии по предназначение по населени места (в дка)

№ по ред	Землище гр./с./	по предназначение					Всичко, дка
		За нуждите на селското стопанство, дка	За нуждите на горското стопанство, дка	Населени места, дка	Водни течения и водни площи, дка	За нуждите на транспорта, дка	
1	Смядово	48300.354	41365.950	5.658	1139.247	628.172	91439.381
2	Александрово	6424.077	17138.793	663.040	116.426	21.055	24363.391
3	Бял бряг	9262.779	12661.806	429.028	454.708	222.593	23030.914
4	Веселиново	25163.593	44749.493	1199.202	157.705	45.721	71315.714
5	Желъд	2874.508	4273.917	279.289	98.116	118.096	7643.926
6	Кълново	9403.545	6405.592	740.870	797.873	151.102	17498.982

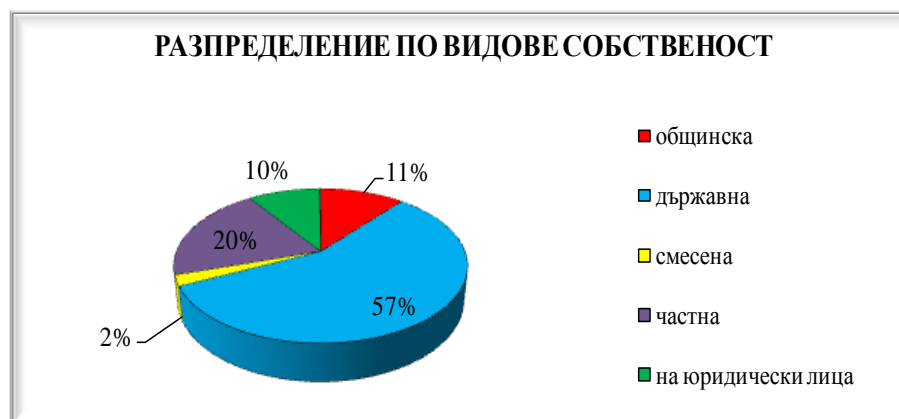
7	Ново Янково	5487.787	862.946	398.543	81.012	61.243	6891.531
8	Риш	24600.266	37410.285	1381.127	388.060	349.035	64128.773
9	Черни връх	5307.927	1848.447	334.771	237.309	33.387	7761.841
10	Янково	18673.200	14711.905	1001.385	430.083	160.564	34977.137
	Всичко	155498.036	118429.134	6432.913	3900.539	1790.968	349051.590

По вид собственост най-голям дял от територията на общината са имоти, държавна собственост. В проценти изразено държавна собственост са 57% от територията на община Смядово. /таблица 21/

Таблица 21: Баланс по видове собственост

Вид собственост	Имоти, бр.	Площ, дка	Площ, %
Държавна частна	3 295	175 752.908	50.35
Държавна публична	67	22 763.709	6.52
Общинска частна	770	7 908.544	2.27
Общинска публична	1 754	6 499.737	1.86
Стопанисвани от общината	2 129	24 208.957	6.94
Смесена	165	7 798.367	2.23
Частна	12 885	70 550.579	20.21
На юридически лица	4 619	33 054.767	9.47
На чуждестранни лица	62	431.744	0.12
На религиозни организации	9	82.278	0.03
ВСИЧКО	25 755	349 051.737	100.00

Видно от показаните данни в таблицата общинска е собствеността върху 38 617.238 дка, в проценти изразено това са 11.06% от територията на община Смядово. Графично

представено разпределението по видове собственост е следното:

Фиг. 7

Използваната земеделска площ в общината е 155 498.036 дка, което е 45% от територията на общината. Едва 47,9 % от използваната площ в

района е обработваема. Към юни 2013г. обработваемата площ е 74538 дка. За периода 2006-2012г. движението на обработваемата земя е следното:

Таблица 22: Движение на обработваемата земя

години	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Обработваема площ, дка	45660	49920	50360	513000	52000	54300	73131

Графично представено има следния вид:

Фиг. 8

Фиг. 9

През последните две години се наблюдава значително увеличение на обработваемите площи (48%), което предопределя устойчиво използване на земята. Причината за това е присъединяването на страната към ЕС и подпомагане основно на базата на единица площ.

Таблица 23: Разпределение на обработваемата земя по населени места (по данни актуални към юни 2013г.)

Населени места	Смядово	Александрово	Бял бряг	Веселиново	Жельд	Кълново	Ново Янково	Риш	Черни връх	Янково
Обработваема земя, дка	3041 5	109 4	360 4	602 7	76 7	593 4	193 9	10906	1936	11916

Таблица 24: Баланс на обработваемите имоти, общинска собственост

№ по ред	Землище гр./с./	ЕКАТТЕ на нас. място	Общинска собственост				Стопанисвани от общината /земи по чл.19 от ЗСПЗЗ/	
			частна		публична			
			имоти, бр.	площ, дка	имоти, бр.	площ, дка	имоти, бр.	площ, дка
1	Смядово	67708	56	698	0	0	223	1827
2	Александрово	00330	24	382	29	309	0	0
3	Бял бряг	07729	8	84	0	0	147	600
4	Веселиново	10762	103	181	0	0	318	2523
5	Желъд	29117	60	258	11	83	0	0
6	Кълново	40840	36	631	1	34	25	143
7	Ново Янково	52310	134	784	33	128	0	0
8	Риш	62732	3	105	0	0	220	603
9	Черни връх	80950	107	942	16	115	3	5
10	Янково	87429	14	94	22	358	351	1438
ВСИЧКО			545	4161	112	1027	1287	7139

В процентно съотношение обработваемите земеделски земи, собственост на община Смядово са 31.92 % (12327 дка) от общинския поземления фонд, 16.5% от обработваемите земеделски земи за цялата територия и едва 7.93 % от общата площ на поземления фонд на община Смядово.

Таблица 25: Отдадена под наем земеделска земя, общинска собственост

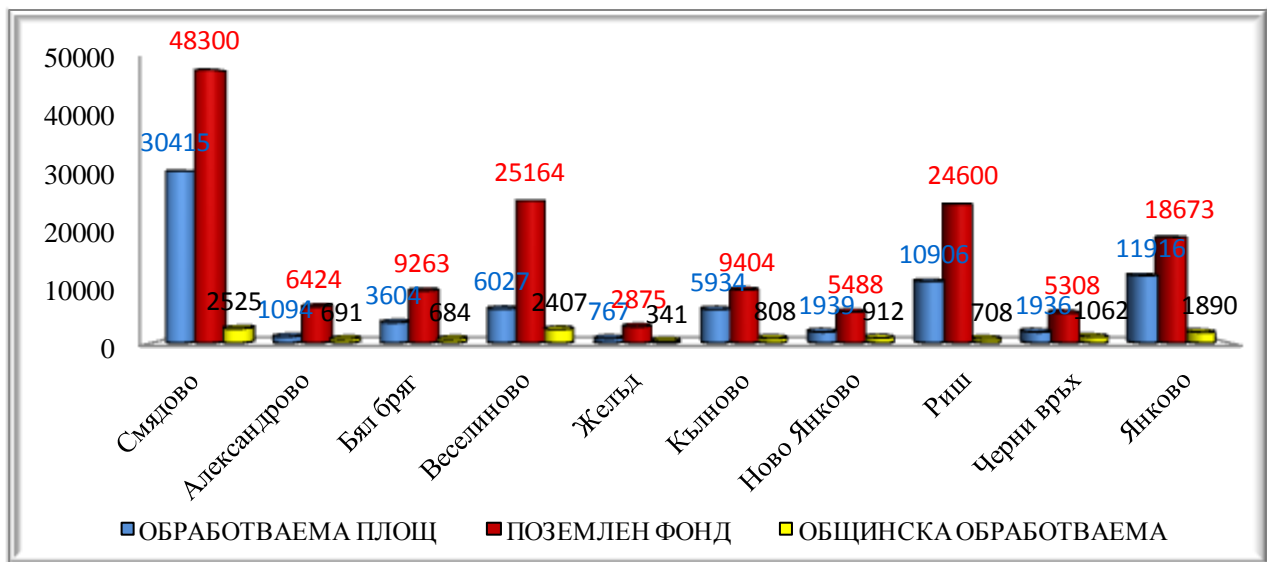
№ по ред	Землище гр./с./	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
		Имоти бр	площ, дка	Имоти бр	площ, дка	Имоти бр	площ, дка	Имоти бр	площ, дка
1	Смядово	10	263.117	9	248.766	10	258.635	30	397.492
2	Александрово	19	242.391	9	175.380	3	117.668	4	134.510
3	Бял бряг	9	73.015	11	84.970	13	94.778	18	76.802
4	Веселиново	31	299.100	18	286.053	17	55.150	29	298.600
5	Желъд	9	55.153	1	9.419	1	9.419	1	9.419
6	Кълново	24	665.383	22	614.157	26	640.013	19	519.486
7	Ново Янково	30	176.402	2	58.753	3	63.210	13	101.204
8	Риш	11	322.950	2	37.871	3	141.872	13	524.530
9	Черни връх	1	12.749	0	0	0	0	5	38.044
10	Янково	7	69.452	6	32.762	6	32.762	21	60.549
ВСИЧКО		151	2179.712	80	1548.131	82	1413.507	153	2160.636

Независимо от факта, че обработваемата площ нараства през последния тригодишен период, процентът на отдадените под наем общински земеделските земи е завишен едва през 2012 година. Отдадени са 13% от обработваемите земеделски земи през

2010г., 11% през 2011г., 18% през 2012г. Малкият процент отдадени общински земи се дължи на обстоятелството, че 58% от тях са възстановени, съгласно заповед № РД 27-125 на Областна дирекция “Земеделие” гр. Шумен, на основание чл. 45 в, ал. 7 от Правилника за прилагане на Закона за собствеността и ползване на земеделските земи във връзка с чл.19 от Закона за собствеността и ползване на земеделските земи. Една част от тези земи при новото лесоустройство са охарактеризирани като гори, подробно описани в раздел ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ.

Фиг. 10: Сравнителен анализ на земеделските земи спрямо реално обработваемата площ, обработваема – общинска собственост и площта на поземления фонд по населени места

Графичният анализ показва, че земеделието в региона на Община Смядово не може да бъде приоритетен отрасъл. Тревожен е фактът, че през последните години продължава да се задълбочава раздробяване на земеделските земи в резултат на имуществени делби и наследствени права. Раздробяването на земеделските земи на многобройни разпръснати парцели влияе обратно пропорционално на ефективното и пълноценно използване на земеделската земя.

Друг тревожен фактор е обезлюдяване на малките населени места, което от своя страна води до запустяване на земеделската земя. С времето една част от тези земи се самозалесява и се третира като горска територия.

РАЗВИТИЕ НА ПАЗАРА НА ЗЕМЕДЕЛСКА ЗЕМЯ

В Община Смядово пазарът на земеделска земя за периода 2010-2011г. се определя като динамичен. Реализирани са 779 бр. сделки за 5283.242 дка. Отчетено е повишаване на

пазарната цена за 2011г. в размер на 550 лв./дка. Търсенето и предлагането е концентрирано в землищата на с. Янково, с. Риш и с. Кълново.

Таблица 26: Развитие на пазара за 2010г.

№ по ред	Землище	Брой сделки	Продадена земя, дка	Категория на земята	Цена, лв/дка		Начин на трайно ползване (НТП)
					от (мин.)	до (макс.)	
1	гр. Смядово	5	30.000	III- VII	130	500	Нива, Пасище мера
2	с. Александрово	10	164.807	V- VIII	100	330	Посевна площ, Пасище мера, Широколистна гора
3	с. Бял бряг	10	54.103	III-IV	120	400	Посевна площ, Изост. нива
4	с. Веселиново	9	89.581	VI - VIII	100	400	Нива, Изост. нива, Изост. трайно насаждение
5	с. Желъд	-	-	-	-	--	-
6	с. Кълново	48	400.424	IV- VI	130	500	Нива, Лозе, Пасище мера
7	с. Ново Янково	17	92.441	III-V	100	400	Нива, Изост. нива, Използвана ливада, Изоставено трайно насаждение
8	с. Риш	30	141.590	III-VIII	100	300	Ливади, Ниви , Лозе, Изост. нива, Хмелници
9	с. Черни връх	36	218.533	III-X	120	330	Изост. нива , Нива
10	с. Янково	42	231.815	III-IX	130	450	Пасище мера, Нива, Лозе, Изост. тр. насаждения, Овощна градина

Таблица 27: Развитие на пазара за 2011г.

№ по ред	Землище	Брой сделки	Продадена земя, дка	Категория на земята	Цена, лв/дка		Начин на трайно ползване (НТП)
					от (мин.)	до (макс.)	
1	гр. Смядово	21	169.285	III- VII	150	550	Нива, Временно неизползвана нива, Пасище мера
2	с. Александрово	15	146.188	V- VIII	100	400	Посевна площ, Пасище мера, Широколистна гора
3	с. Бял бряг	30	268.885	III-IV	150	400	Посевна площ, Вр. неизп. нива, Хмелници, Индустриална култура
4	с. Веселиново	44	327.908	VI - VIII	100	450	Нива, Ливада
5	с. Желъд	22	152.506	III- X	100	420	Посевна площ, Изоставена

							нива Индустриална култура, Трайни насаждения
6	с. Кълново	46	336,315	IV- VI	150	550	Нива, Лозе
7	с. Ново Янково	13	95,722	III-V	100	430	Нива, Изост. нива
8	с. Риш	107	435,864	III-VIII	100	350	Ливада, Ниви , Лозе, Изост. нива, Хмелници, Залесена територия
9	с. Черни връх	18	139,501	III-X	150	350	Изост. нива , Нива, Пасище мера
10	с. Янково	276	1787,774	III-IX	150	500	Пасище мера, Нива, Лозе, Изост. тр. насаждения

Най-голям брой сделки са осъществени в с. Янково – 276 сделки за 2019.589 дка, което представлява 35.4% от сделките и 38.2% от площта; с. Риш – 137 сделки за 577.454 дка, което представлява 17.6 % от сделките и 11% от площта; с. Кълново – 94 сделки за 736.739 дка, което представлява 17.6 % от сделките и 11% от площта. Средната цена на сключените сделки е от 110 до 400 лв./дка

В землищата, където земите не се обработват преобладава предлагането, но търсенето е по – слабо. Парцелите с по – малки площи не представляват интерес за купувачите. Пазарът би станал по – динамичен, ако цената на земята се повиши.

2.1.2. Растениевъдство

Основно място в общината заемат зърнените и техническите (маслодайни) култури. Зърнените култури заемат 38360 дка, която представлява 52.4% от обработваемата площ, а техническите – 22590 дка, която представлява 30.9%/ от обработваемата площ.

Размер на засетите площи на основните култури (по данни на Общинска служба „Земеделие”, гр. Смядово за периода 2010-2012г.):

Таблица 28

Култура	2010г.		2011г.		2012г.	
	Площ, дка	Площ, %	Площ, дка	Площ, %	Площ, дка	Площ, %
Пшеница	12680	24,4	20470	37,7	21500	29,4
Ечемик	2670	5,1	3780	7,0	4620	6,3
Слънчоглед	13640	26,2	11415	21,0	15090	20,6
Царевица	5830	11,2	10040	18,5	12240	16,7
Рапица	1600	3,1	3200	5,9	7500	10,3
Общо	36420	70,0	48905	90,1	60950	83,3

Получените средни добиви от основните култури (кг/дка) по години е както следва:

Таблица 29

Култура	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Пшеница кг/дка	226	124	235	247	310	269	300
Ечемик кг/дка	220	316	160	198	348	359	259
Слънчоглед кг/дка	120	26	120	270	189	127	105
Царевица кг/дка	150	21	150	435	725	200	340
Рапица кг/дка	-	-	-	-	410	275	210

Устойчиви тенденции в добивите на основните култури, отглеждани на територията на община Смядово през последните години не се наблюдават.

Растениевъдството в общината към момента е разпределено между еднолични търговци, дружества, земеделски производители и една кооперация (Кооперация „Голяма Камчия”, гр. Смядово).

Разпределение на производителите по години:

Таблица 30

години	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
производители, бр.	87	117	130	154	120	115	121

Независимо от раздробеността на земеделските имоти, земеделската земя на територията на общината се обработва предимно в комасиран вид. Дела спрямо 2012г. на дружествата и едноличните търговци е 18% (22 бр.), на земеделските производители е 81% (98 бр.).

Един от най-големите производители на земеделска продукция на територията на община Смядово е „Кристера-агро” ЕООД, гр. Девня, която обработва земя в размер на около 34 000 дка, приблизително половината от обработваемата площ. Дружеството разполага с добра материална база, съвременна техника и опитни кадри.

Зеленчукопроизводството в общината не може да се развие и да достигне предишни обеми на производство, поради липса на работещи преработвателни предприятия и съществуващите проблеми с напояване на площите, предизвикани от изключително лошото състояние на напоителните канали и липсата на хидромелиоративни съоръжения. По тази причина зеленчукопроизводството се развива върху малки площи, предимно от дребни земеделски стопанства за собствени нужди.

Овощните видове, които са характерни за общината са: праскови, ябълки, череши, сливи, кайсии, орехи и лешници. Площа, която заемат е едва 2.3% от обработваемата площ спрямо данните за 2012г. (1 700 дка).

Овощарството на територията на общината не е развито. Съществуващите трайни насаждения са предимно в дворовете на стопаните и са за лична консумация. Наследените

от бившите ТКЗС и АПК, масиви с трайни насаждения са негодни за ползване. Основна причина за това е възстановяване на собствеността върху съществуващи овощни и лозови масиви, които бяха раздробени на малки парцели и в следствие занемарени и изоставени от собствениците им. Голяма част от тях са с изтекъл амортизационен срок на използване, поради което е необходимо възстановяването им и създаване на нови насаждения. Съществуващите лозови масиви и насаждения от кайсии, праскови и ябълки са напълно унищожени. Засаждането на нови лозя или овощни градини изисква големи капиталовложения, възвръщаемостта, на които започва едва след 4-5 години. Благодарение на някои положителни тенденции и условия в последните 2 години, главно по програмата за развитие на селските райони и помощта на ДФ "Земеделие" доведе до създаване на нови масиви с трайните насаждения, предимно орехи и лешници.

Основните проблеми на земеделските производители са:

1. Разпокъсаност, маломерност на земеделските земи;
2. Преобладаването на малки лични стопанства (задоволяват предимно семейни потребности, а на пазара се реализира само излишната продукция);
3. Недостатъчна, амортизирана и неефективна селскостопанска техника;
4. Значителен дял на необрабваемите земеделски земи;
5. Липса на финансови средства за създаване на нови площи с трайни насаждения;
6. Неблагоприятните природоклиматични условия в последните години – глобалното затопляне на климата, свързани с промяната на четирите сезона, рефлектира неблагоприятно върху цялата агротехнология, отглеждането на култури и сортове устойчиви на студ и суша
7. Трудна е реализацията на произведената продукция и изкупните цени не задоволяват производителите.

Липсата на индустриални замърсители в района дава възможност за развитие на общината в стопанския сектор, чрез изграждане и развитие на биологично производство на растителна и животинска продукция. Тези предпоставка може да изведе сектора като приоритетен в развитието на общината.

2.1.3 Животновъдство

Традициите и потребностите на местното население е в основата на развитието на животновъдството. Основно място заема отглеждането на овце, свине, кози, говеда, птици и пчели.

Значителна част от отглежданите животни се ограничава основно в рамките на дребно производство и лично потребление.

Данните за наличния брой животни по години са отразени в следната таблица:

Таблица 31

Вид животно	година	Смядово	КЪЛНОВО	ВЕСЕЛИНОВО	АЛЕКСАНДРОВО	РИШ	ЯНКОВО	БЯЛ БРЯГ	НОВО ЯНКОВО	ЖЪЛЪД	ЧЕРНИ ВРЪХ	ОБЩИНА СМЯДОВО
Говеда	2010	63	21	134	71	81	62	6	0	0	12	450
	2011	65	26	146	89	61	18	10	0	0	3	418
	2012	67	25	92	122	76	27	15	0	0	3	427
Овце	2010	967	112	170	20	1505	547	256	243	50	201	4071
	2011	623	72	187	30	1590	503	216	173	50	178	3622
	2012	536	88	280	20	1640	803	366	243	117	183	4276
Кози	2010	541	265	100	20	270	378	184	72	15	28	1873
	2011	430	150	112	30	345	331	114	52	15	58	1637
	2012	193	195	130	30	355	316	174	62	73	25	1553
Свине	2010	882	34	890	350	319	116	507	1	0	9	3108
	2011	997	116	853	268	351	99	401	0	0	7	3092
	2012	817	72	861	126	170	8	395	0	0	4	2453
Коне	2010	70	15	60	10	60	69	30	12	4	6	336
	2011	65	15	40	10	50	37	41	5	0	3	266
	2012	64	15	40	10	50	37	41	5	0	3	265
Птици	2011	16964	636	800	100	700	2217	743	293	267	230	22950
	2012	33164	536	600	100	500	2217	743	293	267	230	38650
Пчелни семейства	2011	572	271	315	150	326	44	194	127	200	349	2548
	2012	379	282	304	166	293	44	185	158	210	288	2309

На първо място по брой се нареждат овцете, на второ свинете, следвани от кози и пчелни семейства. Животновъдството е ориентирано към производството на краве, овче и козе мляко, свинско и говеждо месо и мед. Средната продуктивност за 2012г. на краве мляко е 2 500 литра, на овчето мляко 75 литра, на козето мляко 120 литра, носливост на кокошките 178 броя яйца.

Между 52-70% от птиците на територията на общината се отглеждат в ферма за кокошки с капацитет 30 000 броя, която се намира в гр. Смядово, собственост на „МИВ-

Комерс” ЕООД. (за 2011г. фермата е реализирала продукцията от 12 000 бр. кокошки; 2012г. – от 29 000 бр. кокошки).

Характерно за община Смядово е отглеждането на свине от източнобалканска порода и нейните кръстоски. Числеността на представителите на тази порода към месец декември 2012г. е 2 334 бр. (22 стада). Животните се отглеждат при пасищни условия в землищата на Веселиново, Риш, Смядово, Бял бряг и Кълново. Тази порода е кръстоска между диви свине и питомни прасета, като основно отродие на тази порода е Смядовска свиня.

През последните три години се наблюдава тенденция на намаляване броя на отглежданите свине от източнобалканска порода, поради свития пазар и ниските изкупни цени.

В страната, в законодателството са посочени няколко общини от Шуменска, Варненска и Бургаска области, където може да се отглеждат при пасищни условия свине източнобалканска порода и нейните кръстоски. Поради факта, че община Смядово е една от 14-те общини от списъка на общините по области, в които се разрешава отглеждането им, дава възможност за развитие на общината в този сектор.

На територията на общината развива дейност Общинско пчеларско сдружение “Пчела” към Национална браншова организация „Български пчеларски съюз”, извършващо предимно просветна и разяснителна дейност. Целта на сдружението е обучение и възпитание на пчеларите чрез курсове и лекции за опознаване на съвременните изисквания на ЕС. Произвежда се монофлорен мед (акация, липа) и полифлорен (букет), като втория вид е преобладаващ.

Липсата на индустриални замърсители в района дава възможност за увеличаване на броя на пчелните семейства, респективно производство на екологично чисти (биологични) пчелни продукти. Пчеларството има бъдеще, предвид нарастналото търсене на пчелни продукти.

Основните проблеми в животновъдството са:

1. намаляваща продуктивност на селскостопански животни;
2. преобладаването на малки лични стопанства (задоволяват предимно семейни потребности, а на пазара се реализира само излишната продукция);
3. ниски изкупни цени на животинската продукция;
4. ниско ниво на механизация в животновъдството;
5. неблагоприятни условия за реализация на външни пазари на редица селскостопански продукти.

2.1.4 Горски територии

Горските територии в района са разположени на площ от 181 429.134 дка и представляват 52% от територията на общината. Основна част от териториите заета с горска растителност са държавна собственост и се стопанисва от ТП”ДГС – Смядово” към „Североизточно държавно предприятие” ДП – Шумен, Министерство на земеделието и храните. В проценти изразено държавна собственост са 86% от горските територии на територията на община Смядово. /таблица 32/

Таблица 32: Баланс по видове собственост

Вид собственост	Площ в ха по години						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Държавни Горски територии, ха	16771	16771	16771	16771	16771	16889	16909
Общински Горски територии, ха	889	889	889	889	889	2069	2055
Горски територии на физически лица, ха	100	100	100	100	100	480	475
Горски територии на юридически лица, ха	-	-	-	-	-	102	102
Горски територии на чуждестранни лица, ха	-	-	-	-	-	3	2
Горски територии на религиозни организации, ха	4	4	4	4	4	-	-
Горски територии на обществени организации, ха	-	-	-	-	-	67	67
ВСИЧКО	17764	17764	17764	17764	17764	19610	19610

Фиг. 11

Общата площ на горите, собственост на община Смядово е 2 054,9 ха, като от тях 1 281,1 ха са върху горски фонд и 773,8 ха са върху земеделски земи. По вид на земите площта се разпределя, както следва:

• залесена	1 892,5 ха	92,2 %
• незалесена дървопроизводителна	60,5 ха	2,9 %
• недървопроизводителна	101,9 ха	4,9 %
общо:	2 054,9 ха	100.0%

Общата залесената площ е на 1 892,5 ха или 92,2% от цялата площ. От нея 1 739,7 ха (84,6% от цялата площ) са насаждения от естествен произход. Културите заемат 152,8 ха (7,4% от цялата площ), от които, склопените култури заемат 149,9 ха (7,3% от цялата площ), несклопените – 1,8 ха (0.1% от цялата площ) и изредените – 1,1 ха (0,1% от цялата площ).

Незалесената дървопроизводителна площ е 60,5 ха или 2,9% от общата площ на общинските горски територии и включва само голини - 60,5 ха.

От недървопроизводителната площ, която е 101,9 ха (4,9%) с най-голям дял са поляните – 95,5 ха (4,6%), следвани от просеките – 3,6 ха (0,2%).

Площта на общинските гори при двете последни лесоустройства се разпределя както следва:

Таблица 33

Вид площ	Лесоустройство 2001 г.		Лесоустройство 2011 г.		Разлика
	Площ, ха	Площ, %	Площ, ха	Площ, %	
Залесена	882,4	99,3	1892,5	92,2	+ 1010,1
Незалесена дървопроизводителна	4,3	0,5	60,5	2,9	+ 56,2
Незалесена недървопроизводителна	1,8	0,2	101,9	4,9	+ 100,1
ВСИЧКО	888,5	100,0	2054,9	100,0	+ 1166,4

Разликата от 1 166,4 ха се дължи на новоустроени площи, принадлежащи на горския или земеделски фонд. При изработването на картата на възстановената собственост, площи сред селскостопанските масиви, голи и обрасли с храстово-дървесна растителност са включени в горския фонд, като гори общинска собственост.

Горите собственост на община Смядово са възстановени, съгласно Заповед № РД 27-125 на Областна дирекция „Земеделие” - гр. Шумен, на основание чл.45в, ал.7 от Правилника за прилагане на Закона за собствеността и ползване на земеделските земи във

връзка с чл.19 от Закона за собствеността и ползване на земеделските земи. Част от тези гори по начин на трайно ползване са залесена територия, а друга част земеделска земя (таблица №...). Общата площ на горите възстановени на община Смядово е 2 054.9 ха, от която залесена площ е 1 892,5 ха.

Горските територии на община Смядово са разположени край дълбоки дерета, пресичащи обработваемите земи на град Смядово и селата Александрово, Бял бряг, Веселиново, Желъд, Кълново, Ново Янково, Риш, Черни връх и Янково, попадащи в територията на дейност на ТП ”ДГС – Смядово”.

Таблица 34: Площ на общинските гори по вид територия и земица

Землище	Залесена територия – площ, ха		Земеделска земя – площ, ха	
	Обща	Залесена	Обща	Залесена
1. Александрово	57,5	49,8	28,8	28,8
2. Бял бряг	113,4	85,2	72,5	72,5
3. Веселиново	287,6	277,6	362,6	362,6
4. Желъд	47,3	39,9	14,2	14,2
5. Кълново	42,6	27,9	13,5	13,5
6. Ново Янково	25,1	18,6	30,1	30,1
7. Риш	242,8	217,9	63,9	63,9
8. Смядово	408,3	358,0	55,9	55,9
9. Черни връх	10,8	9,3	80,9	80,9
10. Янково	45,7	34,5	51,4	51,4
Всичко	1281,1	1118,7	773,8	773,8

Средната възраст за гората е 40 години. Средният запас на 1 ха е 79 куб.м, средният прираст е 4 045 куб.м, а на 1 ха е 2.14 куб.м. Средният бонитет е III (3.5), средната пълнота е 0.61.

Разпределението на площта по класове на възраст е неравномерно, като най-голяма площ заемат насажденията и културите от II и III клас на възраст, заемащи съответно – 41,8% и 50,0%,

Най-голям запас е съсредоточен в насажденията и културите от III клас на възраст – 55,5% и II клас на възраст – 26,7 %,.

Най-разпространените дървесни видове по площ са: цер – 45,9% от залесената площ, следван от келявия габър – 18,0%, габъра – 14,7%, благун – 4,8%, черен бор – 4,4%, процента на акацията, белия бор, клена е до 2,0%. Разпределението на дървесните видове по запас е: цер – 43,1% от залесената площ, следван от габър – 21,6%, благун – 3,9%, черен бор – 10,8%, бял бор – 6,7%.

Горските общински територии попадат в Тракийска горскорастителна област – подобласт Източна Стара планина.

Характерните особености на релефа по отношение на наклона са показани в таблица 35.

Таблица 35: Разпределение на дървопроизводителната площ по наклон на терена

Степен на наклон	Равно 0 - 4°	Полегато 5 - 10°	Наклонено 11 - 20°	Стръмно 21 - 30°	Мн.стръмно над 30°	Общо
Хектари	106,3	286,5	825,9	707,6	26,7	1953,0
Проценти	5,4	14,7	42,3	36,2	1,4	100,0

С най-голям процент на участие са наклонените (42,3%) и стръмни (36,9%) терени, определени от местоположението на насажденията. Много стръмните и равни терени са с нисък процент на участие.

Съобразно функциите на горите, площта на горските територии, собственост на община Смядово, при двете последователни устройства се разпределя, както следва:

Таблица 36

Вид функционална група	Лесоустройство 2001г.		Лесоустройство 2011г.		Разлика
	площ в ха	%	площ в ха	%	
Гори със стопански функции	873,4	98,3	1324,2	64,4	+ 450,8
Защитни и специални функции	15,1	1,7	730,7	35,6	+ 715,6
Обща площ	888,5	100,0	2054,9	100,0	+ 1166,4

Разликата в съответните функционални групи е голяма, тъй като при извършеното лесоустройство през 2011г. 35,6% от площта на общинските гори попада в границите на следните защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) – „Натура” 2000.

Таблица 37: Разпределение на общата площ и запаса без клони по групи гори и функционални групи

ГРУПИ ГОРИ	Общо за общината			Иглолистни гори			Широколистни гори		
	площ в ха		запас куб.м	площ в ха		запас куб.м	площ в ха		запас куб.м
	обща	залесена		обща	залесена		обща	залесена	
1. Стопански функции	1324.2	1233.7	105340	108.5	105.3	23150	1215.7	1128.4	82190
2. Защитни функции	95.3	79.2	8180	6.7	6.6	1410	88.6	72.6	6770
защитна ивица река	42.5	33.5	5120	4.8	4.7	1080	37.7	28.8	4040
защитна ивица жп линия	52.8	45.7	3060	1.9	1.9	330	50.9	43.8	2730
3. Специални функции	635.4	579.6	36470	23.2	20.8	2565	612.2	558.8	33905
защ.зона местообитание	570.2	525.9	32000	5.8	5.8	595	564.4	520.1	31405
защ. зона птици	65.2	53.7	4470	17.4	15.0	1970	47.8	38.7	2500
ОБЩО	2054.9	1892.5	149990	138.4	132.7	27125	1916.5	1759.8	122865

Стопанисването на горските територии, собственост на Община Смядово е осъществявано съгласно предписанията в лесоустройствените проекти на ДГС Смядово.

Таблица 38: Размер на добитата дървесина в общинските горски територии през ревизионния период

години	общински горски територии		частни горски територии	
	възобнов.	отгледни	възобнов.	отгледни
Кубически метра				
2001	-	-	-	-
2002	30	30	50	20
2003	120	-	-	-
2004	950	690	-	-
2005	405	235	-	10
2006	-	520	-	-
2007	380	960	-	-
2008	680	450	280	-
2009	-	-	-	-
2010	-	-	-	-
Общо	2565	2885	330	30

Изведените сечи в общинските гори са съгласно лесоустройствения проект от 2001 година. Възобновителни сечи са водени в тополови и акациеви насаждения, а отгледни в иглолистни култури.

През следващото десетилетие в насажденията и културите в общинските горски територии на община Смядово е проектирано да се водят сечи върху площ от 237,1 ха, като по видове сечи площта се разпределя, както следва :

Таблица 39

Възобновителни сечи	102,5	ха	43,2	%
Отгледни сечи	134,6	ха	56,8	%
Санитарни сечи	-		-	
Всичко	237,1	ха	100.0	%

Общия размер на ползваната от всички видове сечи дървесина през десетилетието възлиза на 10 955 м³ стояща маса без клони или средногодишно по 1 095 м³, а с клони 12 530 м³ или средногодишно по 1 250 м³.

Анализ на предвиденото годишно ползване (без клони) е дадено в таблица № 40.

Таблица 40: Анализ на предвиденото годишно ползване

№	Показатели	Мярка	
1	Залесена площ	ха	1892,5
2	Запас на 1 ха	м ³	79
	запас на цялата площ	м ³	149990
3	Среден годишен прираст на 1 ха	м ³	2,14
	Среден годишен прираст на цялата площ	м ³	4045
4	Размер на годишното ползване	м ³	1 123
	а) от възобновителни сечи	м ³	686
	б) от отгледни сечи	м ³	437
5	Размер на годишното ползване като		
	процент от годишния прираст	%	27,8
	процент от общия запас	%	0,75
	на 1 ха общо залесена площ	м ³	0,59
	на 1 ха от възобновителни сечи	м ³	0,36
	на 1 ха от отгледни сечи	м ³	0,23

Предвиденото ползване за периода 2011-2020 г. като количество дървесна маса е незначителен процент от общия запас на насажденията – 0,75%. Проектирано е ежегодно да се изсича 27,8% от общия среден годишен прираст или ежегодно ще се усвоява по 1 123 куб. м дървесина.

През десетилетието е предвидено да се извърши залесяване върху редуцирана площ от 166,6 ха или средногодишно по 16,7 ха (таблица № 41).

С най-висок процент на участие са предвидените залесявания в зрели насаждения за подпомагане на възобновителните процеси (58,1%). Мероприятието е проектирано в зрели насаждения със затруднено естественото възобновяване и пълнота на насажденията 0,6 и под нея, след изсичане на подлеса върху площ от 96,8 ха.

Нови залесявания са предвидени при създаване на нови тополови култури върху площ от 8,1 ха, след извеждане на гола сеч за старите тополови култури. Проектирани са създаване на нови култури върху площ от 57,9 ха, като това са голини – горски фонд.

Попълване на редини е проектирано в 15 годишна черборова култура върху площ от 3,5 ха.

Таблица 41: Разпределение на предвидената за залесяване площ през десетилетието по показател на залесяване

Показател на залесяване	За 10 год,	Годишно	%
Ново залесяване	66.3	6.6	39.8
Попълване на редини	3.5	0.3	2.1
Подпомагане със залесяване	96.8	9.7	58.1
ОБЩО	166.6	16.7	100.0

Поради наклоните на терена и характера на проектираните залесявания, при които не се откриват големи площи преобладава ръчната почвоподготовка, която е предвидена основно при подпомагане на възобновителните процеси в зрели насаждения и дава добър резултат. Основния вид почвоподготовка е направата на ръчни тераси и ще се реализира върху площ от 100,7 ха.

На територията на община Смядово към 2012г. са регистрирани:

- 4/четири/ дървообработващи и преработващи дървесина предприятия – ЕТ” Славчо Станев”, с. Бял бряг; „Сибиел” ООД, гр. Смядово; „Престиж комерс” АД, гр. Смядово; „Платан” ЕООД, гр. Смядово.
- 6/шест/ площадки за продажба на дърва за огрев – ЕТ ”Славчо Станев”, с. Бял бряг; „Лоби Лес“ ООД, гр.Смядово; „ЕВРОТРАНС“ ООД, гр.Смядово; „Нов Хоризонт“ ЕООД, гр. Смядово; ЕТ „Румен Пинтев“, с. Кълново; ЕТ „Мунтер Дахабре-Нанси“, гр. Смядово;

През 2011-2020 години в общинските горски територии на община Смядово са предвидени лесовъдски мероприятия. За поддържане на доброто състояние на гората е необходимо системно наблюдение за поява на вредители и своевременна борба с тях. Своевременно изваждане на сухата и паднала маса. Сnižаване степента на пожарна опасност на насажденията и създаване на условия и предпоставки за бързо установяване на възникнали пожари, ограничаване на разпространението им и успешното им гасене.

За предотвратяване появата на пожари, за бързото им локализиране и ограничаване е необходимо да се предвидят, изграждане на бариерни прегради, минерализовани ивици, провеждане на санитарни мероприятия край пътища и жп линии, изграждане на постъпи край водоеми, наблюдателни кули и хеликоптерни площадки.

Налице са няколко основни фактора, влияещи негативно върху съхранението и опазването на горския фонд:

- Атмосферното замърсяване и киселинните дъждове;
- Неконтролираната паша също допринася за деградация на горите;

- Трайни изменения на климата в посока “засушаване” с очаквано въздействие върху здравословното състояние на насажденията;
- Безразборно палене на стърнища и сухи треви;
- Браконьерски сечи, които нарушават горския баланс особено около населените места;
- Наличие на скрита икономика в дърводобива.

2.2. ИНДУСТРИЯ

Икономическото развитие на община Смядово през последните години се характеризира с различна динамика – лек ръст до 2008 г. и спад след общата финансова и икономическа криза за 2009 и 2010 г.

По отделните икономически сектори се наблюдава неравномерно развитие, като предпоставка за това са съществуващите условия в община Смядово. Природните богатства тук са ограничени, предразполагащи развитието предимно на предприятия от селското, горското и рибно стопанство и търговия.

Големи предприятия с над 250 заети лица липсват в общината. Преобладават малки и средни предприятия. Те бележат ръст в периода 2008-2011г., като най голям е делът на фирмите, занимаващи се с търговия, като през 2008г. по статистически данни на НСИ те са били 57, а през 2011г. – 84, следвани от предприятията в селското, горско и рибно стопанство – 12/през 2008г./ и 22/през 2011г./. Най-малък е делът на фирмите от строителния бранш, които са намалели от 11/през 2008г./ до 3/през 2011г./, като причина за това може да се изтъкне свития пазар, недостатъчни капитали, несигурната икономическа обстановка и страх от инвестиране. Относително голям дял имат също така, фирмите, занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство. През 2010г. те са били най-много – 14, а през 2011г. те са намалели до 11.

Преобладаваща част от предприятията в общината – 95% са микро с до 9 заети лица. Следват ги малките фирми с 10 до 49 човека. В общината има едно средно предприятие няма големи с над 250 заети лица.

Данните за новооткритите предприятия в периода 2008-2010, също потвърждават че местното икономическо развитие има нужда от подкрепа и насърчаване като се създава благоприятна среда за предприемачеството за създаване и развитие на малки и средни предприятия.

Таблица 42: Новооткрити предприятия

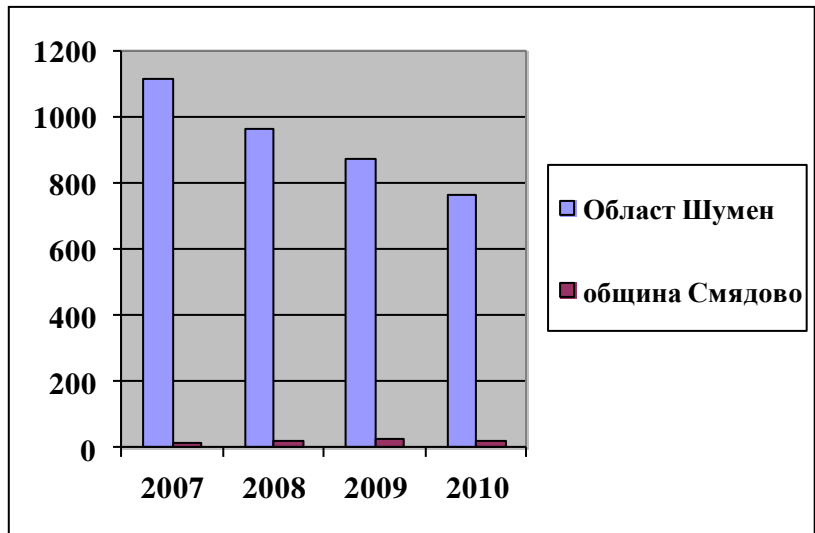
Новооткрити предприятия	2007	2008	2009	2010
-------------------------	------	------	------	------

Област Шумен	1117	964	-0,16	873	-0,10	766	-0,14
Смядово	16	19	0,16	28	0,32	24	-0,17

Фиг.12

Показаните данни сочат тенденция към намаляване на новооткритите предприятия в област Шумен, като намалението на нови фирми в процентно отношение за 2007-2008 е -0,16%, 2008-2009 е -0,10, а 2009-2010 е -0,14%.

За община Смядово се отбелязва растеж на новооткритите предприятия от 2007 до 2009г. и спад през 2010г., като изразено в процентно съотношение е следното:

за 2007-2008 е +0,16%, 2008-2009 е +0,32, а 2009-2010 е -0,17%.

Фиг. 13

По отношение на закрити предприятия, през 2008г. има фалирало едно предприятие на територията на община Смядово. /табл. 43/

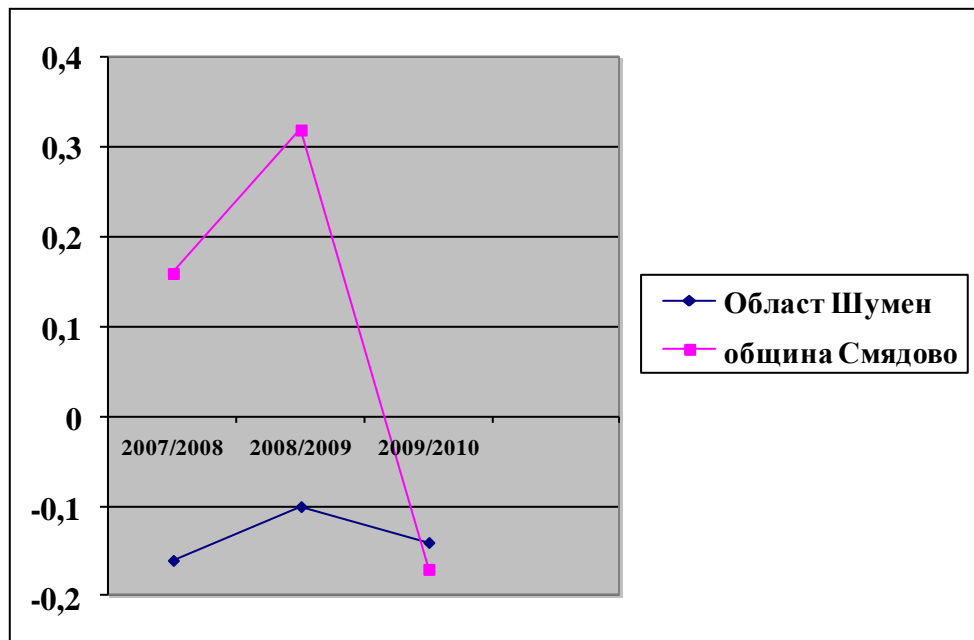

Таблица 43

Фалирали предприятия	2007	2008	2009	2010
Област	12	18	45	55
Смядово				

Шумен				
Смядово	-	1	-	-

В табл. 44 са изнесени данните за предприятията от нефинансовия сектор за периода 2008-2011 г.

Таблица 44: Предприятия от нефинансовия сектор на икономиката по икономически дейности в община Смядово

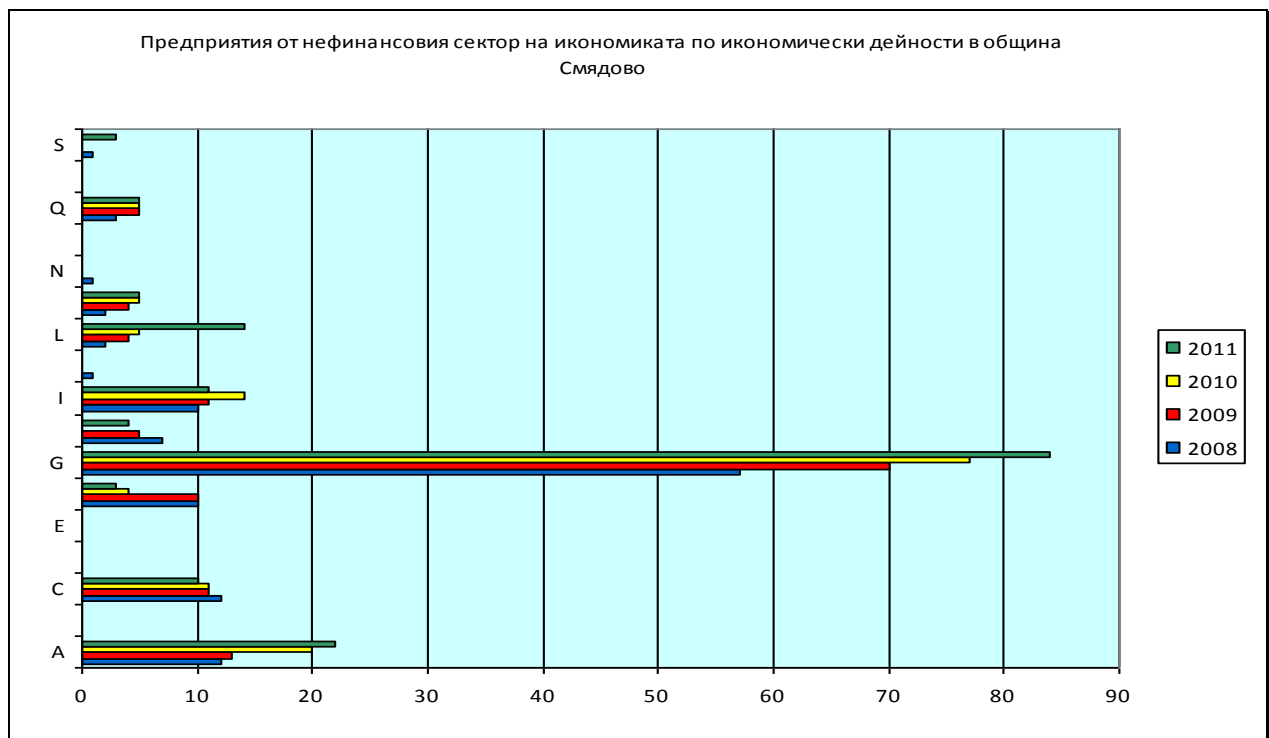
Икономически дейности	2008	2009	2010	2011
Общо	118	133	148	165
A Селско, горско и рибно стопанство	12	13	20	22
B Добивна промишленост			-	-
C Преработваща промишленост	12	11	11	10
D Производство и разпределение на електричество и топлинна енергия и на газообразни горива			..	..
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване			..	..
F Строителство	10	10	4	3
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	57	70	77	84
H Транспорт, складиране и съобщения	7	5	..	4
I Хотелиерство и ресторантьорство	10	11	14	11
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	1		..	-
L Операции с недвижими имоти	2	4	5	14
M Професионални дейности и научни изследвания	2	4	5	5
N Административни и спомагателни дейности	1	..	-	-
P Образование	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	3	5	5	5
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-

S	Други дейности	1	..	..	3
---	----------------	---	----	----	---

В разглеждания период 2008-2011 година има нарастване на предприятията от нефинансовия сектор от 118(2008г.) до 165(2011г.). Най-голям относителен дял имат фирмите от сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” и „Селско, горско и рибно стопанство”.

Фиг. 14

Произведена продукция

Общата икономическа криза и лошата бизнес среда у нас се отразяват негативно на икономическото развитие на община Смядово и това е видно от финансовите резултати на предприятията.

Таблица 45: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия в община Смядово по икономически дейности 2008-2009 г. (хил. лева)

Икономическа дейност	Произведена продукция		Приходи от дейността		Нетни приходи от продажби		Разходи за дейността		Печалба		Загуба	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Селско, горско и рибно стопанство	4836	4050	8551	7452	4880	4876	6869	7221	1553	316	36	236
Преработваща промишленост	4071	..	5690	..	5310	..	5537	..	145	..	5	139

Производство и разпределение на електрическа енергия и на газообразни горива		.. ¹	-	-	-	..	-	..	-	..		
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		..	..	..	..	..	..	..	-	..		
Строителство	4774	3497	4802	3503	4775	3501	3453	3391	1242	206	20	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	546	514	2270	2607	2254	2589	2180	2450	111	185	21	32
Транспорт, складиране, пощи	1020	686	1143	760	1128	756	1051	732	91	..	-	..
Хотелиерство и ресторантьорство	72	61	148	133	148	133	152	133	8	19	12	..
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	..	..	..	..	..	-	-	-
Операции с недвижими имоти	..	..	..	..	..	..	..	..	..	-	..	..
Професионални дейности и научни изследвания	..	71	..	71	..	71	..	45	..	25	..	-
Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	-	..	..	..	-	..	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	93	125	93	125	93	125	52	..	39	63	-	..
Други дейности	..	15	..	..	..	15	..	10	-	..	-	-
Общо	15412	9019	22697	14651	18588	12066	19294	13982	3189	814	94	407

Източник: Териториално статистическо бюро - Шумен

Произведената продукция в предприятията от община Смядово през 2009 спрямо 2008 г. намалява с 6 393 хил. лева. Приходите от дейността на предприятията в общината бележат спад от 8046 хил.лева, а нетните приходи от продажби намаляват с 6 522 хил. лева. Печалбите на местните фирми намаляват през 2009 г. с 2 375 хил. лева, а загубите нарастват от 94 на 407 хил.лева. Най-големи загуби генерират селското стопанство и преработващата промишленост. Ръст в приходите и печалбите през 2009 г. спрямо 2008 г. бележи само сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети. (Таблица .....)

ПРОМИШЛЕННОСТ

В община Смядово има няколко големи предприятия, които са икономически активни и реализират продукция на пазара, осигуряват работни места на населението, влагат инвестиции в тяхната дейност и са структуро-определящи, с реализираният от тях брутен вътрешен продукт.

- **“ТЕСИ” ООД**

Акционерното дружество “Теси”ООД е създадено през 1998 година. То е дъщерна фирма на “Фикосота”АД и извършва производствена дейност на територията на град Смядово.

¹ "-" Няма случай или данни

Предметът на дейност е производство на блокове за маслен радиатор, маслени радиатори, газови печки и перални.

Наличната техника в по-голямата си част е съвременна (2003-2004г.), а останалата част е от 80-те години. От 2004 година започва производството на два нови вида маслени радиатори (LA и CB).

Суровините са изцяло вносни – обикновена ламарина от Словакия, Турция, Югославия; нераждаема ламарина от Германия; компоненти от Италия. Произведената продукция се изнася за над 30 страни по света.

- **“БАЙФА” АД**

Извършва дейността си в промишлената зона на град Смядово. Предметът на дейност е производство на смески. Техниката е от 1999 година. Суровините, нужни за производството са български, а компонентите вносни. Произведената продукция е за българският и външен пазар.

- **“ЛОБИЛЕС” ООД**

Дружеството функционира от 2002 година. Предметът на дейност е дърводобив и дървообработване. Използваната техника е 1985 година. Суровините са български. Производството е предназначено предимно за местния пазар.

- **“ЕВРОТРАНС” ООД**

Дружеството функционира от 2000 година. Предметът на дейност е дърводобив и транспорт. Използваната техника е 15-годишна. Суровините са български.

- **“ЕНЕРДЖИ” ЕООД**

Дружеството извършва производствена дейност от 1997 година. Предметът на дейност е дървообработване. Произвеждат се палети и детайли. Техниката е 6 годишна. Суровините, нужни за производството са български.

- **ЕТ “СЛАВЧО СТАНЕВ”**

Цех за обработка на дървен материал за мебелната промишленост. Създаден е през 1993 година. Намира се в село Бял бряг. Технологиата на производство е от 90-те години. Техниката е от 95 година. Използваните суровини са български.

- **ЕТ “МУНТЕР ДАХАБРЕ – НАНСИ”**

Предметът на дейност е добив на дърва за огрев на населението.

- **„СМЕДА”**

Предмета на дейност е производство на яйца.

2.3. УСЛУГИ

Услугите са третичен сектор. Това е секторът с най-голям брой регистрирани предприятия на територията на община Смядово. Това са предимно микропредприятия, в които заетостта е от 0-9 човека. Но в тези фирми се генерира най големия процент от приходите от продажби на стоки и услуги.

2.4. ТУРИЗЪМ

Природните дадености, доброто геостратигическо положение и древната история са предпоставки за развитие на културно – познавателен, риболовен, ловен, селски и екотуризмъ.

Най-характерни паметници на културата се намират в гр.Смядово. Това са старото килийно училище от 1846г., което сега е етнографски музей, църквата “Св.Архангел Михаил” от 1869г., мост – паметника, издигнат в памет на загиналите във войните 1912-1918г, Смядовското читалище “Братство”от 1860г., което е първото селско читалище в страната.

Археологически находки, открити в околностите на община Смядово говорят за непрекъснат живот в продължение на хилядолетия. Известни са 11 могилни некропола с над 50 могили и крепости, разположени в гр.Смядово, с.Веселиново, с.Кълново, с.Бял бряг, с.Желъд, с.Черни връх и с.Риш.

През 2000 година е разкрита тракийска гробница, която се намира на 1.25 км. североизточно от гр.Смядово. Тя е датирана от IV в. пр. Хр. и е единстената в България от този период. Предполага се, че в нея е била погребана жена от знатен произход, от племето гети, населявало в античността долината на р.Камчия.

В Община Смядово има обявени защитени територии в с.Веселиново: категория “Защитени местности” (“Челеклия” и “Дебелеца”) и категория “Природна забележителност” (м. “Скока” и м. “Софрата”).

Местността “Челеклия” е известна с находището на червен божур, понтийска ведрица и момкова сълза, а местността “Дебелеца” – с наличието на естествено буково габърви насаждения на възраст 120-130 години.

Местността “Софрата” се намира на 9 км южно от центъра на с.Веселиново и представлява природен и археологически обект с невероятно красива гледка. Правени са разкопки и има заснет филм, който се съхранява в Археологическия музей в гр. Шумен. По енергийно излъчване местността се нарежда заедно с Мадарския конник, Осмарските колонии и Рупите. В непосредствена близост до разкопките се намира извор. В горските масиви виреят: дървесни видове – дъб, бук, цер, габър, клен, явор, мъждрян, шистил, келяв габър, липа, дива череша, планински ясен и отделни видове – бял и черен бор, смърч, догласка, ела и ива; храстовидна растителност – трънка, шипка, къпина. В района растат жълт и червен кантарион, мента, мащерка, бял и жълт равнец и находища от червен

божур, буторче, бодлив залез. Областта разполага с богати дивечови запаси, представени от благородни елени, сърни, диви глигани, зайци, чакали и лисици.

Изградена е чешма върху естествения водоизточник в местността “Софрата”, заслон, огнище-барбекю и мост, свързващ полянката с археологическия обект.

На 300 м. от местността “Софрата” се намира местността “Скока”. В нея е разположен Куцаровия водопад и пещера “Сарая”, която по данни на местни хора има сталагмити и сталактити. В целия район се намират множество скални форми и образувания.

Екомаршрутът съчетава по оптимален начин с висока степен на активност трите основни компонента: скали, води и биоразнообразие. Той предоставя възможност чрез дървени съоръжения и незначителни корекции на терена туристите да проникнат в досега недостъпни и непознати природни кътове.

На територията на общината туристическа дейност извършват две къщи за гости, разположени в с.Черни връх, съчетаващи традиционната българска атмосфера с лукса на съвременния българин. Планинският район, в който се намират предразполага за лов, излети и разходки в планината.

Важни фактори, обуславящи развитието на туризма са:

- Благоприятните физико-географските дадености: благоприятен климат, наличие на красива и екологично чиста природа, богатата флора и фауна с изключително биоразнообразие, наличие на природни забележителности;
- Интересно културно-историческото наследство, включващо архитектурно-исторически паметници, археологически ценности, исторически места;
- Нарасналия поток от туристи, идващи в региона за почивка сред природата, уикенд-туризъм, посещение на културни паметници, екологичен, алтернативен туризъм.

Маркетинговата стратегия за развитие на туризма на община Смядово е създадена от авторски колектив на Обединение „Туризъм“ под ръководството на Румен Драганов – директор на Института за анализи и оценки в туризма, като част от Проекта „Изграждане на посетителски център за експониране на етнографското наследство и природните забележителности на Община Смядово”, финансиран по Програмата за развитие на селските райони, мярка 313, съгласно договор между ДФЗ и община Смядово (ИД на проекта 27/31300065), Проектът е насочен към подобряване качеството на живот в община Смядово чрез развитие на туризма като устойчив местен поминък.

2.5. ИНВЕСТИЦИИ И ДМА

Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12.2011г. в община Смядово са изразени в табл. 46. През 2010г. чуждестранни инвестиции няма.

Таблица 46

В хил евро

Община Смядово	2010	2011
Чуждестранни инвестиции	..	139.0

2.6. БЮДЖЕТ

Община Смядово изготвя своите бюджети, поемайки ангажименти за осигуряването на условия за работа в бюджетните структури, обезпечаване на социалните услуги на населението като това е предвидено в стратегическия план за развитие на общината.

Някои от мерките, които се използват за постигането на тези цели:

- мобилизиране и пълноценно използване на местните общински ресурси (човешки, финансови, материални, природни);
- привличане на национални и чуждестранни инвестиции в общината;
- коопериране и сътрудничество между Община Смядово и останалите общини.

2.6.1. Приходна част на бюджета

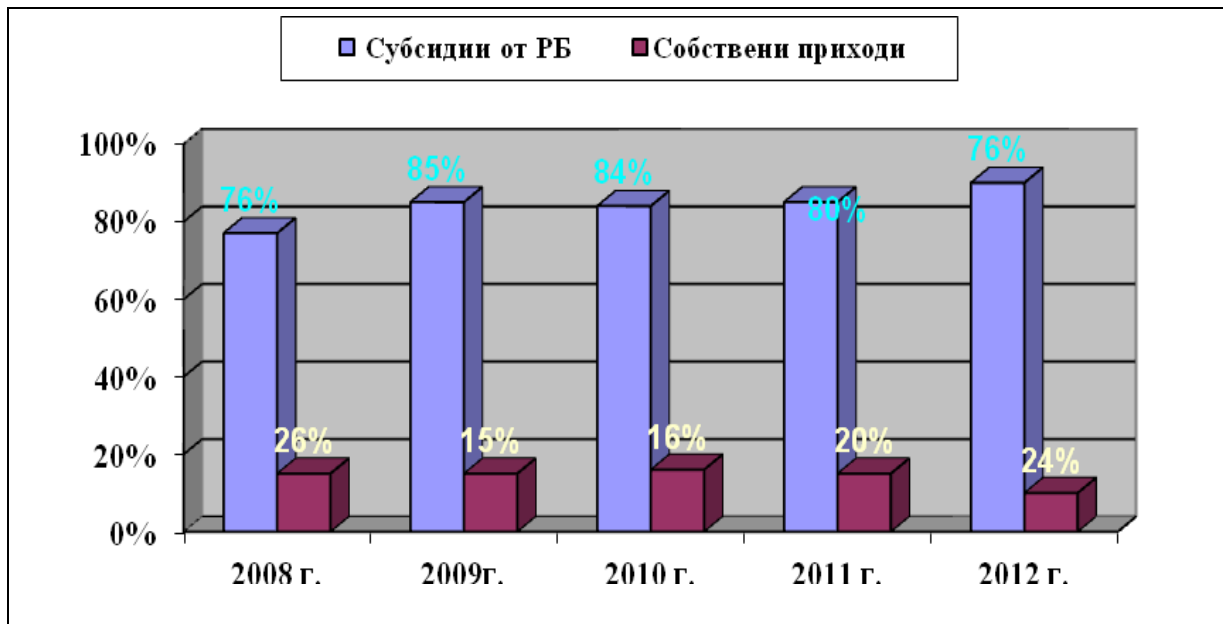
Приходната част на бюджета на Община Смядово се формира основно от собствени приходи, субсидии от Републиканския бюджет и други държавни трансфери. Собствените приходи включват приходи от местни данъци, такси, услуги и права, предоставяни от общината и разпореждане с общинска собственост /отдаване под наем, продажби, концесии/.

От приложената таблица и графика по години е видно, че ръст в собствените приходи се наблюдава до 2008 год., след което за 2009г. и 2010 г. се наблюдава спад на собствените приходи. Основната причина за намаление на приходите е промяната на икономическата конюнктура, в резултат от световната икономическа криза. През 2010 г. за първи път след кризата от 1996/1997 год. се актуализира държавния бюджет като се намалиха държавните трансфери за общините. Тази тенденция се запазва и през 2011г.

През 2011 год.се наблюдава увеличение на собствените приходи спрямо 2009 и 2010 год. , като очакванията са стабилизацията да продължи и през следващите бюджетни години.

Основните приходи, които постъпват в общинския бюджет са: собствени приходи и субсидии от Републиканския бюджет. За периода 2008-2012 год. в процентно съотношение те се разделят така :

Фиг. 15

Анализирайки изпълнението на бюджетите през последните години на Община Смядово е видно, че то протича с известни затруднения.

По отношение структурата на местни приходи не се наблюдава промяна. Приходите от местни данъци се състоят предимно от приходи от данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства и данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин. Несъществен дял в обема на данъчните приходи заема патентния данък, който е преотстъпен на общините след отпадане на пътният данък.

Постъпленията от неданъчните приходи са главно от такса битови отпадъци, такси за ползване на детски градини, за ползване на домашен социален патронаж, такси за ползване на пазари, тържища и панаири, такси за административни услуги, приходи от наеми на имущество, приходи от наеми на земя и др.

Таблица 47: Структура на всички приходи на Смядово

Видове приходи	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Данъчни	277 766	119 550	126 455	183 458	192 874

приходи					
Неданъчни приходи	739 606	470 149	436 776	535 676	654 897
Общо:	1017 372	589 699	563 231	719 134	847 771

Фиг. 16

СУБСИДИИ

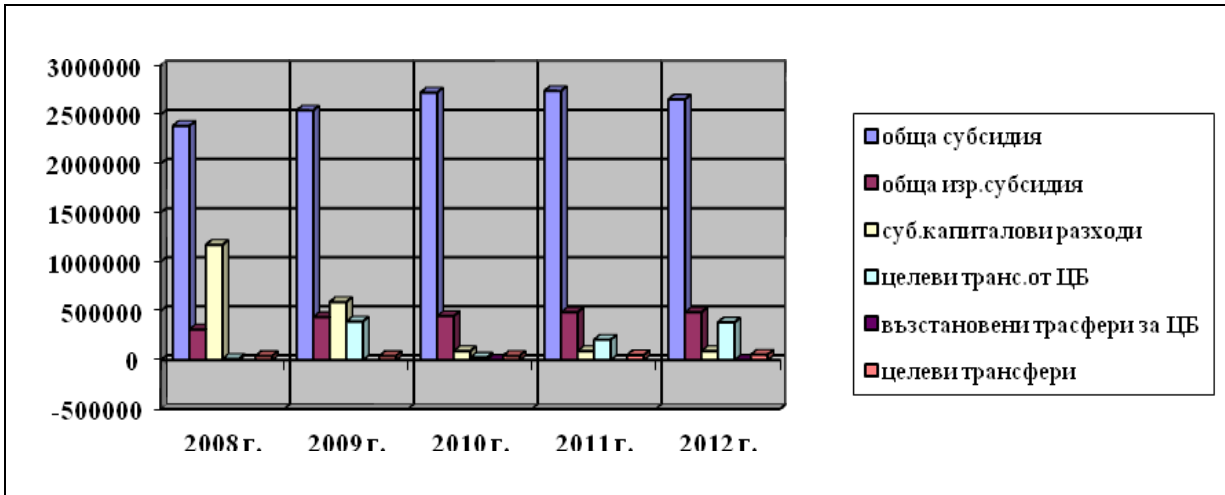
Субсидиите са изключително важни за издръжката на общините.

Таблица 48: Структура на субсидиите на Община Смядово

Вид субсидия	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.	2012 г.
Обща субсидия	2 385 149	2 542 433	2 724 015	2 740 546	2 654 517
Обща изравнителна субсидия	312 172	436 860	447 500	485 500	485 500
Целеви трансфери от ЦБ за капиталови разходи	1 173 300	590 764	91 672	91 800	91 500
Получени целеви трансфери от ЦБ чрез СЕБРА	11 575	391 991	247 778	206 597	382 662
Възстановени трансфери за ЦБ :			-15 88		-2 961
Получени от	40 467	40 272	42 370	49 516	53 988

общините целеви трансфери					
ОБЩО:	3 922 663	4 002 320	3 551 747	3 573 959	3 565 206

Фиг.17

Обща субсидия – това е най – важния приходоизточник за Община Смядово.

Субсидия за капиталови разходи. Тази субсидия е много важна за Община Смядово, защото без нея те не би могла да си позволи да инвестира в подобни размери. От таблицата е видно, че не може да се проследи някаква ритмика при този вид субсидия. В периода 2008-2012 година няма увеличение на тази субсидия.

2.6.2. Разходна част на бюджета

Данните за структурата на бюджетните разходи на община Смядово по функции са представени в таблица ”Структура на разходите по функции”.

Изхождайки от принципите за финансова децентрализация, разходите по бюджетите на община Смядово са групирани в две основни групи – разходи за делегирани от държавата дейности и разходи за местни дейности. Разпределението на дейностите, финансирани от общинските бюджети на местни и делегирани от държавата и определянето на единни разходни стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности за функциите – Образование, Здравеопазване, Социално осигуряване, Подпомагане и грижи и Почивно дело, Култура, Религиозни дейности се определя с Решения на Министерския съвет за всяка бюджетна година. В структурата на бюджетните разходи по функции с най-висок относителен дял е функция „Образование”, „Социално осигуряване и грижи”, следвани от функция „Общо държавни служби”. От местните дейности с най-голям относителен дял са разходите за функция „Жилищно строителство”, БКС и опазване на околната среда” и „Икономически дейности”.

Таблица 49: Структура на разходите по функции на Община Смядово

Дейност	2008	2009	2010	2011	2012
I.Общо държавни служби	688 646	756 173	626 617	746 793	794 978
II.Отбрана и сигурност	63 585	467 508	62 953	268 305	339 029
III.Образование	1 290 371	1 342 756	1 626 139	1 555 800	1 398 548
Целодневно детски градини и обед.детски заведения	392 338	390 044	406292	470 326	452 219
Извън училищна дейност	26 855	24 436	8948		
Общообразов.у-ща	846 697	902 752	1190558	1 051 679	912 456
Други дейности по образованието	24 481	25 524	20341	33 795	33 873
IV. Здравеопазване	125 243	98 944	42 010	45 975	44 723
Детски ясли,дет.кухни и яслени групи в ОДЗ	94 972	70 749	14 679	15 790	15 260
Здравен кабинет в детски градини и училища		26 420	25 236	27 499	29 413
Други дейности по здравеопазването	30 271	1 775	2 095	2 686	50
V. Соц. осигуряване,подпомагане и грижи	985 548	1 363 784	973 647	975 828	919 680
Домашен соц.патронаж	71 209	82 522	95 282	111 511	98 968
Други програми и дейности за осигуряване на заетост				2 133	153
Клубове на пенсионера и инвалида					4 082
Програми за временна заетост	283 874	176 888	112 720	77 162	47 366
Домове за въз.с псих.разстройства	609 101	591204	591 364	575 856	563 613
Дневни центрове за стари хора					9 102
Дневни центрове за хора с увреждания			73 904	94 860	84 769
Защитени жилища			8 2675	98 774	94 747
Др. служби и дейн. по осигуряване,подпомагане и заетост	2 1364	22 689	17 702	15 532	16 880
Международ. прогр. и спораз.,дарения и помощи от чужбина		490 481			
VI.Жил.строителство. БКС и опазване на околната среда	2 850 799	2 182 508	472 818	261 290	443637
Водоснабдяване и канализация	2 270 538	1 513 976	220 564	6 694	9 281
Осветление на улици и площади	15 751	122 075	47 036	61 261	83 299
Изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа		74 545	10 973	35 000	38 282
Чистота	277 716	149 521	118 620	155 359	294 522

План за развитие на община Смядово 2014-2020

Други дейности по опазването на околната среда	31 790	3 094	1 528	2 976	18 253
Др. д-ти по жил. стр., БКС и регионалното развитие	120 004	319 297	74 097		
VII. Почивно дело, култура, религ. дейности	100 222	108 104	96 695	106 921	111 148
Спорт за всички	2 062	798	2 527	746	1 447
Спортни бази за спорт за всички	10 675	5 855	6 337	7 068	7 138
Читалища	63 363	83 004	72 304	77 709	78 055
Радиотранслационни възли	3 658	6 136	6 767	9 196	7 872
Обредни домове и зали	8 173	3 462	2 589	1 343	6 029
Други дейности по културата	12 291	8 849	6 171	10 859	10 607
VIII. Иконом. д-стии услуги	247 338	90 341	88 130	98 894	98 596
Др. д-ти по селското горско стопанство, лов и риболов	5 808	5 429	1 7109	21 737	21 889
Служ. и дейн. поддърж., рем. и изграж. на пътища	211 677	60 933	56 960	50 819	65 332
Др. д-ти по транс., път., пощи, далекос.	7 910	6 476	3 616	3 596	2 564
Други дейности по икономиката	21 943	17503	10 445	22 742	8 811
IX. Разходи неklasиф. в др. параграфи					384
IX. Резерв					
Общо :	6 351 752	6 410 118	3 978 564	4 059 806	4 150 723

ИЗВЪНБЮДЖЕТНИТЕ СМЕТКИ И ФОНДОВЕ НА ОБЩИНА СМЯДОВО

Таблица 50

Наименование	2008 г.		2009 г.		2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Нал.на 01.01	Нал.в края на периода	Нал.на 01.01	Нал.в края на периода	Нал.на 01.01	Нал.в края на периода	Нал.на 01.01	Нал.в края на периода	Нал.на 01.01	Нал.в края на периода
1. Ф. Приватизация	7 314	6 782	6782	281	281	281	281	281	281	281
2. Текущи извънбюджетни сметки в лева за средства от определени европейски фондове с код 7443				15 337	15 337	731 277	731 277	1 975 505	1 975 505	857 521

През разглеждания период се запазва тенденцията на чувствително по-висок относителен дял на трудовите спрямо разходите за текуща издръжка при делегираните от държавата дейности и обратната тенденция при местните дейности. Последните се характеризират с много разходи за материали, горива и др. разходи за текуща издръжка.

Основни изводи:

- *Общата криза и лошата бизнес среда се отразяват негативно на икономическото развитие на община Смядово през последните години. През 2009 г. спрямо 2008 г. произведената продукция в предприятията намалява с 6 393 хил. лева, приходите от дейността с 8 046 хил. лева, а печалбите с 2 375 хил. лева. Загубите на местните фирми нарастват от 94 на 407 хил. лева, като най-големи загуби генерират селското стопанство и преработващата промишленост.*
- *През 2009 г. в Смядово има 133 предприятия и 773 наети лица. Средната годишна работна заплата в общината нараства и през 2009 г. е 5 010 лева, което е с 2 286 по-малко от средната заплата за страната – 7 296 лева. 95% от предприятията са микро с до 9 заети лица.*
- *Разглежданият период не се характеризира с големи структурни промени в бюджета на община Смядово. Забелязва се намаляване на държавните трансфери и на собствените приходи след 2008 год. в резултат на световната финансова и икономическа криза.*
- *Прилагайки принципите на финансова децентрализация, на общината се предоставя правото да администрира предоставяните услуги и да определя размера на местните данъци и такси.*
- *Основна промяна се наблюдава при функцията „Образование“. От 2008 год. за училищата се прилага системата на делегирани бюджети.*
- *Въпреки влошената икономическа конюнктура през разглеждания период се наблюдава финансова стабилност на община Смядово.*
- *През 2008г. европроектите са основна алтернатива за реализиране на социалната и инвестиционна политика на община Смядово, на фона на увеличаващия се финансов недостиг в общинските бюджетикато цяло за страната и ограничения размер на целевата субсидия за капиталови разходи.*

3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

3.1. ПАЗАР НА ТРУДА

Заетостта и безработицата са втората от макроикономическите цели на държавата. Едновременното поставяне на проблема за безработицата и този на пълната заетост има своите основания в подхода на икономическата теория към тези две взаимосвързани състояния на работоспособното население.

Независимо дали производството се осъществява в планова или пазарна форма, работниците и средствата за производство винаги си остават негови фактори. За да се произвежда те трябва да се съединят. Заетостта е процес на съединение на работника със средствата за производство. Този процес представлява характерно количествено отношение между масата средства за производство и масата жив труд, който ги привежда в движение. Същевременно, той е и определено качествено отношение между подготовката и професионално-квалификационната характеристика на личния фактор, от една страна, и степента на развитие на веществените елементи, от друга.

Безработицата е невъзможността на работника да се съедини със средствата за производството. В зависимост от състоянието на пазара на труда тя се характеризира като доброволна или принудителна.

Доброволната безработица възниква, когато работниците желаят да се трудят, но срещу по-високо от предлаганото им заплащане на труда. Тази безработица е възможна само в случай, че на пазара на труда съществуват абсолютно гъвкави цени. Тя се възприема като нормално явление и не предизвиква социално напрежение.

Принудителната безработица е свързана със съществуването на негъвкави, или фиксирани, цени на пазара на труда. Причината заплатите да бъдат постоянни за определен период от време са трудовите договори, сключвани индивидуално между работодатели и работници, и колективно - между работодатели и профсъюзи. При това състояние на пазара, когато заплащането на труда е по-високо от равновесното, но не може да се понижи, предлагането на труд ще бъде по-голямо от търсенето и само част от работниците ще намерят работа.

Според статистиката трудоспособното население на общината включва общия брой на лицата на 16 и повече години, които работят или активно търсят работа, т.е. общия брой на заетите и броя на безработните. За зает се счита всеки, който има работа, т.е. който е съединен със средствата за производство, а за безработен (незает) всеки, който:

- а) няма работа;
- б) търси такава;
- в) очаква да се върне на работното си място (и в трите случая няма съединение на работника със средствата за производство).

Част от населението (домакини, учачи, пенсионери, най-общо лица, които просто не търсят работа поради различни причини) не се включва в състава на работната сила и,

следователно, остава извън редиците на безработните. Ето защо и равнището на безработните се измерва в процент от общата незаета работна сила.

След високото ниво на безработица през 2006г. – 15.60 % в общината, през 2008г. намалява до 8.97%, като след това отново се покачва. Регистрираните безработни за 2006г. са 503 лица, като за 2008г. са били 289 лица. Делът на младите хора до 29 год.е 18.49%. Продължително безработните лица (над една година) - 62,22% за общината. Делът на безработните жени е винаги по – висок от този на мъжете – 55,06%

Най-голям процент са безработните лица с основно образование – 52,9% и по-ниско образование – 31% от общия брой безработни, които са и без специалност и професия. Хората с работнически професии са 23.8% от общия брой. Това са и хората със средно специално и професионално обучение, които имат тесни специалности. Хората с висше образование – 8,4%, хората със средно образование – 37% от общия брой. Всичко това е резултат на закриването на работни места в структуроопределящите отрасли в икономиката на Смядово.Тенденцията през последните години е намаляване на безработицата в Община Смядово.През 2008г. безработицата за общината е била 8.97%, когато за страната е била 5.6%, но все още се задържа над средното ниво за страната.

Безспорно влияние върху равнището на безработицата оказва сравнително ниското образователно-квалификационно ниво на безработните. Сред младите липсва мотивацията за повишаване на квалификацията на безработните. Липсата на заетост въпреки положените усилия за преквалификация оказва демотивиращо влияние върху желанието за допълнително образование в свободната работна ръка.

Освен действащите национални програми, Община Смядово и Дирекция “Бюро по труда” прилагат различни мерки за намаляване на безработицата. Създаването на заетост и превръщането на общината в привлекателна за квалифицирани специалисти е възможно само чрез реализирането на целенасочена политика, насочена към насърчаване на самонаемането, които могат да мотивират реализацията на кадри на територията на общината и да спрат трудовата емиграция.

С оглед интегриране на пазара на труда и недопускане изпадане под линията на бедност на безработните от неравнопоставените групи, през периода община Смядово кандидатства

- по програми за заетост и обучение, като е осигурила заетост на 1094 лица.
- по насърчителни мерки за заетост и обучение е осигурила заетост на 62 лица.

В това число влизат младежи до 29-годишна възраст, лица над 50-годишна възраст, продължително безработни, хора с увреждания и лица с право на пенсия.

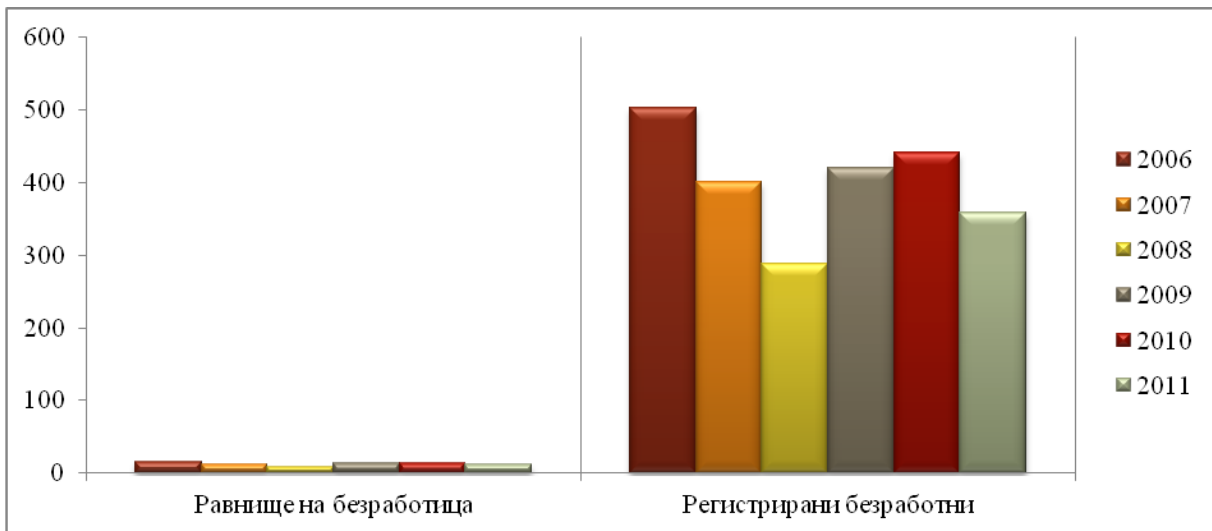
Таблица 51: Данни за структурата на безработните в община Смядово средно за периода 2006 - 2011г.

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.
Равнище на безработица	15,60	12,38	8,97	13,01	13,68	11,09
Икономически активни лица	3226	3226	3226	3226	3226	3226
Регистрирани безработни	503	400	289	420	441	358
жени	277	232	175	267	239	190
мъже	226	168	114	153	202	168
Възрастова структура						
до 19 години	24	11	4	6	4	4
от 20 до 24 години	32	20	17	21	21	23
от 25 до 29 години	37	22	16	24	32	36
от 30 до 34 години	39	33	25	44	42	35
от 35 до 39 години	51	34	24	37	46	39
от 40 до 44 години	59	41	29	49	38	32
от 45 до 49 години	72	58	42	61	58	51
от 50 до 54 години	75	65	42	64	77	52
над 55 години	115	115	89	114	123	87
Професионална структура			0	0	0	0
с работническа професия	84	71	57	92	105	73
специалисти, в т.ч.	33	34	32	34	34	30
образование	2	4	2	3	3	3
хуманитарни и изкуства	2	1	2	0	1	0
общество, икономика, право	7	9	7	9	7	4
математика и естествознание	1	1	1	1	0	0
техника и технологии	12	12	15	14	15	17
селско стопанство	7	7	4	3	3	3
здравеопазване	0	0	0	1	1	0
услуги, транспорт, охрана	1	2	1	4	4	3
без специалност и професия	387	294	201	294	302	254
Образователна структура			0	0	0	0
с висше образование	42	10	8	10	8	8
със средно образование	103	99	88	136	163	128
в т.ч. със средно професионално образование	81	73	65	91	106	81
с основно образование	266	212	128	158	133	101
с начално и по-ниско образование	118	78	65	116	137	120
Продължително безработни (над 1 година)	313	262	110	99	150	105
Безработни с намалена работоспособност	43	38	56	40	35	28
Разкрити нови работни места на ППТ	131	187	151	145	160	140

Устроени на работа лица	348	309	339	290	198	242
В т.ч. на първичен пазар	87	83	79	106	99	116
програми	247	208	246	181	96	116
мерки	14	18	14	3	3	10
Включени в ограмотяване	0	0	10	13	0	0
Включени в квалификационни курсове	15	41	25	10	69	4

Фиг. 18

Основни изводи

- По възрастови групи най-многобройна е групата на безработните лица на възраст над 55г., следва групата безработни лица на възраст между 50 и 54г., и групата на безработните лица на възраст между 45-49г.
- Относително висок е дялът на безработицата сред младежите в община Смядово на възраст между 19 и 29г.
- Образователната структура на регистрираните безработни лица се характеризира с най-висок относителен дял на безработните лица с основно, начално и по-ниско образование.
- Най-голям брой регистрирани лица са продължително безработните с престой над 1 година.
- Трайната безработица е концентрирана в най-голяма степен сред селското население. Необходимо е подобряване на качеството на работната сила, нейната адаптивност към променящите се условия на пазара на труда и пригодност за заетост чрез мерки за насърчаване усъвършенстването на човешките ресурси, тяхната социалната интеграция и конкурентноспособност.

- **Необходимо е предприемането на интервенции за създаване на устойчиви работни места сред жените, младежите между 19 и 29г. и другите рискови групи на пазара на труда – продължително безработни лица, етнически малцинства.**

Основните мерки и действия трябва да бъдат насочени към:

- ✓ Осигуряване на инвестиции в реалния сектор, които да способстват за разкриване на нови работни места, да доведат до обновяване на технологичното оборудване, осигуряващо производство на конкурентна продукция, за финансиране на нови производства;
- ✓ Професионална квалификация за безработните, които нямат такава за заемане на определено работно място, с осигуряване на последваща заетост;
- ✓ Обучение на работното място - там, където е необходимо да бъдат разкрити нови работни места за стажуване с последващо включване в процеса на работа.

3.2. ДОХОДИ И РАЗХОДИ НА ДОМАКИНСТВОТА

Общ доход средно на лице по източници в област Шумен

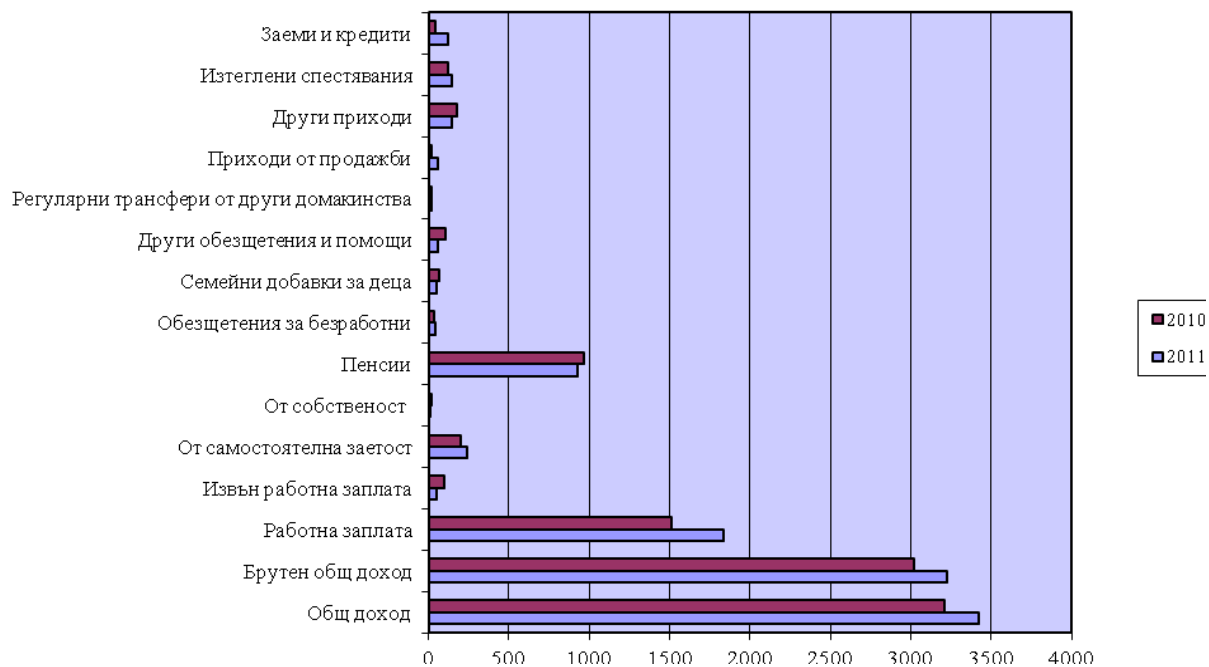
Таблица 52

(Левове)

Област Източници	2010	2011
Общ доход	3208	3427
Брутен общ доход	3018	3222
Работна заплата	1510	1834
Извън работна заплата	94	51
От самостоятелна заетост	199	239
От собственост	21	11
Пенсии	970	924
Обезщетения за безработни	34	40
Семейни добавки за деца	63	49
Други обезщетения и помощи	108	58
Регулярни трансфери от други домакинства	19	17
Приходи от продажби	16	57
Други приходи	173	148
Изтеглени спестявания	119	143
Заеми и кредити	44	124
Общо	3371	3694

Общ доход средно на лице по източници в област Шумен

Фиг. 19

Таблица 52 и фиг. 19 илюстрират формирането на доходите на семействата. Изнесените данни са за област Шумен като цяло, но те са в сила и за Община Смядово. За формирането на общия доход на семействата и домакинствата най-голям относителен дял имат работните заплати и пенсиите, доходите от самостоятелна заетост. Най-малък е относителния дял на приходи от собственост, приходи от продажби, регулярни трансфери от други домакинства.

Таблица 53: Общ разход средно на домакинство по групи разходи в област Шумен

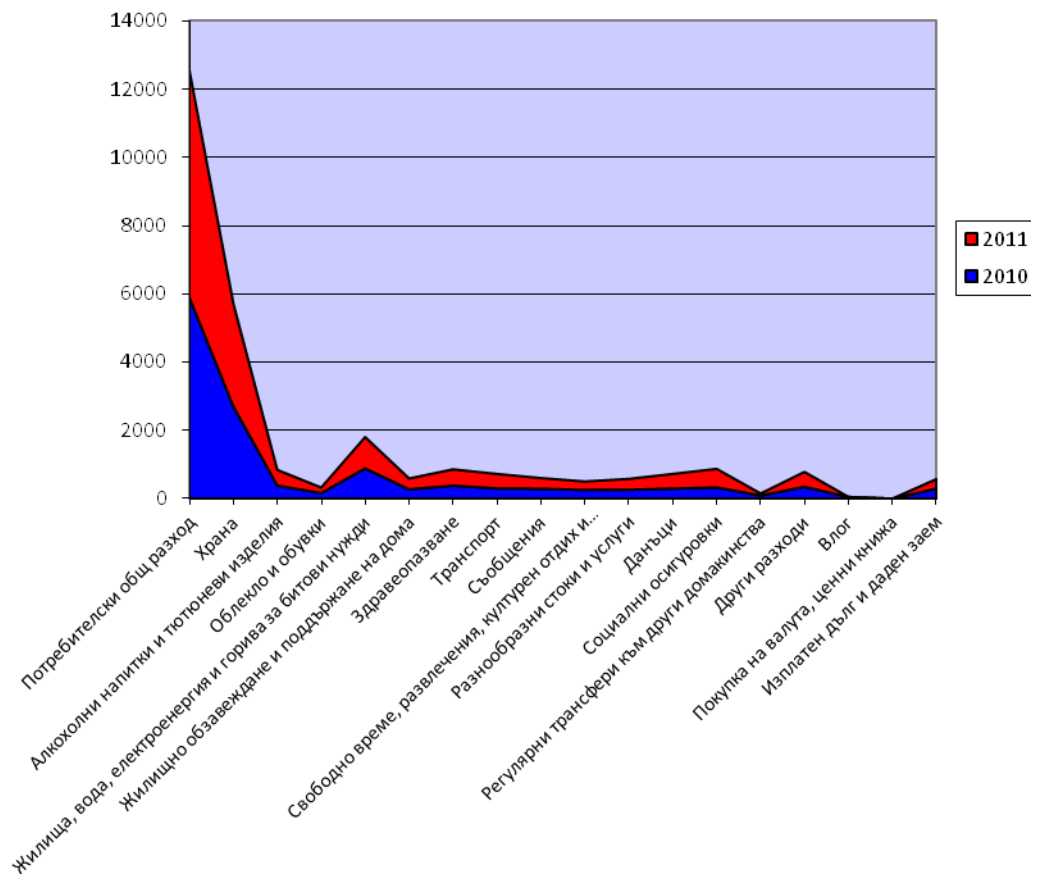
Област Групи разходи	2010	2011
Общ разход	6961	8128
Потребителски общ разход	5899	6659
Храна	2704	3016
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	383	460
Облекло и обувки	166	160
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	887	920
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	273	318
Здравеопазване	381	478
Транспорт	301	423
Съобщения	291	313
Свободно време, развлечения, културен отдих и образование	254	251
Разнообразни стоки и услуги	259	321

Данъци	297	428
Социални осигуровки	328	545
Регулярни трансфери към други домакинства	93	58
Други разходи	345	439
Влог	50	-
Покупка на валута, ценни книжа	-	-
Изплатен дълг и даден заем	298	274
Общо	7309	8402

Общ разход средно на домакинство по групи разходи в област Шумен

Фиг. 20

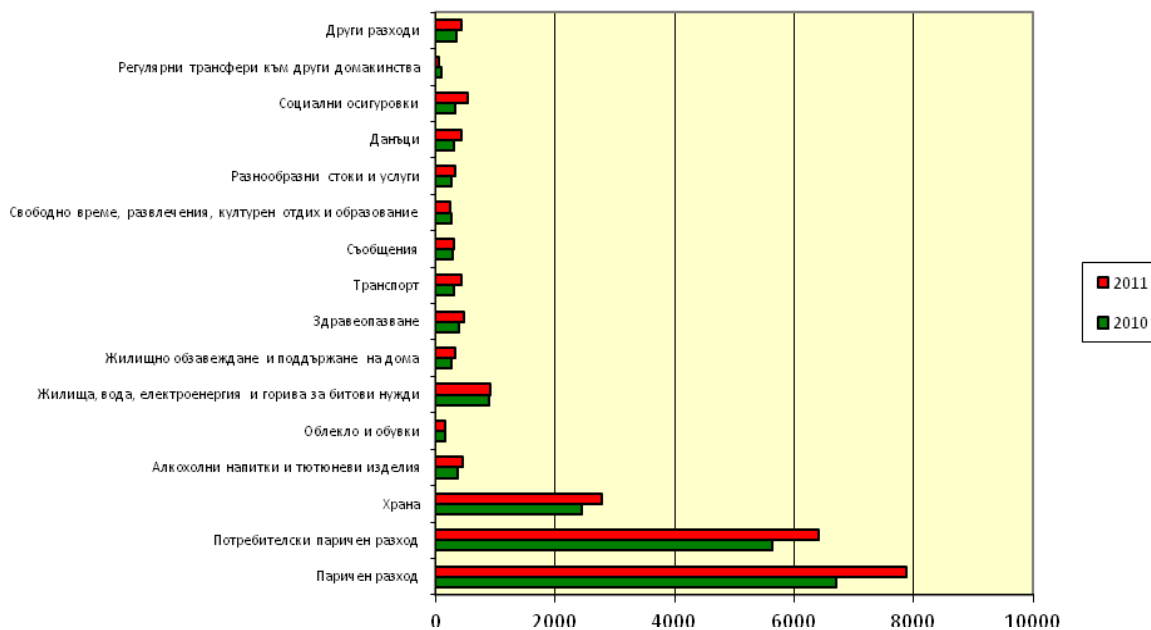
Таблица 54: Паричен разход средно на домакинство по групи разходи в област Шумен

Област Групи разходи	2010	2011
Паричен разход	6699	7882
Потребителски паричен разход	5636	6413
Храна	2452	2779
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	375	453
Облекло и обувки	166	160
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	886	918

Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	273	318
Здравеопазване	381	478
Транспорт	301	423
Съобщения	291	313
Свободно време, развлечения, културен отдих и образование	254	251
Разнообразни стоки и услуги	259	321
Данъци	297	428
Социални осигуровки	328	545
Регулярни трансфери към други домакинства	93	58
Други разходи	345	439

Паричен разход средно на домакинство по групи разходи в област Шумен

Фиг. 21

Анализирайки данните от табл. и фиг. можем да направим извода, че най-голям относителен дял в разходите на семействата и домакинствата заемат разходите: паричен разход, потребителски паричен разход, разходите за храна. Най-малък е относителния дял на разходите за облекло и обувки, свободно време, развлечения, културен отдих и образование и регулярни трансфери от други домакинства. Това свидетелства за свитото потребление на стоки и услуги, както в област Шумен като цяло, така и в община Смядово.

3.3. ЖИЛИЩНА ОСИГУРЕНОСТ

Жилищен фонд

Жилищната осигуреност играе важна роля в развитието на обществото и е от изключително значение за социалния, икономическия и културния прогрес. Без провеждането на определена жилищна политика е невъзможно постигането на необходимото ниво на жилищно задоволяване, което води до благоприятни социални и икономически последици и допринася за благоденствието на обществото и на отделния човек.

Балансираната съразмерно развиваща се жилищна система е фактор и индикатор за устойчиво развитие на Общината.

Броя на жилищните сгради на територията на Община Смядово е 2633 от смесен тип – жилищни блокове и кооперации и къщи/тухлени и кирпичени/. Жилищни блокове и кооперации има само в град Смядово. В населените места от общината сградите са основно семейни къщи – тухлени и по стари, изградени от кирпич. Има много изоставени сгради, което ги прави опасни, вследствие на липсата на поддръжка.

Преобладават предимно жилищните сгради строени в периода 1981 – 1990 година. По форма на собственост сградите са предимно притежание на частни физически лица 98%, а общински жилища са 2% от общия брой жилища в Общината.

Таблица : Обитавани жилища по наличие на канализация и местонамиране

	Общо	В %	В градовете	В селата
Смядово	2633		1393	1240
Свързана с обществена канализация	825	31.33%	811	14
Свързана с изгребна яма	192	7.30%	63	129
Свързана със септична яма или друго пречиствателно съоръжение	248	9.41%	75	173
Свързана с попивна яма	1219	46.30%	352	867
Няма канализация	149	5.66%	92	57

Таблица : Обитавани жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране

	Общо	В %	В градовете	В селата
Смядово	2633		1393	1240
Обществено водоснабдяване	2273	86.33%	1249	1024
Собствен водоизточник	81	3.07%	56	25
Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник	264	10.03%	80	184
Няма източник на вода	15	0.57%	8	7

Данните от таблиците показват, че най-голям брой жилища използват обществено водоснабдяване - 86.33% от общия брой на жилищата. Едва 0.57% нямат източник на

вода. С обществено водоснабдяване и собствен водоизточник са 264 бр. жилища, като 184 от тях са в селата от общината.

По отношение на канализацията 46.30% от жилищата са свързани с попейна яма, и едва 31.33% от жилищата ползват обществена канализация и това е предимно в общинския център – Смядово.

Данните показват, недостатъчно изграждане на водоснабдителна и канализационна инфраструктура.

Основните проблеми характеризиращи жилищния фонд на Община Смядово са:

- ***Наличие на жилищен фонд, разположен в различни типове многофамилни жилищни сгради, с потребност от обновяване;***
- ***Лошо състояние на сградния фонд;***
- ***Ниска степен на енергийна ефективност на сградния фонд;***
- ***През последните три години се засилва процесът на обезлюдяване и деградация на части от населените места;***
- ***Прекалена износеност на част от сградите и инженерната инфраструктура на улиците.***

В заключение може да се подчертае, че основна цел на местната жилищна политика трябва да бъде изграждането на такава жилищна система, която създава достъп и възможност за адекватно жилище на всички хора, живеещи и работещи в Община Смядово. Доизграждане на водоснабдяването и канализацията в населените места от общината.

3.4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Една от особеностите на малките общини, присъща и за община Смядово е наличието на предимно застаряващо население. Тази характеристика предполага необходимост от перманентно медицинско присъствие, което да удовлетворява здравните нужди на всички жители.

На територията на община Смядово практикуват трима лични лекари. Двама от тях осъществяват своята дейност в гр. Смядово, а един обслужва здравните потребности на населението в селата Риш, Янково и Веселиново. Към всеки личен лекар е назначена на работа по една медицинска сестра. Налична е една свободна практика, която да реализира дейност по селата.

В общината работят трима заболякари двама, от които в гр. Смядово и един в с. Янково, който покрива потребностите на жителите в околните села. Предоставянето на стоматологична помощ и лечение на жителите, населяващи селата Веселиново, Александрово и Риш се осъществява в гр. Смядово.

Центърът за спешна и неотложна медицинска помощ е единственото здравно заведение разположено на територията на общината. В него са ангажирани двама лекари, петима фелдшери, три медицински сестри и петима шофьори – санитарни. За обезпечаване нуждите на населението са налични два автомобила, чиито техническо оборудване е задоволително, разполагат с ЕКГ – апарат, дефибрилатор, пулсометър и др.

В общината съществува дефицит на местни медицински кадри, поради тази причина повечето специалисти пътуват от областния център до гр. Смядово. В този обхват попадат: двама кардиолози, един гинеколог, един невролог, двама стоматолози, двама педиатри, един очен лекар, един лекар – уши, нос и гърло и един психиатър.

Общината разполага с лаборатория, в която се извършват рутинни медицински изследвания на кръв, урина, правят се профили за диабет и др. В селата Ново Янково, Черни връх, Желъд и Александрово съществуват оборудвани помещения, пригодени за медицински прегледи.

Нуждите от лекарства и медикаменти на населението на общината се покриват от съществуващата аптека, разположена в гр. Смядово, която е в договорни отношения с Националната здравноосигурителна каса. Освен нея, на разположение на жителите са и двете дрогерии в града. Липсата на аптеки в селата обуславя необходимостта жителите, нуждаещи се от лекарства и медикаменти да пътуват до града. Предвид нелекото финансово и здравословно състояние, в което се намират повечето от тях, подобно пътуване ги затруднява допълнително.

Училищата и детските градини в общината, разполагат със здравен кабинет и медицинска сестра към него, където при възникнала необходимост да се окаже първа медицинска помощ.

3.5. СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

Община Смядово има разгърната мрежа от социални услуги, включващи както институционални, така и социални услуги в общността за всички рискови групи от населението.

Социални услуги в общността

В тази група влизат услуги, които се предоставят в семейна среда или в среда близка до семейната. По своя смисъл те представляват алтернатива на настаняването на деца и възрастни в институция и през последните години дават възможност да се реализира държавната политика за деинституционализация. Финансирането на тези услуги се извършва като държавно делегирани дейности и дейности, финансирани от общинския бюджет.

Държавно делегираното финансиране на услугите и размерът на финансовия стандарт се определят с решение на Министерски съвет за всяка бюджетна година. Услуга, финансирана от общинския бюджет е Домашен социален патронаж. Доставчик на

услугата е общината. Услугата е широко разпространена с най-голям брой ползватели и достига до клиенти и в отдалечени места.

Управлението на социалните услуги в общността се извършва от общинската администрация или други доставчици – неправителствени организации или частни лица след провеждане на конкурс. В случаите на ръководство от страна на общината се наблюдава претовареност на общинските служители, които имат възможност да поемат най-вече административно-финансовото управление на услугата. Възможност за разрешаване на посочения проблем е провеждане на конкурси от страна на общината за възлагане на социални услуги на лицензирани доставчици на услуги.

Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

Поради факта, че община Смядово е сравнително малка община, на територията и не са разположени много социални услуги. Като цяло те са равномерно разпределени. Достъпът до тях е според потребностите и личният избор на потребителите. Приоритетно са развити услугите, предназначени за лица в надтрудолюбна възраст, поради високия им относителен дял от общото население на общината.

Териториално разпределение на социалните услуги

Дом за възрастни хора с психични разстройства с Черни връх, Дневен център за стари хора в гр. Смядово, Център за социална рехабилитация и интеграция в гр. Смядово, Защитени жилища – 2 броя в гр. Смядово и Дневен център за хора с психични разстройства, Домашен социален патронаж в гр. Смядово, с. Веселиново, с. Александрово, с. Риш, с. Кълново. Услугата „Личен асистент“ се предоставя на потребители от цялата община. Към момента тя се ползва от 20 лица. Услугата „Домашен помощник“ и „Социален асистент“ се предоставя на потребители от гр. Смядово, с. Риш, с. Веселиново, с. Янково и с. Бял бряг.

УСЛУГИ ЗА ВЪЗРАСТНИ ХОРА

ДОМАШЕН СОЦИАЛЕН ПАТРОНАЖ

Капацитетът на домашен социален патронаж Смядово е 80 места. Услугата е в общността и се изразява в предоставяне на храна, поддържане на личната и жилищна хигиена, битови, административни и социално-консултативни услуги. Обхванати са населените места Смядово, Кълново, Янково, Александрово, Веселиново и Риш. Все още не са обхванати останалите населени места от общината, където също има необходимост от разширяване на тази социална услуга.

По проект на Община Смядово, от месец март, 2013 година, към ДСП функционира Звено за предоставяне на почасови социални услуги в домашна среда.

ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА СТАРИ ХОРА

Функционира от 01.09.2012г. Капацитета на Дневния център за стари хора е 20 потребители. Към 08.07.2013г. заетите места са 25. Персоналът се състои от 2 служители, от които: социален работник – 1 и хигиенист 1. В Дневния център се предлагат комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостното обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставянето на храна, задоволяване на здравни и рехабилитационни потребности, както и от потребности от организация на свободното време и личните контакти. Основните дейности целят ограничаване на социалната изолация на възрастните хора слез тяхното пенсиониране.

КЛУБОВЕ НА ПЕНСИОНЕРИ

Общината осигурява издръжката на 4 клуба на пенсионерите. Клубовете са форма на социална услуга предоставяна в общността.

УСЛУГИ ЗА ВЪЗРАСТНИ С УВРЕЖДЕНИЯ ДВХПР

Домът се намира в село Черни връх. Функционира от 1954г. Капацитетът е 90 лица и той е запълнен. Като административен персонал там работят 48 човека, и 3-ма извън щат.

Домът разполага със зали за трудотерапия, кулинария и готварство, зала за кинезотерапия, спални помещения. Направени са и се поддържат пространства за отдих и почивка, които са с цветни алеи, градини, беседки.

Сградния фонд е остарял и има нужда от рехабилитация и саниране.

По проект на Община Смядово финансиран от МФ"Козлодуй" се предвижда въвеждане на мерки за енергийна ефективност в терапевтичен блок №1.

ЗАЩИТЕНИ ЖИЛИЩА

Тази социална услуга се предоставя от 2009 година. Тя е социална услуга /резидентен тип/ - „Защитени жилища 1 и 2“ за възрастни хора с психични разстройства. Капацитетът е 16 потребители, от които 9 потребители в „Защитени жилища 1“ и 7 потребители в „Защитени жилища 2“. Към 08.07.2013г. капацитетът и на двете защитени жилища е зает: 16 потребители, от които 9 потребители в „Защитени жилища 1“ и 7 потребители в „Защитени жилища 2“. Персоналът се състои от 9 служители, от които: социални работници – 4 и 5 трудотерапевти.

ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ

Социална услуга „Дневен център за възрастни хора с увреждания“ функционира от 2009 година. Капацитетът е 20 потребители, от които към 08.07.2013г. заетите места са 19. Персоналът се състои от 7 служители и включва: социален работник; трудотерапевти; медицинска сестра; касиер; ел.монтажор; хигиенист.

ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ В СЕЛО ВЕСЕЛИНОВО

Предстои да се предоставя тази услуга от месец септември 2013 г. по проект на Община Смядово по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”.

ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ИНТЕГРАЦИЯ

През 2009 година община Смядово съвместно със сдружение ”Бъдеще за инвалидите” гр.Шумен по проект на Социално-инвестиционен фонд ремонтира и оборудва сграда където да предоставя различни услуги. Общината кандидатства за държавно-делегирана дейност с капацитет 30 лица със физически увреждания но беше отказано финансирането, а със собствени приходи не можем да осигурим издръжката. В момента има подходящи условия но центърът не функционира пълноценно.

Услугата е разкрита заедно със защитените жилища по проект , финансиран по Национална Програма ФАР ВГ 2006/018-343.01.01-1.20 – „Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи”. Изпълнител на проекта е община Смядово. След приключване на проекта дейността е държавно делегирана с капацитет 20 лица с психични увреждания.

Сградата, където се помещават жилищата бе ремонтирана, реконструирана и оборудвана с необходимите мебели и техника чрез финансиране, осигурено по Проекта по Програма ФАР. със средства от бюджета на дневния център се обзаведе и стая за рехабилитация със необходимите уреди.

Сградата е общинска собственост – обособена част от бившата поликлиника. Центърът е разположен на първия етаж. Има обзаведени занимални, кухня, стая за хранене.

Числеността на персонала е 7.5 щатни бройки, от които 7 заети на пълно работно време и 0.5 на непълно работно време. Персоналът включва: директор – 0.5, социални работници - 1, медицинска сестра -1, трудотерапевт – 1 , касиер -1, рехабилитатор – 1, хигиенист -1 и ел.монтажор - 1.

ЛИЧЕН АСИСТЕНТ

Социална услуга „Личен асистент” по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания” – услугата се предоставя чрез Дирекция „Социално подпомагане” – Смядово на 8 лица към декември 2009 г. Към април 2010 г. услугата се предоставя на 12 лица.

ДОМАШЕН ПОМОЩНИК

Социална услуга „**Домашен помощник**” по Национална програма „Социални услуги в семейна среда” – услугата се предоставяше до **2009 г.** на 31 лица в община Смядово. Услугата се предоставяше от община Смядово.

Социална услуга „**Домашен помощник**” по Проект на община Смядово по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” за предоставяне на услугата. Проектът е с продължителност от 01.07.2009 г. до 30.06.2010 г. В рамките на проекта услугата е предоставена на 37 лица от 15 домашни помощници в община Смядово. Проектът приключва юни 2010 г.

СОЦИАЛЕН АСИСТЕНТ

Социална услуга „**Социален асистент**” по Проект на община Смядово по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” за предоставяне на услугата. Проектът е с продължителност от 01.07.2009 г. до 30.06.2010 г. В рамките на проекта услугата е предоставена на 12 лица от 5 социални асистента в община Смядово. Проектът приключва юни 2010 г.

Изводи:

- Развита и отговаряща на потребностите на целевата група на хората с увреждания и възрастните хора е услугата Домашен социален патронаж. Могат да се потърсят възможности за разширяване както териториалния обхват на услугата, така и включените дейности в рамките на социалната услуга
- Услугите „Личен асистент” и „Домашен помощник” и “Социален асистент” с годините доказаха своята ефективност. Същите отговарят на констатираната висока потребност на лицата с увреждания от посочената услуга и кореспондират с общата насоченост за подобряване качеството на живот на лицата чрез предоставянето на социални услуги в семейна среда. Необходимо е да се потърсят форми за предоставянето на услугата на територията на община Смядово – потенциалната рискова група за тази услуга надхвърля 80 лица.

УСЛУГИ ЗА СОЦИАЛНО СЛАБИ И БЕЗРАБОТНИ ОБЩЕСТВЕНА ТРАПЕЗАРИЯ

Голяма част от населението в община Смядово е под прага на бедността, издържащи се със социални помощи, възрастни и самотни хора, които не могат да полагат необходимите грижи сами за себе си. Тази услуга е много търсена и с широк обществен отзвук.

Като има опита от предоставяне на социалната услуга „Обществена трапезария” през миналите години и предвид необходимостта от тази услуга, община Смядово продължава да изпълнява дейностите по проекта.

Като услуга разработена и насочена към най-уязвимите групи в обществото Община Смядово осъзнава и приема отговорността в качествено й предлагане.

За стартиране на услугата населението беше информирано чрез публикуване на информация в интернет страницата на Община Смядово www.smyadovo.bg, информационен бюлетин „Смядово” и по Радио Смядово.

Предоставя се възможност на всички желаещи се да се включат в проекта чрез осигуряване на достатъчен брой бланки „Заявление-декларация” /Прил.№4/ в Информационния център на Общината.

За изпълнител на услугата – приготвяне на храна за 50 човека, включваща супа, основно ястие и хляб, като се спазват условията на проекта е определен Домашен социален патронаж – Смядово. Приготвянето на храната и разноса по домовете се извършва от Домашен социален патронаж Смядово.

Подборът на бенефициентите се извършва от постоянна комисия, назначена от кмета на община Смядово, с включен в нея представител на Дирекция „Социално подпомагане”.

Предоставяне на услугата на 50 лица. Извършване на услугата в гр. Смядово, и населените места в общината – селата Кълново, Александрово, Веселиново и Риш. За първи път тази година Община Смядово има възможност да предоставя социалната услуга и в село Янково.

Обхванати са лица от различните целеви групи:

- а. Лица на социално подпомагане;
- б. Лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях;
- в. Самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии /пенсии за осигурителен стаж и възраст; пенсии за инвалидност; наследствени пенсии; пенсии, несвързани с трудова дейност и др./.

Изработен е образец „Бланка на потребителя” за всеки от потребителите, в който те ежедневно се подписват за получаването на храната. Всички бенефициенти, които могат, получават храната си за в къщи от ДСП Смядово, а на останалите тя се доставя до дома им.

Всички ползватели на услугата се анкетирали с цел получаване на информация за качеството на предоставяната услуга. Анализът на анкетните карти показва, че жителите на Смядово са запознати със социалните услуги, които предоставя Община Смядово. Най-голяма част от анкетирания ползватели на обществената трапезария са посочили, че са научили за стартиране на проекта от местните медии - Радио Смядово и инф. бюлетин „Смядово”, издание на Общинска администрация Смядово. Като причина за желанието за включване в проекта, анкетирания лица са посочили нуждата от грижи за тях, тяхната неспособност сами да се грижат за себе си и ниските доходи, или липсата на такива. Много от анкетирания лица трайно неосигурени и безработни и са се възползвали от социалната услуга в минал период на предоставяне на тази услуга от Община Смядово и те изразяват своята благодарност и удовлетвореност от наличието на такава услуга в общността. Сред желаните за ползване други социални услуги е предоставянето на услугата „Домашен помощник”. Оценката, която дават за работата на Община Смядово в предоставянето на социални услуги е много добра. Сред препоръките, които дават потребителите на предлаганата услуга Обществена трапезария са: още по-разнообразно меню, да не закъснява доставката на храната, предоставянето на услугата да продължи.

ОБЩЕСТВЕНА ТРАПЕЗАРИЯ за социално слаби лица

Тя функционира през зимния период, когато необходимостта от подпомагане на лицата от рисковите групи е най-голяма. Тя се предоставя с помощта на БЧК, фирми спонсори.

УСЛУГИ ЗА ДЕЦА ПРИЕМНА ГРИЖА

Приемната грижа е социално услуга, която тепърва предстои да се развива в общината. Към момента има само едно приемно семейство, в което се отглеждат 3 приемни деца. Други приемни семейства на територията на общината няма.

Настанени деца при близки, роднини и познати са 12 деца, разпределени в 9 семейства, като за 2012г. при близки, роднини и познати са настанени две деца.

Резултати и изводи

Висок брой нуждаещи се остават извън обхвата на програмите и проектите, по които работи община Смядово. Наблюдава се увеличаващо търсене на предоставянето на социални услуги.

Анализа от изпълнението на различни социални проекти показва необходимостта от предоставяне на почасови социални услуги в общността, предимно от лична помощ и комунално битови дейности и по малка нужда от дейности за социална подкрепа и социално включване.

Социалната политика на ръководството на общината има за цел да разшири целевите групи, вида и обхвата на социалните услуги и създава условия за комплексна подкрепа за социално включване.

Разкриването на нови и разширяване на обхвата на съществуващите социални услуги неминуемо ще има положителен ефект върху целевите групи.

Развитието на социалните услуги е предпоставка за социална справедливост спрямо хората, които поради различни ограничения от физически характер са в рискова зависимост от институционален тип грижи.

Дейностите, свързани с предоставянето на социалните услуги са от изключително важно значение за възрастните и хората с увреждания, живеещи в малките населени места в общината, където липсват перспективи и възможности за ресоциализация и социално включване. В тези места все още не са развити разнообразни социални услуги, предоставяни в домашна среда.

Ефективността на ключовите заинтересовани публични институции в процеса на реализация различните видове услуги трябва да бъде повишена. Опитът на община Смядово натрупан от реализацията на различни социални проекти и като доставчик на различни по вид, е от голямо значение за общността и ще допринесе за осигуряване на качествена социална политика.

Създаването на нови работни места, прилагане на устойчив модел за предоставяне на услугите в домашна среда и утвърждаването им като постоянни услуги за хора, които са в частична или пълна невъзможност за самообслужване и са в риск от социална изолация е също предпоставка за осигуряване на условия за намаляване на безработицата и бедността в общината.

Изводи за услугите за деца:

- Липсват услуги свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване на деца с увреждания
- Все още са слабо развити формите на алтернативна семейна грижа/ приемна грижа
- Липса на комплексни консултантски услуги за деца и семейства в риск, насочени към превенция на изоставянето на деца и настаняването им в СИ, приемна грижа и осиновяване, работа с деца с поведенчески проблеми, възпитателна работа с малолетни и непълнолетни, правно консултиране на родители и деца, психологическо консултиране.
- Липса на социални услуги за деца с увреждания, предлагащи цялостно обслужване на децата през деня свързани с предоставяне на храна, ежедневни здравни, рехабилитационни потребности, организация на свободното време и лични контакти.
- Липса на услуги от резидентен тип предоставящи жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца лишени от родителски грижи.

Изводи за услугите за възрастни:

- Съществуващите услуги работят на пълен капацитет. Целят подобряване на качеството на предлаганите дейности в тях.
- Предлаганите социални услуги в общността все още не покриват нуждите на всички рискови групи
- Специализираните услуги за възрастни хора задоволяват потребността на желаещите и нуждаещите от настаняване хора от общината
- Предлаганите социални услуги от институционален тип предоставят възможност за задоволяване до голяма степен индивидуалните потребности (сравнително малък капацитет и наличие на тесни специалисти на щат).
- Значително е намаляла потребността от настаняване в институции, за сметка на прогресивно нарастване на потреблението на социални услуги в общността.
- Успешно се предоставят социалните услуги в домашна среда.

3.6. ОБРАЗОВАНИЕ

Просперитетът на обществото като цяло се базира на потенциала, който притежават неговите членове. Повишаването на качеството на образованието в национален мащаб е необходимо условие за подготовката на човешкия ресурс за работа и реализация в условията на европейския пазар на труда. Съобразявайки се с установените реформи, насочени към развитие и усъвършенстване на образователната система в България, общинска администрация съсредоточава вниманието си към запазване и развитие на местната образователната инфраструктура и подобряване качеството на предоставяните образователни услуги.

Ниската раждаемост през последните години се отразява неблагоприятно – забелязва се значително намаляване на броя на децата, включени в предучилищното, основното и средното образование. Това от своя страна затруднява ефективното осъществяване на учебно-възпитателна дейност и поражда необходимост образователните заведения, функциониращи на територията общината да бъдат съсредоточени в селищата с най-многобройно население.

На територията на община Смядово съществуват три детски градини, а именно: ЦДГ „Радост” в с. Янково, ЦДГ „Детелина” в с. Веселиново и ЦДГ „Щастливо детство” в с. Риш и едно обединено детско заведение ОДЗ “Маргаритка” в град Смядово. Училищата от своя страна също са три – СОУ „Св. св. Кирил и Методий”, разположено в град Смядово, ОУ „Христо Ботев” – на територията на село Янково и ОУ „Васил Априлов” в село Риш.

Таблица 55: Организация на образованието в община Смядово

Период	Брой		Брой ЦДГ	Обслужващи звена
	СОУ	ОУ		
2005/2009	1	3	4	1
2010/2013	1	2	4	-

Таблица 56: Организацията на образованието по населени места

Населено място	СОУ	ОУ	ЦДГ
гр. Смядово	1	-	1
с. Веселиново	-	-	1
с. Риш	-	1	1
с. Янково	-	1	1

Прогресивният спад на бройките ученици в малките населени места в общината, породил необходимост от допълнително финансиране от общинския бюджет. Създадена се ситуация, бе основна предпоставка през 2010г. Община Смядово да кандидатства по Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа” в следствие, на което бяха закрити ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Веселиново и Детски комплекс в гр. Смядово, а ОУ „Васил Априлов“ – с. Риш кандидатства за придобиване статут на защитено училище.

След извършената оптимизация, материално-техническата база на СОУ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Смядово значително се подобри. Същото стана приемно училище за учениците от закритото ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Веселиново и придоби статут на средищно училище. С такъв статут е и ОУ „Христо Ботев“, разположено на територията на с. Янково. Кандидатурата за защитено училище на ОУ „Васил Априлов” в с. Риш бе одобрена и то придоби съответния статут.

Към настоящия момент материално-техническите бази на основните училища, разположени в селата Янково и Риш се нуждаят от ремонт. От реконструкция и модернизация се нуждаят и спортните площадки, принадлежащи към трите действащи училища на територията на общината.

Таблица 57: Общ брой ученици в учебните заведения, разположени на територията на община Смядово

СОУ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Смядово		
Година	Общ брой паралелки	Общ брой ученици
2009/2010	21	379
2010/2011	20	418
2011/2012	19	390

ОУ „Св. св. Кирил и Методий” – с. Веселиново
--

Година	Общ брой паралелки	Общ брой ученици
2009/2010	4	44
2010/2011	-	-
2011/2012	-	-

ОУ „Христо Ботев” – с. Янково		
Година	Общ брой паралелки	Общ брой ученици
2009/2010	4	61
2010/2011	4	62
2011/2012	4	70

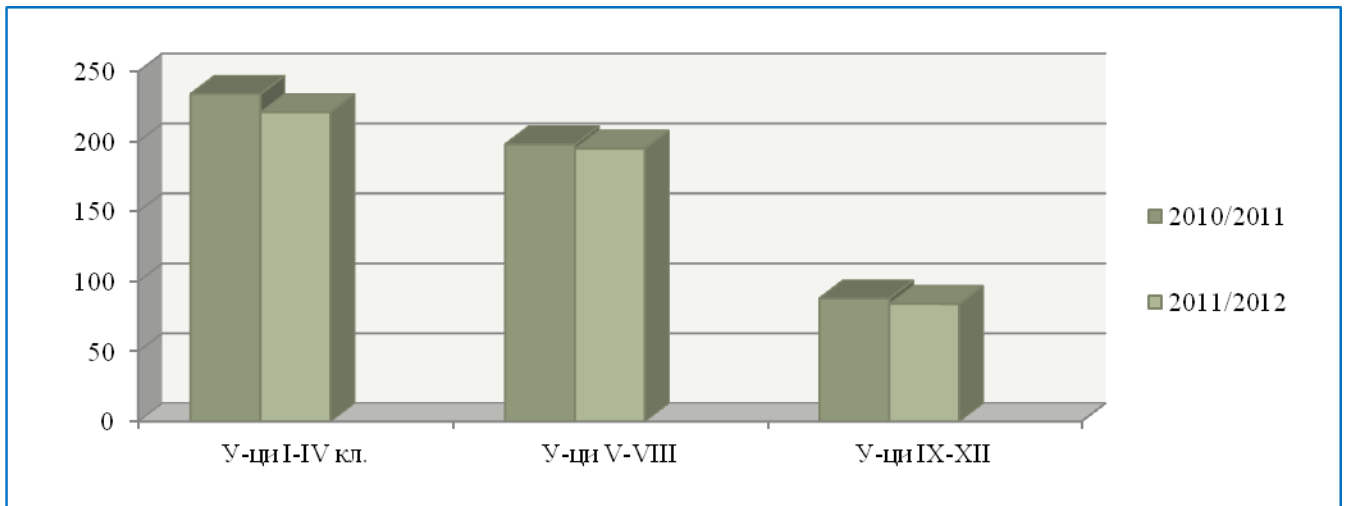
ОУ „Васил Априлов” – с. Риш		
Година	Общ брой паралелки	Общ брой ученици
2009/2010	4	49
2010/2011	4	40
2011/2012	4	40

Таблица 58: Брой на персонала и учениците

Учебна година	Училища	Педагог. персонал	Непедагог. персонал	Ученици	Паралелки	Полуинтерн. групи	Ученици в полуинтерн. групи
2010/2011	3	58	14	520	27	11	242
2011/2012	3	59	14	500	27	13	202

Таблица 59: Брой на учениците по образователни степени

Учебна година	Ученици			
	I-IV	V-VIII	IX-XII	Общо
2010/2011	234	198	88	520
2011/2012	221	195	84	505

Фиг. 22

Учениците от I-IV клас през посочения период намаляват със 13, V-VIII клас - с 3, а IX - XII клас – намаляват със 4.

Таблица 60: Брой неприбрани ученици за учебните 2010/2011г., 2011/2012г.

Учебна година	СОУ – гр. Смядово	ОУ – с. Риш	ОУ – с. Янково
2010/2011	5	-	-
2011/2012	6	-	-

Таблицата отгоре ясно показва, че за посочените учебни години всички деца, подлежащи на задължително обучение в първи клас в селата Янково и Риш, са обхванати от образователната система. Данните за СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Смядово не са толкова оптимистични. За учебната 2010/2011г. непостъпилите в първи клас ученици са 5, а за следващата учебна година са 6.

Необходимо е да се работи в посока обхващане от образователната система на всички деца, попадащи в обхвата на задължителната училищна възраст. Реализирането на подобна цел е възможно при осъществяване на добра комуникация и координация на действията, между всички засегнати страни – представители на Регионален инспекторат по образованието, представители на местната власт, директори на учебни заведения, педагогически персонал, родители и учители.

Таблица 61: Общ брой ученици по учебни заведения

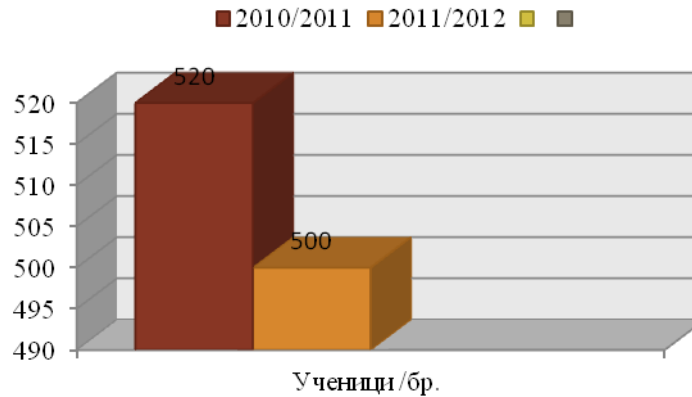
Учебна година	СОУ – гр. Смядово	ОУ – с. Веселиново	ОУ – с. Риш	ОУ – с. Янково
2009/2010	379	44	49	61
2010/2011	418	-	40	62
2011/2012	390	-	40	75

Таблица 62: Общ брой ученици на територията на община Смядово

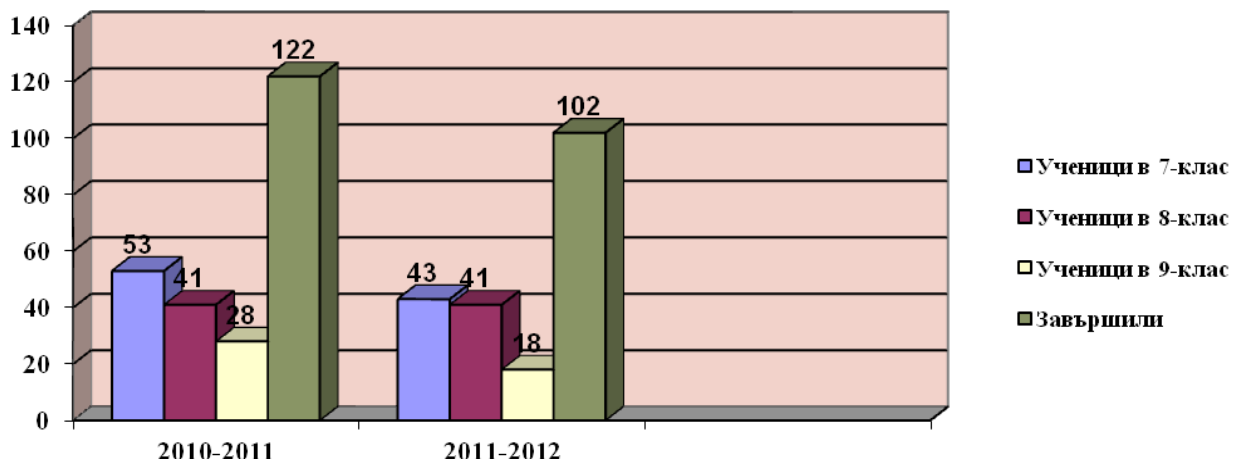
Година	Ученици /бр.
2010/2011	520
2011/2012	500

Фиг. 23

Таблица 63

Години	Ученици в 7-клас	Ученици в 8-клас	Ученици в 9-клас	Завършили
2010-2011	53	41	28	122
2011-2012	43	41	18	102

Фиг. 24

Броят на учениците, завършили основното си образование в селата Янково и Риш, решили да продължат средното си образование в СОУ – гр. Смядово, записвайки се в девети клас е значително нисък. В последно време тенденцията сочи, че учениците, обучаващи се в селата, прекъсват образованието си щом навършат 16 годишна възраст.

Не е за пренебрегване и факта, че значителен брой от учениците, чиито семейства имат финансова възможност, след завършване на VII и VIII клас се насочват към училища в град Шумен. Най-предпочитаните сред тях са: Професионалната гимназия по облекло, хранене и химични технологии, Професионалната гимназия по строителство, архитектура и геодезия, Професионалната гимназия по механотехника, електроника и транспорт, Гимназията с преподаване на чужди езици и училището по изкуства СОУ “Сава Доброплодни”. Тези обстоятелства допълнително намаляват броя на учениците, които се обучават на територията на общината.

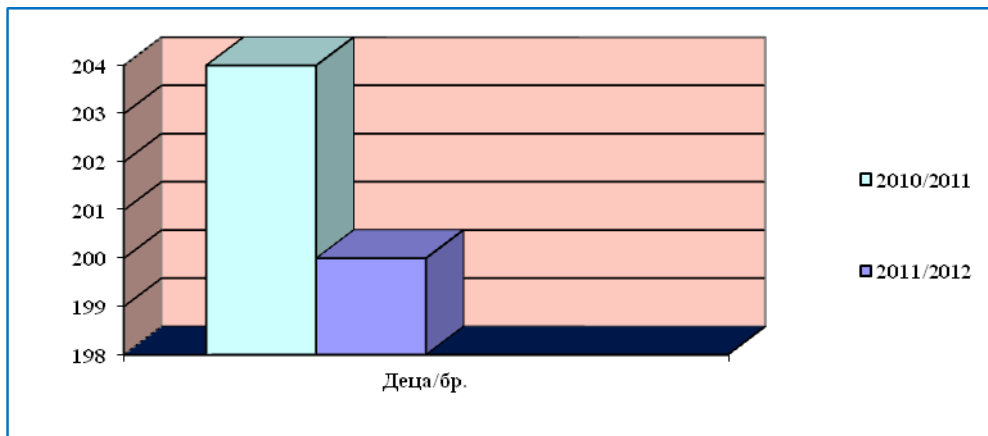
С цел задържане и привличане на повече ученици в СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Смядово бе постигнат частичен успех с внедряването на природо-математически профил /математика и информационни технологии/. Едно от предимствата на профилираното обучение се изразява във възможността за осъществяване на професионално ориентиране на кадри в общината. По този начин учениците от селата, които желаят да продължат образованието си, а те се насочват предимно към град Смядово, получават възможност за по-голям избор. За съжаление на територията на общината няма голямо търсене на подобен тип специалисти и възможността за успешна реализация е сведена до минимум. Поради тази причина 70% от завършващите средно образование в СОУ – гр. Смядово продължават образованието си във Висши учебни заведения.

Таблица 64: Брой пътуващи учители, заети в община Смядово

Учебна година	Брой учители
2010/2011	35
2011/2012	39

Таблица 65: Брой деца, групи и персонал в детски градини

Учебна година	Детски градини	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Деца	Групи
2010/2011	4	21	20	207	9
2011/2012	4	21	20	200	9

Фиг.25

Проследявайки раждаемостта се наблюдава тенденция на намаляване броя на потенциалните ученици.

За повишаване качеството на образователните услуги, които се предоставят в учебните заведения на територията на общината е необходимо да се търсят варианти за набавяне на допълнителни средства. С осигуряването на такива е възможно да се извърши внедряване на иновативни практики в учебно-възпитателната дейност, които се оказват изключително благоприятно както върху мотивацията за учене и посещение на учебните часове от страна на учениците, така и върху добрата организация на учебно-възпитателния процес от страна на преподавателите. Въвеждането на разнообразни програми за извънкласни занимания на учениците би обхванало в по-голям мащаб техните интересите и би допринесло за личностното им развитие.

Аналогичен е въпросът с детските градини, разположени на територията на община Смядово. През 2010г. е извършен основен ремонт на сградата на ОДЗ „Маргаритка“ – гр. Смядово, също така са подновени дограмата и покривната конструкция на сградата на ЦДГ „Радост“ – с. Янково. Останалите детски градини в селата Веселиново и Риш се нуждаят от основен ремонт и обзавеждане. От реконструкция и модернизация се нуждаят и детските площадки към всички детски градини в общината.

3.7. КУЛТУРА

Културно – историческо наследство

В покрайнините на града и околните села в продължение на хилядолетия е кипял непрекъснат живот. Археологическите находки, открити на територията на общината са категорични, че земите по тези места са населявани от траки още през V – IV пр. н. е.

Смята се, че Смядово е възникнало като крепостно селище или оживена станция, разположена на няколко друма. Поради стратегическото си разположение, селището е било централна артерия към пътищата през Байрямдерската клисура /днешното село Веселиново/ и Чалъкавашкия /Ришки/ проход. Именно в тази връзка, минаващите през тези земи им дали названието „Главен път“ или „Via Smiadova“. Според друго

предположение името на града произлиза от смесването на водите на няколко притока с тези на селската река /минаваща през средата на днешния град/, вливаща се в река Голяма Камчия. Предполага се че към 1744 – 1749г. селището е съществувало на днешното му място. През различни периоди се споменава с различни имена: Семендере, Смендере, Смедова.

Като доказателство за ранното заселване по тези земи, в околностите на град Смядово е открита древна тракийска гробница, запазена в отлично състояние. Днес тя е експонирана в Регионалния исторически музей в град Шумен. В национален мащаб, гробницата е единствената по рода си, експонирана в музейна среда.

По косвен път са получени сведения за старите български занаяти, упражнявани на територията на общината. Отколешните занаяти са били воденичарство, грънчарство, дърводелство, касапък /месарство/, джелепчийство /търговия на добитък/ и кожарство. Смядовчани били добри селски стопани, горяни, караджии и животновъди – били прочути свинари и производители на луканки. Славата на луканката произведена от тях се носела надалеко. Вкусовите й качества били признати и от преминаващите през тези земи чужденци. Жените от своя страна, умело обработвали вълна, тъчали и шиели дрехи за цялото семейство.

Културна особеност, характерна за жителите на община Смядово са автентичните смядовски хора. Те нямат аналог в други части на България и света. Такива хора са: „Бяла Неда“, „Ойсата“, „Горката баба“ и „Кълновската“.

Типичен за местното население е и автентичният обичай „Куда“. Той се провеждал в първата неделя на гроздобера, а подготовката за него започвала от петък. Рано сутринта в неделя момите отивали на гроздобер, пременени в нови одежди, берели най-едротото и хубаво грозде. След като напълнили кошниците се отправяли към местността „Коеви чеири“, където с музика ги посрещали момците. Момите запявали хороводна песен и всички се хващали на хорото. След веселбата се отправяли към домовете си. При изпращането момците се задявали с момите, като си зобвали от кошниците с грозде, предлагали да помогнат в носенето. Весели и засмени се прибирали по къщите си и така до следващата „Куда“.

По сведения на стари хора, кукерският танц е бил характерен за село Веселиново още по време на Руско-турската освободителна война. Той се е танцувал в деня след Сирни Заговезни. Съхранен през годините, кукерският обичай може да се види и до днес.

Традицията се възобновява през 1977 г. по инициатива на възрастните хора в селото. В началото кукерите не били достатъчно уверени в начинанието си, защото не знаели как ще бъдат приети от местното население. В последствие останали приятно изненадани от проявения интерес към тях. Стопаните ги канели в домовете си, за да им донесат здраве и берекет през годината и да прогонят злите сили.

Към настоящия момент към Народното читалище „Съзнание – 1927” в с. Веселиново е създадена Маскарадна група „Черните кукери”. Дейността ѝ е свързана с пресъздаването на автентичния ритуал – кукеруване, който се провежда с благопожелание за високо плодородие, здраве и берекет за хората и за прогонване на злите сили. Сред организаторите и участниците в кукерския състав са: Христо Митев, Иван Димитров, Димитър Иванов, Симеон Велев, Марин Денчев, Иван Милушев, Жеко Денчев, Атанас Митев, Драгни Павлев, Жечо Кръстев, Велю Иванов, Стоян Неделчев, Желез Иванов и др.

Веселиновските кукери са единствените черни кукери в България – лицата им не са скрити с маски, а са почернени със сажди. Именно в тази характерна особеност се изразява тяхната уникалност. В групата участват само мъже, единият от които е облечен в женски дрехи, имитиращ булка. Именно той е водачът на групата. Следва „Каракуката“ – най-силният от момците – той пази булката и е неотлъчно до нея. След него са всички останали кукери. С групата вървят още: поп и магаре.

Носията, с която са облечени е изцяло автентична. Състои се от две тъкани веселиновски фусти, плетени тумани и цървули на краката, конусовидни козешки шапки на главите и в допълнение – дървени саби. На кръста си носят кожен колан с траки, чиито звуци прогонват злите сили.

КУЛТУРНИ СРЕДИЩА

Читалища

За съхраняване и развитие на местната култура и традиции, силно влияние оказва дейността на шестте читалища, разположени на територията на общината. Мисията на читалищните дейци е насочена главно към издирване, запазване и популяризиране на местния фолклор. Насочени са още към: възпитаване и утвърждаване на национално съзнание сред подрастващите и младежите, развитие и обогатяване културния живот на населението, формиране на етническа и религиозна толерантност и др.

Народно читалище “Братство – 1860”, както подсказва името, което носи е основано през 1860г. в гр. Смядово. Създаването му е от изключително значение за местните жители по това време, тъй като е първото селско читалище в страната. В тази връзка и към настоящия момент остава ценен източник на знания, приобщаващи населението към ценностите на науката, изкуството и културата. В периода 2012/2013г. се извърши последната реконструкция на читалището, която изцяло обнови неговия облик и го превърна в привлекателно място за млади и стари. Сградата е изцяло ремонтирана и модернизирена, а за обезпечаване на всички дейности е закупено ново оборудване. Читалището разполага с библиотека с библиотечен фонд – 27 124 тома литература. Същата е оборудвана с 4 компютъра, осигуряващи свободен достъп до интернет на читатели и посетители, по програма „Глобални библиотеки“.

Народно читалище „Развитие – 1908“ е създадено през 1908г. в село Кълново. В момента, дейност към него осъществява един самодееен състав за автентичен фолклор. Към читалището е изградена библиотека, оформена като библиотечна сбирка, състояща се от 600 тома. Залата, в която са разположени литературните произведения е с подменена дограма, но като цяло читалището се нуждае от ремонт.

Народно читалище „Васил Левски – 1902“ е създадено през 1902г. в село Янково. Библиотеката, разкрита при него е с библиотечен фонд 9 622 тома книги, грамофонни плочи и други. През 2012г. новонабавената литература е в размер на 63 книги. Библиотеката разполага с 2 компютъра със свободен достъп до интернет за читатели и посетители. Оборудването е осигурено по програма „Глобални библиотеки“.

Народно читалище „Съзнание – 1927“ е създадено в село Веселиново през 1927г. Разположено е в две самостоятелни сгради: читалищен киносалон и сграда на библиотеката. Двете сгради са в прилично състояние, покривните им конструкции са ремонтирани, киносалонът е с подменена дограма. Необходимо е да се закупи ново обзавеждане и оборудване, както и да се подмени пода. В сградата на библиотеката се налага да се извърши ремонт на коридора и смяна на балатума. Отново по програма „Глобални библиотеки“ са осигурени 2 компютъра със свободен достъп до интернет за граждани и посетители. Библиотечният фонд съдържа 7 335 книги, като новонабавената литература е в размер на 98 книги.

Народно читалище „Просвета – 1928“ е създадено през 1928г. в село Риш. Библиотеката към него разполага с библиотечен фонд от 11 804 екземпляра, като новонабавената литература включва 50 книги. Аналогично на повечето библиотеки към читалищата, разположени на територията на община Смядово са закупени 2 компютъра и е осигурен безплатен достъп до интернет.

Народно читалище „Христо Ботев – 1949“ е създадено през 2012г. в село Александрово. Тъй като функционира от скоро все още не е развило пълноценно своята дейност. Сградата, в която се помещава се нуждае от цялостен ремонт. Библиотеката към него разполага с фонд, възлизащ на 2 288 книги.

Като цяло, всички читалища, разположени на територията на общината, с изключение на НЧ „Братство – 1860“, се нуждаят от частични или цялостни ремонти. Навременното им отремонтиране ще позволи да се запазят и да функционират пълноценно.

Музеен комплекс

В централна част на град Смядово е оформен музеен комплекс, който в далечната 1846г. е функционирал като килийно училище. Комплексът е изграден от две сгради, едната е обособена за картинна галерия, а в другата е експонирана етнографска сбирка. През годините жителите на общината и техните гости са имали възможността да разгледат различни произведения на изкуството, автентични предмети от бита на българите,

традиционни български носии и др. Музейният комплекс се използва при гостувания на художници; майстори на малки пластики, обков с мед и сребро; дърворезбари и др. Сградите в комплекса са съхранени в автентичния си вид, но се нуждаят от ремонт.

Църковни храмове

Поглеждайки назад в историческото развитие на България ще забележим, че църквата има съществен принос за обединението и просперитета на народа ни. През дългите и трудни години под османско иго, тя е била основен обединител на всички българи. Превърнала се е в основен източник на духовни ценности, нравствена и религиозна култура. Именно в църковните храмове са положени основите на българското образование, именно там са запазени българските традиции и обичаи, българският дух.

Подобно на повечето български градове и села и на територията на община Смядово са изградени църковни храмове почти във всяко населено място. Църквата „Свети Архангел Михаил” е построена през 1869г. в град Смядово. Към настоящия момент е изцяло ремонтирана и се намира в добро състояние.

Други църковни храмове, разположени на територията на община Смядово са: храм „Свето Успение Богородично” – построена в село Черни връх през 1927г.; църквата „Свето Рождество Богородично” – строена през 1929г. в село Бял бряг; църквата „Св. св. Кирил и Методий“ в село Кълново; църквата „Св. Великомъченик Димитър” в село Янково, която е частично ремонтирана.

С най-голямо значение е църквата „Св. Великомъченик Дмитрий”, която е със статут „паметник на културата с местно значение“. Построена е през XVIIIв., като няколкократно е опожарявана и възстановявана. В момента е в процес на реставрация. Иконите ѝ са изключително ценни. Те са съхранени и експонирани в Регионалният исторически музей в град Шумен. Освен тя храмът е притежавал богата библиотека, като към момента църковните книги се съхраняват в Държавният архив.

През 1929г. в село Черни връх е построен манастир, който получава името “Свети Иван Рилски”. Същият е отнет в полза на държавата през 1945г. и функционира като дом за сираци и туберкулозно болни. От 1996г. насам е Дом за възрастни хора с психични разстройства, в който са настанени 90 жени.

От изложеното до момента става ясно, че в по-големите населени места в общината има църковни храмове. Но такъв липсва в село Веселиново. Преди години е започнат строеж на църква, който не е завършен. Доизграждането на храма би оказало благоприятно въздействие върху духовното развитие както на местното население, така и на жителите на село Александрово.

3.8. МЛАДЕЖКА ДЕЙНОСТ И СПОРТ

Младежките дейности, които могат да се развиват на територията на общината са ограничени до голяма степен. Това от своя страна е още една предпоставка, младите хора

да се ориентират към по-големите населени места, където получават повече възможности за развитие в различни насоки. В тази връзка е необходимо да се работи в насока локализиране потребностите от активна дейност и самодейност на подрастващите и създаване на условия, подходящи за реализирането им.

В далечното минало в гр. Смядово е изграден Спортен комплекс, чиито условия към момента са само задоволителни, но той все още предоставя възможност за развитие на младежки дейности и по-конкретно на спорт. В непосредствена близост до него е разположен плувен басейн, който преди много години е функционирал и е предоставял възможност за развлечение и спорт сред младежите. Към настоящия момент е в окаяно състояние, изоставен и в процес на разрушаване. Възстановяването на тази част от населеното място ще се отрази благоприятно върху целия облик на града и неговите жители. Теренът е достатъчно обширен за изграждане на внушителен спортен комплекс с обособени игрища за различни видове спорт и плувен басейн към него. Съоръжение от подобен мащаб би се превърнало в предпочитано място за отдих и развлечение както от млади, така и от хора в зряла възраст. Реализацията на подобен проект ще се отрази благоприятно и в икономически аспект, тъй като предполага разкриване на нови работни места.

През изминалите няколко години усилено се работи за благоустрояването на града и създаването на условия, подходящи за развитие на спорт и активен начин на живот у подрастващите. На територията на общината бяха изградени три спортни и няколко детски площадки, бе направена основна реконструкция на централен градски площад и беше доизграден физкултурният салон към СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, където учениците и вече завършилите училище млади хора могат да практикуват различни видове спорт. Извършените подобрения се отразяват изключително благоприятно върху младите хора в града, тъй като им предоставят възможност за повече развлечения и спорт.

В миналото учениците развиваха своите интереси и се занимаваха с различни по вид дейности в закрития вече Детски комплекс. Днес тази възможност се предоставя в СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, чрез разкриване на множество извънкласни дейности. Инициативата е предприета от ръководството и колектива на учебното заведение, с цел предоставяне на възможност за изява на учениците и осмисляне на свободното им време. Активната заетост в подобен тип дейности се отразява благоприятно на подрастващите – спомага за изграждане на навици за работа в екип, сплотява ученическия колектив, засилва връзката между учител и ученик, повишава мотивацията за изява и намалява проявите на нежелани действия.

Съществуващите футболни отбори: ФК „Смядово – 2010“ и ФК „Янково“ също предоставят възможност за пълноценна реализация на свободното време, с което разполагат младежите. Посещенията на футболните им срещи се отразяват положително върху подрастващите, както в социален, така и в емоционален аспект.

Клубът по „Айкидо“ и различните дейности, които читалищата предлагат през летните месеци са друга възможност за активна организация на младежкото ежедневие.

Учениците и като цяло младите хора в селата, разположени на територията на община Смядово са силно ограничени, що се отнася до възможност за изява, развлечения и спорт. Въпреки опитите на ръководството на общината да създаде младежки клубове, не във всички малки населени места съществуват такива.

Проблемен е и фактът, че на територията на общината няма централизирана сграда, която да е предназначена за младежки дейности. Липсата на такава затруднява организацията по провеждането им и ограничава възможността за достъп до тях. Към настоящия момент младежките дейности са разпръснати по детски градини и училища.

Както вече споменахме, откритият плувен басейн в спортния комплекс е в изключително лошо състояние и към настоящия момент е неизползваем. Изграждането на закрит плувен басейн, разположен в близост до СОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – гр. Смядово ще предостави възможност за оптимално задоволяване на потребностите от спорт и развлечения, както на учениците, така и на гражданите на града и общината. Предвид очакваните благоприятни въздействия е необходимо да се работи по посока осъществяване на подобна инициатива.

СПОРТ

Въпреки че през последните години се забелязва тенденция за работа в насока изграждане и модернизирание на спортни съоръжения, развитието на спорта в общината не е на добро ниво. Активно заети със спортна дейност са предимно подрастващите, като масово обхвата на упражняваните от тях дейности са заложи в учебната програма на съответната учебна степен.

През 2010г. изцяло беше завършен физкултурният салон към СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Смядово. Съоръжението е многофункционално и практично. В него може да се развият разнообразни видове спорт, а именно: футбол, волейбол, баскетбол, тенис на маса, тенис на корт, фитнес и др. Сградата разполага с мащабна спортна зала, оборудвана фитнес зала, хранилище за педагогическия колектив, съблекални и бани. През деня физкултурният салон е предназначен за ученически занимания, а след 17.00 часа достъпът до него е свободен и за граждани. Въпреки съществуваща възможност за реализация на спорт, интересът на жителите е нисък и посещенията са редки.

През изминалите няколко години в град Смядово бяха изградени три спортни площадки, с принадлежащи към тях съоръжения за спорт на открито. Интересът към тях е предимно от деца и младежи, основно в периода от началото на пролетта до края на зимата. Осъществяваните дейности са сведени до свободни колективни и индивидуални спортни занимания и игри на открито.

На територията на общината действат два аматьорски футболни отбора – ФК „Смядово 2010“ и ФК „Янково“. Дейността им се финансира от общинския бюджет и спонсори, но средствата са в минимални размери. Предвид ограничените финансови

възможности и условията за тренировка, не се очаква отборите да постигат завидни резултати.

В град Смядово е изграден Спортен комплекс, чийто замисъл обхваща сериозни мащаби. Съоръжението включва: стадион, в чийто обхват попадат футболен терен с олимпийски размери, лекоатлетическа писта и пясъчник; административна сграда с бани и съблекални; недостроена сграда; басейн и свободен терен, на който би могло да се изгради тренировъчно игрище. Условията, които предлага към момента са само задоволителни. Необходима е цялостна реконструкция и модернизация на спортния комплекс.

Развитието на спорта в селата, разположени на територията на общината е на сравнително ниско ниво. Това обстоятелство се обуславя от наличието на предимно застаряващо население. С цел повишаване жизнената активност и желание за спорт на младите хора, благоприятно влияние би оказало целенасочено провеждане на спортни мероприятия от масов характер.

4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

4.1. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

4.1.1. Железопътна инфраструктура

През общината преминава железопътна линия Шумен – Комунари, обслужваща гр.Смядово и две села /Бял бряг, Желъд/, има връзка от града до военно поделение и бившите химически заводи с дължина от 26.4км. Структурата на изградената ЖП мрежа на територията на общината, включва основните ЖП линии:

- част от Шумен – Комунари /сп. Бял бряг – сп. Желъд/ №2271 дължина км. 20+000 до км. 40+000, единична, електрифицирана.
  - гара Смядово – поделение 22720.
  - гара Смядово – 12 км. собственост на фирма ”Мега груп” – АД.
- ЖП гара Смядово – 3 коловоза
Спирки – с. Бял бряг и с. Желъд
Прелези – Смядово 2 броя: неохраняем с АПУ и затворен
Бял бряг – 1 охраняем /ДЛ/
Желъд – 1 неохраняем с АПУ

Товаропотоците по ж.п. транспорта са съсредоточени главно в направлението: Шумен – Комунари, които се състоят предимно от строителни материали и селскостопански продукти. На 25 км. от гр.Смядово преминава ж.п. магистрала София – Варна.

4.1.2. Пътна и улична мрежа

Автомобилен транспорт

Със съседните общини транспортното обслужване се осъществява по второкласен път II - 73 /Шумен – Карнобат/ и три третокласни III – 7301 /Ивански – Дългопол/, III – 7302 /Смядово – Преслав/, III – 7303 /Риш – Върбица/, като те обслужват половината от населените места от общината. Останалите населени места се обслужват единствено от общински пътища с обща дължина 20.28км., чието състояние не е на необходимото ниво.

До всички населени места в общината има автобусни линии. Към момента автобусния транспорт в Община Смядово се извършва от „ШУМЕН – ПЪТНИЧЕСКИ АВТОТРАНСПОРТ” ООД гр. Шумен по следните автобусни линии:

- СМЯДОВО – ШУМЕН – РИШ - изпълнява се цялогодишно до населени места без ЖП обслужване;
- СМЯДОВО – ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ - изпълнява се СЕЗОННО от 15.09. до 30.06.

- ШУМЕН- СМЯДОВО – ВЪРБИЦА - изпълнява се целогодишно до населени места без ЖП обслужване;
- СМЯДОВО – ШУМЕН – изпълнява се целогодишно;
- РИШ – СМЯДОВО – ШУМЕН – изпълнява се в делнични дни до населени места без ЖП обслужване;
- ЯНКОВО – ШУМЕН – ЯНКОВО – изпълнява се целогодишно до населени места без ЖП обслужване.

Републиканска пътна мрежа

Дължината на републиканската пътна мрежа на територията на общината е следната:

- главен път II-73 – Шумен – Карнобат дължина 26,300 км, асфалтобетон, км. 17+200-43+500.

- главен път III – 7302 – Бенз.Петрол – Преслав дължина 7,000 км. асфалтобетон, км. 0+000-7+000.

- главен път III – 7301 – Ивански – Желъд, дължина 16,550 км., асфалтобетон, км.4+900-21+450.

-главен път III – 7304 – отбивка за с. Риш – Тушовица, дължина 9,667 км., асфалтобетон, км.0+000-9+667.

По проект: „Транзитни пътища V” ЛОТ 4 се изпълнява рехабилитация на път II – 73 – Шумен – Комунари която е предвидено да завърши 2013г. Остоналите пътища от третокрасната пътна мрежа са в много лошо състояние.

Общинска пътна мрежа

Общинските пътища са отворени за обществено ползване и осигуряват транспортните връзки от местно значение, те са свързани с републиканските пътища или с уличната мрежа на населените места. Изграждането, ремонтът и поддържането на общинките пътища се осъществява от общините.

За периода 2007-2012г. на територията на Община Смядово няма рехабилитирани или новопостроени общински пътища.

Състоянието на общинските и местни пътища от територията на Община Смядово е посочено в таблица бб.

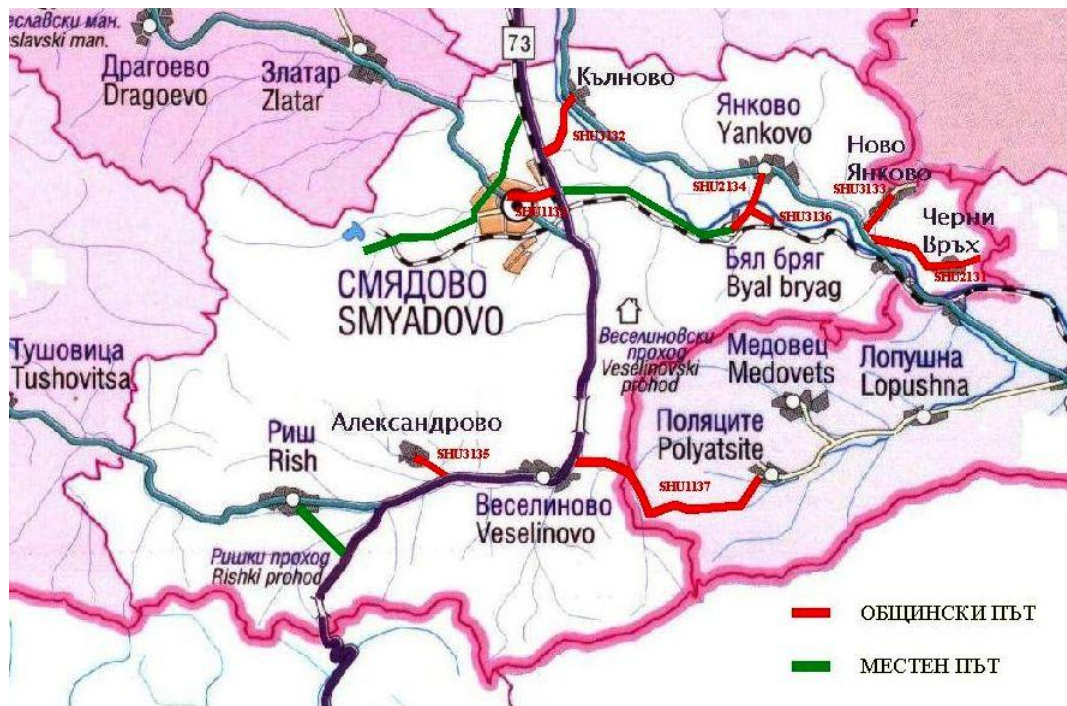

Таблица 66

№	Път №	Стар номер	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина в км.	Състояние
1	SHU1133	73014	/II -73, Смядово – Веселиново/ – жп. гара Смядово – Смядово /III-7302/	0,000	1,900	1.900	Задоволително до лошо
2	SHU1137	73019	/II -73/ Веселиново-Граница общ.(Смядово-Дългопол) - Поляците – Партизани /III-7301/	0,000	5,500	5.500	Лошо
3	SHU2131	73009 М2	/III -75, Янково-Желъд/ - Черни връх Дом за жени с психични разстройства	0,000	4,500	4,500	Лошо
4	SHU2134	73015	/III -7301, Кълново – Желъд / Янково - Бял бряг	0,000	2,630	2,630	Лошо
5	SHU3133	73007	/III -7301, Янково – Желъд / Ново Янково	0,000	1,500	1,500	Лошо
6	SHU3132	73013	/II -73, Радко Димитриево – Смядово/ - Кълново/ III -7301/	0,000	2,050	2,050	Лошо
7	SHU3135	73018	/II - 73, Веселиново – Риш/ - Александрово	0,000	1,500	1,500	Добро
8	SHU3136	М3	/SHU2134 - Бял бряг – жп спирка Бял бряг	0,000	0,700	0,700	Лошо
			ОБЩО:			20,280	
1	МП	73026	разклон Риш - стар път	0,000	2,700	2,700	Лошо
2	МП		/II-73/ - Промислена зона гр.Смядово	0,000	5,047	5,047	Задоволително до лошо
3	МП	73015	/II-73/ - Бял бряг	0,000	5,000	5,000	Лошо
			ОБЩО:			13,747	

СХЕМА НА ОБЩИНСКИТЕ И МЕСТНИ ПЪТИЩА ОБЩИНА СМЯДОВО

Фиг. 26

Недостиг на средства и недостатъчно финансиране по програми са причините за лошото състояние на пътната мрежа и съоръженията. Рутинното /текущо/ поддържане през годините е довело да дефекти и повреди, които намаляват отчасти функционалната пригодност и дълготрайността на пътищата. Средствата отделени за поддържката на 20,280км. са средно 45 000лв. годишно, като тези средства са недостатъчни за всички видове дейности които са необходими за качествената поддръжка на пътищата.

Нужно е пренастилане на трошенокаменни и асфалтови настилки и профилиране на банкети, както и подобряване проводимостта на отводнителни канавки. Голяма част от пътните знаците липсват.

Община Смядово има изготвени проекти за следните общински пътища:

- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU3130/III-7301, ЯНКОВО-ЖЕЛЪД/ – НОВО ЯНКОВО от км 0+000 до км 0+750

- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU1133/II-73, СМЯДОВО – ВЕСЕЛИНОВО/ - ЖП ГАРА СМЯДОВО – СМЯВОВО /III – 7302/ от км 0+000 до км 1+743 и от км 0+000 до км 0+710

- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU2131/III-7301, ЯНКОВО-ЖЕЛЪД/ – ЧЕРНИ ВРЪХ от км 0+000 до км 2+460

- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU2131/III-7301, КЪЛНОВО/ ЯНКОВО – БЯЛ БРЯГ от км 0+000 до км 1+610 и МОСТ при км 0+583

- Рехабилитация на съществуващ местен път, свързващ П-73, с промишлена зона гр.СМЯДОВО от км 0+000 до км 2+409 и от км 4+360 до км 6+998

През 2009г. Община Смядово кандидатства по мярка 321 от Програмата за развитие на селските райони с проектно предложение: „Ремонт и рехабилитация на съществуващи общински пътища”, но е получен отказ за финансиране поради недостатъчен бюджет.

Улична мрежа

Значителна част от уличните и тротоарните настилки в града все още не отговарят на желанията на гражданите и на стандартите за безопасност и качество, все още има и неизградени улици. Състоянието на общинската улична мрежа е изключително лошо, голяма част от нея е на трошенокаменна настилка без износващ пласт и без тротоарни настилки, асфалтови покрития не са изпълнявани след 1990г. Също както и общинската мрежа поддръжката на уличната мрежа се извършва от общината, като средствата отделени за поддръжка на над 145км. улици са 30 000лв. Предвид предстоящото изграждане на Интегрирания проект за воден цикъл на гр. Смядово и предвидената в него подмяна на ВиК мрежата на голяма част от улиците на града, не е оправдано извършването на основни ремонти преди рехабилитация на включените в проекта участъци.

Таблица 67: Общинска улична мрежа

№	Населено място	Улична мрежа по регулационния план		Площади /м2/	Тротоари /м2/	Съоръжения /мостове и водостоци/ бр.
		м.	кв.м			
1.	гр.Смядово	36078	430210	41138	19096	20
2.	с.Веселиново	20316	208992	29152	16330	12
3.	с.Кълново	12445	139186	18620	1086	3
4.	с.Риш	20071	212913	50363	6123	13
5.	с.Бял бряг	7857	57591	21991	1360	3
6.	с.Александрово	12394	112564	23194	600	4
7.	с.Желъд	5670	54322	6301	1050	1
8.	с.Ново Янково	9002	82860	10294	666	1
9.	с.Янково	16306	169142	20730	630	19
10.	с.Черни връх	4415	42563	36490	300	2

4.2. ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИОННИ СИСТЕМИ

4.2.1. Водоснабдяване на общината

Водоснабдяването в Общината се извършва от собствени водоизточници. Изградени са различни видове кладенци и каптажи, чрез които се доставя питейна вода до

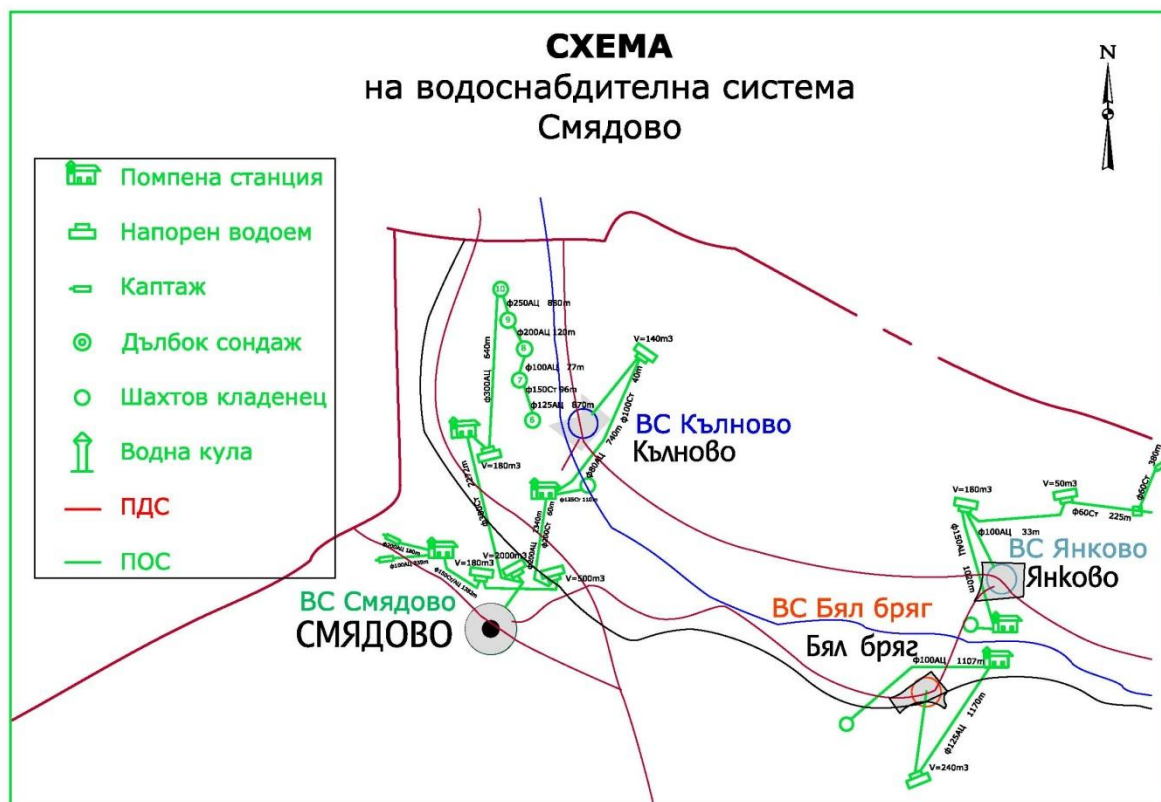

всички населени места. Водоснабдяването за питейно-битови и промишлени нужди в общината се осъществява посредством 11 бр. каптажи, 9 бр. шахтови кладенци и 3 бр. тръбни кладенци. На територията на Община Смядово няма не водоснабдени населени места.

Във всяко населено място има изградени напорни резервоари - за селата по един, а за града 3 бр. /общо 12 бр./. Дължината на външната водопроводна мрежа е около 30 км., като 75% от нея е изпълнена от етернитови тръби, а останалите са стоманени. Вътрешната водопроводна мрежа е с обща дължина около 110 км., като 90% от нея са етернитови тръби. Големи загуби има по трасето в гр.Смядово – от 375 хил.куб.м подадена вода полезноизползваната е едва 158 хил. куб.м или едва 42,13%. В останалите населени места отношението подадена – полезноизползвана вода е в границите на нормалното. Най-голяма е водопроводната мрежа в гр.Смядово – 56 км, следвана от с.Риш - 19 км.

Водопроводната мрежа на територията на общината е остаряла, с изтекъл амортизационен срок - по голямата част от нея е строена преди 60 г.

Фиг. 27: Схема на водоснабдителната система Смядово

Подаването на вода стига до населените места посредством водоснабдителни групи.

ГРУПА СМЯДОВО

Основните водоизточници за питейна вода на града са шест броя шахтови кладенци и два броя каптажи.

Шахови кладенци с дебити:

- ШК 5- 4 л./сек.
- ШК 6- 16 л./сек.
- ШК 7- 7 л./сек.
- ШК 8- 14 л./сек.
- ШК 9- 10 л./сек.
- ШК 10- 11 л./сек.

Каптажи

Дебити $Q_1=12.6$ л/сек., $Q_2=2.96$ л/сек.

Водоснабдяването на град Смядово се осъществява от водоснабдителна група „Смядово”. Групата подава вода за града и село Кълново, съответно чрез помпена станция Смядово („Нова”) и помпена станция Кълново. Втората помпена станция допълва нуждите на град Смядово при необходимост. Връзката между помпите в шахтовите кладенци, нивата на черпателни водоеми, помпените агрегати, монтирани в помпените станции и нивата в напорните водоеми са автоматизирани. Това осигурява акумулирането на необходимите резервирани водни количества в напорните водоеми, без да се разхищава питейна вода от преливане на водоемите или да има недостиг на вода в населеното място при пикови моменти на консумация.

Помпена станция „Глиган”, с двата каптажа към нея, работи само при необходимост, предимно през летните месеци, или в аварийни ситуации.

Помпена станция „Нова” обслужва шахтови кладенци 6, 7, 8, 9 и 10.

- Шахови кладенци 11 ПВ 25 х 2 – 6 бр.

$Q_{\text{ном}} = 11$ л./сек., $H_{\text{ном}} = 50\text{м}$, $P_{\text{ном}} = 16\text{kW}$

Помпената станция с черпателен резервоар с обем $V = 180 \text{ м}^3$ и монтирани помпи:

- 45 М 45 х 2 – 2 бр. ($Q_{\text{ном}} = 45$ л./сек., $H_{\text{ном}} = 90\text{м}$, $P_{\text{ном}} = 75 \text{ kW}$)
- 25 Е 80 АМ – 1 бр. ($Q_{\text{ном}} = 22$ л./сек., $H_{\text{ном}} = 76\text{м}$, $P_{\text{ном}} = 30 \text{ kW}$).

Помпена станция „Кълново” обслужва шахтов кладенец 5.

В шахтовите кладенци са монтирани 6 броя потопяеми помпи 11 ПВ 25 х 2 с характеристики - $Q_{\text{ном}} = 11$ л./сек., $H_{\text{ном}} = 50 \text{ м}$, $P_{\text{ном}} = 16 \text{ kW}$

Изградени са три броя напорни резервоара с обеми както следва:

НР – $V = 2\,000 \text{ м}^3$ $K_T = 137,10\text{м}$ $K_{\text{хр.тр.}} = 133,91\text{м}$ $K_{\text{вл.тр.}} = 137,50\text{м}$

НР – $V = 500 \text{ м}^3$ $K_T = 138,30\text{м}$

НР – $V = 220 \text{ м}^3$ $K_T = 138,56\text{м}$

Намират се в добро техническо, санитарно - хигиенно и експлоатационно състояние и се нуждаят само от дребни козметични подобрения.

Във водоемите се съхранява неприкосновен противопожарен запас, съгл. чл.171, чл.179 и чл.180 на Наредба № 1з – 1971 от 29.10.2009 г. за строително – технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Водоемите са спрегнати по водно ниво и се намират в обща санитарно – охранителна зона. СОЗ е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно – охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване (ДВ, бр. 88 от 2000 г.).

В пункт „Шахови кладенци – ПС - ПБВ гр.Смядово” пробонабиране се извършва два пъти годишно през месеците Февруари и Август.

В табличен вид са представени концентрациите на анализирани показатели по месеци за шахтови кладенци с код на пункта 6770802.

Таблица 68: Концентрации на показателите за питейна вода

Код на пункта	месец	Мирис и цвят	Темп. на водата	Активна реакция	алкалност	калий	натрий	окисляемост	Разтворен кислород	твърдост на кислород	Разтв. вещества	Неразтв. вещества	Хлорни йони	Сулфатни йони	карбонати
6770802	II	не	12.4	7.24	6.8	2.41	20.2	1.3	4.7	49.0	499	2	24.7	72.9	0.0
6770802	VIII	не	13.0	7.39	6.8	2.4	21.2	0.8	6.1	59.0	504	15	24.5	87.1	0.0

Резултатите са сравнявани с препоръчителните показатели за опазване на подземните води от замърсяване - екологичен праг (ЕП) и праг на замърсяване (ПЗ) - от Приложение 3 към Наредба 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ бр.58/07.07.2000 г.).

По температура подземните води са студени. По стойност на активната реакция са алкални, по твърдост - умерено твърди до твърди и по минерализация са пресни.

По вкус, мирис и цвят водите са приемливи за потребителите без значими колебания спрямо обичайното за показателите.

По химичен състав са хидрокарбонатно - калциеви, хидрокарбонатно –магнезиеви и хидрокарбонатно – калциево – магнезиеви. През последните години не са констатирани превишения на прага на замърсяването

Доброто качество на подземните води се дължи на по - слабото развитие на селското стопанство през последните години, поради което съдържанието на основните компоненти не надвишава определените стойности за прага на замърсяване на подземните води.

Водопроводната система на гр.Смядово подлежи на основен ремонт и реконструкция. Изготвено с прединвестиционно проучване и идеен проект за реконструкция на водопроводната мрежа на гр. Смядово, като част от проект: „Интегриран проект за воден цикъл на гр.Смядово", с който да се кандидатства за финансиране по Оперативната програма „Околна среда 2007 - 2013" за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации с над 2000 е.ж.

Съществуващата вътрешна водопроводната мрежа на гр.Смядово е изградена в периода 1960г-1970г. предимно от етернитови тръби (около 80 %), стоманени и поцинковани тръби. Възприетата водопроводна схема за града е разклонена и частично сключена.

Вътрешната водопроводна мрежа на град Смядово, съгласно справка на „В и К-Шумен” ООД, по дължини и диаметри е както следва:

Таблица 69: Параметри на съществуващата вътрешна водопроводна мрежа на гр.Смядово

Тръба - материал	Диаметър	Дължина [m]
АЦ тръби	Ø 60	11308
	Ø 80	12655
	Ø 100	11766
	Ø 125	1815
	Ø 150	3495
	Ø 200	224
	Ø 250	1049
Стоманени тръби	Ø 300	704
	Ø 50	2300
Поц. тръби	Ø 150	4041
	½"	160
Общо:		49517

Източник: ” ВиК” ООД –Шумен

Общата дължина на съществуващата водопроводна мрежа в гр. Смядово е 49517м.

През 2010г. в централната част на гр. Смядово във връзка с предстояща реконструкция на централния площад е извършена реконструкция на водопроводната мрежа. Тези участъци от мрежата са включени в активите на Община Смядово.

Таблица 70: Параметри на реконструираната водопроводна мрежа през 2010г.

Тръба - материал	Диаметър	Дължина [m]
ПЕВП	Ø 90	164
	Ø 110	430
Общо:		594

Източник: Община Смядово

Общата дължина на съществуващата водопроводна мрежа на гр. Смядово е 50111м. Съществуващата водопроводна мрежа има следните технически параметри:

Таблица 71: Параметри на съществуващата водопроводна мрежа

Тръба - материал	Диаметър	Дължина [m]
АЦ	Ø 60	1345.14
	Ø 80	30344.43
	Ø 100	795.7
	Ø 125	1201.53
	Ø 150	4785.71
	Ø 200	223.41
	Ø 250	978.44
	Ø 300	698.58
стомана	Ø 125	168.14
	Ø 150	3893.72
ПЕВП	Ø 90	164.61
	Ø 110	429.15
Общо:		45028.56

На база изготвения хидравличен модел на съществуващата водопроводна мрежа общата дължина е 45028,56м. Външната водопроводна мрежа на град Смядово, по данни на „В и К- Шумен” ООД, е представена в Таблица 72.

Таблица 72: Параметри на външна водопроводна мрежа на гр.Смядово

	Вид на водоизточника	Дължина /м/	Диаметър /мм/	Вид на материала /АЦ, ст., PVC, ПЕ, др./	Година на въвеждане в експлоатация	Състояние към настоящият момент
1	От ШК10 до т.25	207	ф125	АЦ	1985	амортизирано
	от ШК8 до т.25	90	ф150	АЦ	1985	амортизирано
	от т.25 до т.31	120	ф200	АЦ	1985	амортизирано
	от ШК 9 до т.31	370	ф125	АЦ	1985	амортизирано
	от т.31 до т.75	880	ф250	АЦ	1985	амортизирано
	от ШК 6 до т.75	8	ф150	АЦ	1985	амортизирано
	от т.75 до т.92	340	ф300	АЦ	1985	амортизирано
	от ШК 5 до т.92	67	ф100	АЦ	1985	амортизирано
	от т.92 до ЧВ 180м3	300	ф300	АЦ	1985	амортизирано
	От ШК до ПС Кълново	110	ф125	стом.	1957	амортизирано
2	От ПС Смядово до НВ2000м3	2272	ф300	стом.	1985	амортизирано
	От ПС Кълноводо НВ 2000м3 Смядово	60	ф200	стом.	1957	амортизирано
		2340	ф200	АЦ	1957	амортизирано
3	от НВ до ОК 27	462	ф250	АЦ	1960	амортизирано
	Общо:	7626				

Източник: „ВиК” ООД- Шумен

По данни на „ВиК” ООД –Шумен, общата дължина на външната водопроводна мрежа е 7626м. Водопроводите са с изминал амортизационен срок, поради което често аварират. Препоръчително е при последващи реконструкции да бъдат подменени.

Монтираните в помпените станции центробежни помпи са също с изтекъл амортизационен срок, освен това са енергоемки с нисък к.п.д. Препоръчително е да бъдат подменени с по-нови модели, които при същите параметри на Q и H са със значително по-добър к.п.д.-респективно по-малък разход на ел.енергия.

Аварии по съществуващата водопроводна мрежа

Висока степен на амортизация на водопроводите и честите аварии са една от главните причини за големи физически загуби на вода-т.е. от течове.

По данни на „ВиК” ООД Шумен броя и вид на аварията за последните 3 години е:

Таблица 73: Брой аварии по водопроводната мрежа на гр.Смядово

Вид аварии	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Аварии на разпределителната мрежа	46 бр.	31 бр.	25 бр.		
Аварии на сградните отклонения	6 бр.	11 бр.	8 бр.		
Засегнати абонати	100%	100%	100%		

Източник: ” ВиК” ООД –Шумен

Крайно наложително е водопроводите АЦ тръби, да се подменят с тръби ПЕВП, поради изтекъл амортизационен период, трудна поддръжка, липса на съоръжения и арматури, затруднява нормалната работа и експлоатацията на водопроводната мрежа.

Съгласно Наредба №12/14.10.1993г. за санитарните правила при производството и употребата на азбест и азбестосъдържащи материали и изделия- издадена от Министъра на здравеопазването, азбестоциментовите тръби са забранени за използване за питейни нужди.

Тези водопроводи често аварират, като основните причини са:

- при азбестоциментовите тръби – износени гумени уплътнения при муфените връзки, които водят до слаби скрити постоянни течове, които трудно се установяват като местоположение, а при спиране и пускане на водата при отстраняване на аварии на отделни участъци се получават хидравлични удари по мрежата, които вследствие на износените уплътнения водят до нови аварии.

- при стоманените тръби – проблемите, които водят до аварии и скрити течове са в следствие на корозия на стоманата – вътрешна - причинена от хлорните съединения, които се използват за дезинфекция на водата и външна – корозия, предизвикана от не добра външна изолация на тръбите и агресивното действие на подпочвени води от киселинни дъждове и скрити течове на водопроводната мрежа.

- значителна част от броя на аварията е по сградните водопроводни отклонения, изпълнени от поцинковани тръби, без изолация и недобра връзка на муфите връзки.

КЪЛНОВО

Водопроводната мрежа в с.Кълново е проблемна и често аварира, като най-честите аварии са концентрирани по третокласния път /Шумен – Айтос/ в отсечка с дължина от 1800м. През 2013г. се изпълни проект „Подмяна на водопровод от ок.68 до ок. 195 в с. Веселиново и водопровод от ок.106 до ок.90 в с. Кълново, Община Смядово”, финансиран с Договор № 27/321/00961 от 08.07.2011 г., сключен между ДФ „Земеделие” – РА и Община Смядово, чрез който се подмени водопровод от ОК106 до ОК90 с.Кълново.

ЯНКОВО

Водоснабдява се от шахтов кладенец. Водната маса е достатъчна, но качествата ѝ са с влошени показатели.

ЗОНА НА ВОДОСНАБДЯВАНЕ С УСТАНОВЕНО СЪДЪРЖАНИЕ НА НИТРАТИ НАД 50 мг/л

Таблица 74

Наименование на зоната на водоснабдяване	Вид и наименование на водоизточниците, доставящи вода в зоната на водоснабдяване	Населени места или части от тях (квартали, махали, вилни зони и др.), включени в зоната на водоснабдяване		Общ брой постоянно живущо население
		Община	Населено място, квартал от населено място, махала, вилна зона и др.	
1	2	4	5	6
Зона Янково	Шахтов кладенец Каптаж 2	Смядово	с. Янково	811

През 2007г. се изпълни проект: „Допълнително водоснабдяване в с.Янково” на стойност 500 000,00лв., финансиран от Министерството на регионалното развитие и благоустройство, с които се осигури допълнително водоснабдяване от подземни води в с.Янково и са преодолени проблемите във водоснабдяването на селото. Проведени са процедурите по отреждане на санитарно-охранителни зони в пояс I и II и по обещетяване на засегнатите физически лица. Необходимо е да се финансира изработването на главния гравитачен водопровод и други ремонтни работи по съоръженията на водоснабдяването.

БЯЛ БРЯГ

Водоснабдява се от самостоятелен източник. Дебитът е достатъчен. Обектът е сравнително нов и проблеми няма. Водоснабдителната мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна на тръбите.

ЖЕЛЪД

Захранва се от гравитачен водоизточник с много малък дебит. Селото е на постоянен режим. От 1994г. се изгражда допълнително водоснабдяване от тръбен

кладенец в поречието на река Камчия, което е завършено през 2006 г. Належащо е да бъде разширена и вътрешната водопроводна мрежа.

ЧЕРНИ ВРЪХ И НОВО ЯНКОВО

И двете села получават вода от гравитачни източници. Дебитите са много променливи и през летните месеци не достигат.

Въвежда се сезонен режим през юли и август. Има изграден шахтов кладенец в поречието на река Камчия, но включването му е икономически неизгодно поради лошите теренни условия и голямата денивелация между него и водоемите на селата.

СЕЛО ВЕСЕЛИНОВО, СЕЛО АЛЕКСАНДРОВО

Водоснабдяват се от местни водоизточници. В землищата на двете села са проучени водоизточници за допълнително водоснабдяване на селата, учредени са санитарно-охранителни зони по реда на Закона за водите. Необходимо е възлагане на проект за изграждане на водопроводна мрежа за допълнително водоснабдяване на двете села.

СЕЛО РИШ

Водоснабдяване от 4 водоизточника. Поради малки и променливи дебита нуждите на селището се покриват едва 50%, а през летните месеци положението е още по-критично. Изгражда се нов обект за подсилване. Трябва да бъдат включени каптаж Студен кладенец и каптаж Градище.

За селата Веселиново, Александрово и Риш през 2008г. е възложено хидрогеоложко проучване на каптажи за допълнително водоснабдяване. Извършени са четири сезонни проби на води от каптажите на селата Веселиново, Риш и Александрово, на които е направен микробиологичен, пълен химичен и радиационен анализ и е отчетен дебита на каптажите.

Обеззаразяване на питейната вода се извършва чрез хлориране с хлор-газ в черпателния резервоар при ПС-Нова, с хлоратор тип – SOLVAY WERKE, капацитет 60-220г/час.

Населени места с режим на водоподаване

В Община Смядово населените места с режим на водоподаване за периода 2006-2011г. са:

Таблица 75

№ по ред	Населено място	режимно водоподаване	период	причина
2006г.				

1.	с.Александрово	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2.	с.Веселиново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
3.	с.Жълъд	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
4.	с.Риш	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2007г.				
1.	с.Риш	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2.	с.Александрово	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
3.	с.Веселиново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
4.	с.Черни връх	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
5.	с.Кълново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
6.	с.Ново Янково	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2008г.				
1.	с.Веселиново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2.	с.Александрово	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2009г.				
1.	с.Риш	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2.	с.Веселиново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2011г.				
1.	с.Веселиново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците
2.	с.Риш	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците

Данни в таблицата, показват населените места в общината, за които е необходимо да се осигури допълнително водоснабдяване, за да се преодолее сезонния недостиг на вода за питейно-битови нужди.

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в общината произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. За намаляване загубите на вода от водопроводните мрежи е необходима реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи.

4.2.2. Канализационна система на общината

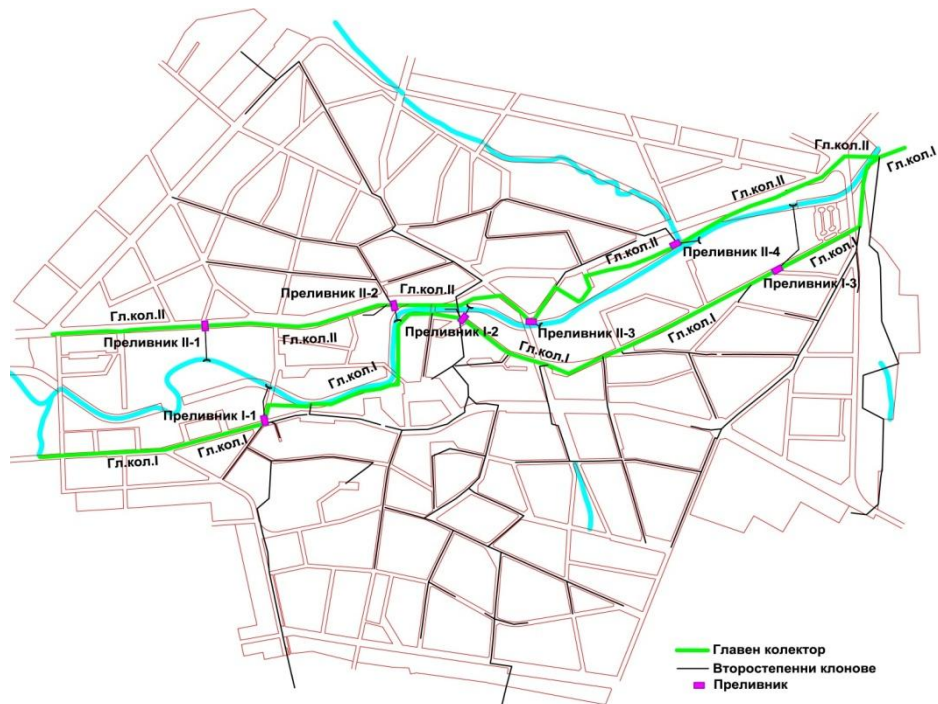
Много висок екологичен риск създава ненапълно изградената канализационната мрежа в гр. Смядово и липсата на такава в останалите населените места в общината, което води до замърсяване с битово-фекални води.

Само в град Смядово има частично изградена канализационна мрежа от 20301.12м. което е 41% от общо 50018,49м. В останалите населени места в общината няма изградена канализационна мрежа. Относителния дял на обхванатото население с канализация е около 36% спрямо общия брой на населението в общината.

Към 2005г. канализационна мрежа в гр.Смядово е 12667м., което е едва 25%. С изпълнението на проект: „Канализационна мрежа гр. Смядово”, финансиран от ПУДООС е постигнато значително увеличаване на дължината на канализационната мрежа в града, която към 2012г. е 20301.12м.

През 2012г. с прединвестиционното проучване по проект: Интегриран проект за воден цикъл на гр. Смядово» се извърши анализ и обследване на съществуващата канализационна мрежа на гр. Смядово, необходимостта от изграждане на нова канализационна мрежа, както и обследване на подходящи терени за изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води. Проведени са необходимите геодезически, инженерно-геоложки и хидроложките проучвания. Разработени са идейни проекти за изграждане и реконструкция на канализационната мрежа на гр. Смядово и за изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово. Проектите са съгласувани с всички компетентни органи и са внесени за оценка пред Управляващия орган на Оперативна програма «Околна среда 2007-2013г.».

Изградена канализационна мрежа за събиране и отвеждане на отпадъчни води в гр. Смядово, която е изпълнена в периода 1975 - 2010 година, по проект на РПО Шумен от 1974 г. Актуализация на проекта, съгласно действащите тогава норми за проектиране на канализационни мрежи, е направена през 1977 г. За вид на канализационната мрежа е приета смесена канализационна мрежа с преливници. Изградени са два основни колектора ситуирани, съответно южно и северно от река Смядовска, които отвеждат отпадъчните води в пречиствателна станция с механично и биологично стъпало за пречистване. Към момента съществуващата ПСОВ-гр.Смядово е частна собственост и не се експлоатира. По трасетата на главните клонове са изпълнени седем броя дъждопреливници, хидравлически оразмерени като странични непотопени преливници и степен на разреждане $n_0 = 5$. Отливните им канали са заустени в река Смядовска. Гл. кол. II се зауства в Гл. кол. I чрез мост канал. Мост каналът е коритообразен, бетонов, в добро техническо и експлоатационно състояние. Ревизионните шахти по изградената мрежа са изградени кръгли, с монолитно бетоново дъно и входна част от готови сглобяеми стоманобетонни елементи. Ревизионните и събирателните шахти за по-големите диаметри са изпълнени като правоъгълни стоманобетонни съоръжения с входна част от готови сглобяеми стоманобетонни елементи.

Фиг. 28: Схема на съществуваща канализационна мрежа на гр.Смядово

Общата дължина на изградена канализационна мрежа е 19 781м, разпределена по диаметри, както следва:

Таблица 76: Съществуваща канализационна мрежа

Име на клон	DN,mm	L (m)	Материали
Главен клон I	400	41,28	бетон
	500	344,33	бетон
	600	1238,63	бетон
	800	69,43	бетон
	1000	438,94	бетон
	1200	611,04	бетон
Главен клон II	400	245,62	бетон
	500	411,35	бетон
	600	1428,36	бетон
	800	110,74	бетон
	1000	179,32	бетон
Обща дължина главни клонове		5119,04	
Второстепенни клонове	200	324,67	бетон
	300	3803,54	бетон
	400	4131,02	бетон
	500	1302,02	бетон

	600	1258,47	бетон
	700	869,06	бетон
	800	2130,60	бетон
	1000	53,41	бетон
	1200	270,23	бетон
Обща дължина второстепенни клонове		14 143,02	
Отливни канали	800	272,06	бетон
	1000	214,52	бетон
	1200	33,19	бетон
Обща дължина отливни канали		519,77	
Обща дължина на съществуващата канализационна мрежа			
19 781.83м			

Доизграждането на уличната канализация е крайно наложително, тъй като в града съществуват множество проблеми със заустване на отпадните води от домакинствата в септични ями или директно в няколко прилежащи дерета и река Смядовска, вливаща се в река Брестова, приток на река Голяма Камчия.

ПРЕЧИСТВАТЕЛНИ СТАНЦИИ

През 1981г. в близост до гр.Смядово е изградена пречиствателна станция за отпадъчни води. ГПСОВ е била предназначена да пречиства промишлени отпадъчни води от Химически завод Смядово и битовите отпадъчни води от града. Проектът е изготвен от КНИПИБКС „Водоканалпроект” София. Станцията се намира в близост до пътя Шумен - Карнобат. Построена е на държавна земя – ПИ 67708.78.361, по кадастралната карта на град Смядово и заема площ от 29.823 декара. През 1997г. е издадено разрешение за проектиране на пречиствателни съоръжения на отпадъчните води №87/8.02.1997г. от Районна инспекция на горите и опазване на природната среда гр.Варна. Разрешението е издадено на Завода за нефтопродукти гр.Смядово за изграждане на пречиствателно съоръжение за пречистване на 4л/с (365м³/д) битови фекални води и 2л/с (173м³/д) производствени води от производството на динамити, хексоген, ДНТ, ТНТ и др. и заустване във водоприемник река Смядовска при местност „Кайрякова мелница”, която в този район е II категория. След допълнителни проучвания, пречиствателната станция е проектирана и изградена за пречистване на отпадъчни води с капацитет 1-50л/с (4320м³/д)

при намален технологичен режим и max 80л/с (6912м³/д) при дъжд и снеготопене. Съотношението на БФВ/ХЗВ беше произведено да е 3955 м³/ч БФВ/365 м³/ч, ХЗВ т.е. 10:1. Пречиствателната станция е с капацитет 50 л./сек.(4320 м³/ден.) при намален технологичен режим и максимален капацитет 80 л./сек.(6912 м³/ден.) при дъжд и сняг. Съотношението между битово – фекалните и промишлено замърсените води е 10 : 1. Промислените замърсените води, преди включването им към градски Главен колектор I, се третира в неутрализационна пречиствателна станция за корекция на рН и изключване възможността за залпово изпускане на необработени води към ГПСОВ.

ГПСОВ е с механично и биологично стъпало. Биологична денитрификация-разграждане на NO₂/NO₃ до свободен N. Денитрификационното стъпало е предвидено за разграждане на NO₂/NO₃ товар да 40 гр./л. при съответно дозиране на „хранителни вещества” на вход биореактор за коригиране на рН на изход. Инсталацията е по лиценз на ФЕБ „Синтезевек” Шварцайде и е проектирана от ИСО „Химкомплект”.

При приватизацията на Химическия завод, пречиствателната станция остава собственост на “Дивал – 69” АД -гр. София.

Промяната на количеството и замърсеността на промишлените отпадъчни води от бившия Химически завод, води до изключване на биологичното стъпало и неефективна работа на механичното.

Към момента на територията на гр.Смядово няма работеща пречиствателна станция за отпадъчни води. Битовите отпадъчни води от жителите на града се заустват в попивни или изгребни ями, като част от тях се заустват в река Смядовска, а останалата част попива в почвата, което води до замърсяване на подпочвените води. Това рефлектира директно върху населението, тъй като водоснабдяването се осъществява от сондажи и кладенци.

През 2012г. се извърши прединвестиционно проучване относно възможностите и подходящите терени за изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово. Като най-подходяща площадка е определен терен, разположен източно спрямо населеното място на града и представляващ поземлен имот с идентификатор № 67708.202.880 по кадастралната карта на гр. Смядово в местността „Арка“. Площта на имота е 2,815 дка. Имотът е общинска частна собственост, с начин на трайно ползване „Друг вид земеделска земя“ – 9 категория. Кота терен на площадката ще позволи гравитачно отвеждане на битовите отпадъчни води от населеното място. На площадката няма изградени постройки и наличие на плътна дървесна растителност. Площадката се намира в близост до подходящ водоприемник.

Към момента до площадката няма съществуващо ел.захранване и водопровод. До имота не съществува път с трайна настилка.

Определена е подходящата технология за пречистване на отпадъчните води в гр. Смядово и е разработен идеен проект „Изграждане на ПСОВ в гр. Смядово”, като част от „Интегриран проект за воден цикъл на гр. Смядово”. Технологичната схема включва механично пречистване, пълно биологично пречистване на отпадъчните води с активна

утайка в биобасейн с продължителна аерация, нитрификация, симултанна денитрификация, и аеробна стабилизация на утайките в обема на биобасейна. Механично обезводняване на стабилизираната утайка.

Качеството на повърхностните и подземни води е добро, следователно с добро качеството са и питейните води. Чистите водни обекти създават условия за развитие на риболовен туризъм, отглеждане на рибни култури със стопанско значение.

За запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води е необходимо:

- Изграждане на ГПСОВ в гр. Смядово;
- доизграждане на канализационна мрежа на гр.Смядово, обхващайки 100% от населението на града.

ХИДРОМЕЛИОРАЦИИ

На територията на Община Смядово има изградени хидромелиоративни съоръжения от НС “Виница”, стопанисвани от “Напоителни системи” ЕАД клон Черно море. Системата представлява открит канал, трапецовиден профил с дължина от 500м, закрыта тръбна мрежа в напоителни полета от Масив 18 и Масив 21 с обща дължина от 52932м. и един изравнител /№8/ с обем от 8521 м³. Горезброените съоръжения могат да функционират след ремонт. Липсва голяма част от арматурата по напоителните полета като спирателни кранове, водоземни хидранти, автоматични въздушници и др. Тръбната мрежа не е функционирала от 2007г. и нейното състояние може да се определи след възстановяване и извършване на водни проби на съоръженията. За периода 2010г. – 2012г. на територията на община Смядово не е доставяна вода за напояване.

4.3. ЕЛЕКТРОСНАБДИТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Трансформаторната мощност в подстанция “Юбилейна” - гр. Смядово е захранена с два независими 110 KV далекопровода и е достатъчна за нуждите на общината. Трафопостовете са 80бр. /от тях 65 експлоатирани от ЕРК – Шумен.

Дължината на мрежите на територията на общината са:

- Въздушни електропроводи 20 KV – 95.590км.
- Кабелни електропроводи 20 KV – 4.840км.
- Въздушни мрежи НН -107.440км.
- Кабелни мрежи НН -10.270км

Улично осветление

Електрифицирани и осветени са всичките 10 населени места. В общината се поддържа под 50% осветеност, поради липса на средства за подмяна на осветителните тела и високите сметки за електричество, уличното осветление не свети през по-голямата част

от нощта. Електропроводната мрежа на места е остаряла и неефективна, над 50% от използваното уличното осветление на територията на общината е със старите осветителни тела с живачни лампи от 125W и 250 W. Осветителните тела за уличното осветление частично са амортизирани и на места недостатъчни. В някои от селата преминава път с интензивна натовареност, с повишена възможност за злополуки и инциденти. Осветеността не отговаря на изискванията на EN BG 13201-1 за нормена осветеност на улични плътна и тротоари. Наложителна е подмяна както на мрежата, така и на осветителните тела.

Фасадно осветление се използва в две сгради общинска собственост:

Сградата на Община Смядово – 7бр. прожектори от 250W

Читалище „Братство” – 5бр. прожектори 250W

И двете сгради се осветяват за по 3-4 часа.

Парковото осветление е амортизирало, неефективно и недостатъчно, а в селата липсва такова. Само в централната част на гр.Смядово и няколко детски площадки, е изпълнено ново парково осветление по проект „Реконструкция и рехабилитация на обществени площи гр.Смядово - централен площад и детски площадки в кв.92 и кв.108” реализиран през 2012г., монтирани са 77бр. стълба с по две осветителни тела от 25W и 4бр. осветителни тела на съществуващи стълбове също от по 25W.

Енергийно потребление

Разходите за улично осветление са в размер на:

- 2010г. – 229 468 KW/h.
- 2011г. – 226 950 KW/h.
- 2012г. – 240 052 KW/h.

През 2013г. е изготвен и одобрен технически проект ”Подмяна на улично осветление в Община Смядово с Енергоспестяващо” като целта на проекта е да се подобри енергийната ефективност и осветеността на уличните платна и тротоари. С изпълнението на проекта се предвижда подмяна на уличното осветление на гр. Смядово, чрез използване на соларни улични осветителни тела с нова автономна технология, която е ефективна, енергонезависима, спестяваща електроенергия, с дълъг експлоатационен живот. За селата се предвижда подмяна на съществуващата мрежа за улично осветление с изолиран проводник и използване на енергийно икономични улични осветителни тела.

4.4. КОМУНИКАЦИОННА ИНФРАСТРУКТУРА

В Община Смядово имат покритие три GSM оператора – Глобул, М-тел и Виваком. Телефонните стационарни връзки са цифровизирани, като най-голям относителен дял има Виваком. Пощенски клонове има в гр. Смядово, с. Янково, с. Риш, с. Веселиново. В общината има един доставчик на кабелна телевизия, който има изградена мрежа в гр.Смядово, а в останалите населени места населението ползва сателитна и ефирна телевизия. В град Смядово функционира общински радиовъзел с 270 абонати към 2013г.

при около 700 абонати през 2005г. Наблюдава се значително намаляване на абонатите, което се дължи на честите аварии и неритмичната поддръжка в някои моменти. В гр. Смядово мрежата на общинския радиовъзел е изцяло изградена (28 - 32 км.). Състоянието на мрежата е добро, но не всички имоти за запазени. При подмяна на стълбовете от електропреносната мрежа, връзките на радиофикационната мрежа към поземлените имоти не се възстановяват. В село Кълново има изградена мрежа за излъчване на общинския радиовъзел, но към настоящия момент не може да се използва поради липса на кабелна връзка в участъка на мост над р. Камчия. В селата Веселиново и Риш изцяло е изградена мрежата, но липсват кабелна връзка между гр. Смядово и с. Веселиново и между с. Веселиново и с. Риш. Характерно за с. Риш е, че като цяло липсва интерес от населението за ползването на мрежата и не е целесъобразно възстановяването ѝ. В селата Янково, Бял бряг, Желъд, Ново Янково, Черни връх и Александрово няма изградена радиофикационна мрежа за разпространение на сигнала от Общинския радиовъзел. Като цяло за нормалното функциониране на радиофикационната мрежа в общината е необходимо ново оборудване, както и подмяна и доизграждане на мрежата. Като приоритетно е необходимо възстановяване на мрежата към селата Кълново, Веселиново и Риш, подмяна на крайните стъпала и осигуряване на оборудване за прехвърляне на онлайн сигнала до селата. В по-далечен план е необходимо осигуряване на инвестиции за цялостно възстановяване на мрежата до всички населени места цел осигуряване на информация на населението и оповестяването му при бедствия, аварии и катастрофи.

На територията на общината три оператора – интернет доставчици – Виваком, Ро и Ни и Евросат. По проект „Глобални библиотеки” са създадени и функционират приемни към библиотеките в читалищата от гр. Смядово и село Веселиново, в които е осигурен достъп до интернет. Тези центрове извършват: съдействие на безработни лица за търсене на свободни работни места чрез подходящите за целта сайтове; съдействие на учаци за подготовка на проекти и презентации за училище; обучение на деца и възрастни хора за използване и работа с компютърна техника; предоставяне на възможност за ежедневна комуникация с близки, познати, приятели чрез електронна поща, Skype и социалните мрежи; презентирание, чрез мултимедийни устройства на дейността на читалищата сред обществеността и провеждане на мероприятия на библиотеките по повод на бележити дати и годишнини и празници.

Таблица

Общини	Общо		В градовете		В селата	
	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица
Смядово						
Кабелна телевизия	886	2316	787	2099	99	217
Сателитна антена	1029	2822	280	927	749	1895
Компютър	509	1757	407	1414	102	343
Достъп до интернет	419	1448	350	1223	69	225

Интересен е факта, че както в общинския център, така и в малките населени места на общината е голям броят на жилищата със сателитна антена, като в Смядово, този брой по-малък, отколкото в селата. Този начин на достъп до информираност е предпочитан в малките населени места, където достъпа до интернет и кабелна телевизия е ограничен.

БЛАГОУСТРОЯВАНЕ

Централни части на населените места

Центърът, като зона, в която са съсредоточени търговски обекти, административните и културни сгради е от съществена важност за облика на едно населеното място, както и за подобряване условията за живот на неговите жители.

През 2012г. по проект: „Реконструкция и рехабилитация на обществени площи гр.Смядово - централен площад и детски площадки в кв.92 и кв.108” финансиран от Програма за развитие на селските райони 2007-2013г, Мярка 322, е благоустроен центърът на гр.Смядово.

Центровете на всички села са в много лошо състояние – компрометирани настилки, липса на осветление, липса на достъпна среда, липса на кътове за отдих и изпочупени пейки. Поради недостига на финансови ресурси през последните 20 години не са извършвани никакви възстановителни мероприятия, които да повишат възможностите за почивка и социални контакти и за привлекателността на тези места, като предпоставки на устойчиво развитие.

Паркове и зелени площи

В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от национално или общинско значение – паркове, градини, улично озеленяване. В община Смядово поддържането на озеленените площи изцяло поета от общинското предприятие „Чистота Озеленяване и благоустройство”. Най добре развита и поддържана е зелената система в общинския център гр.Смядово. Поддържането на зелената система и изграждането на нови зелени площи е свързано с много голям ресурс от финансови средства, работна ръка и техника, като най голяма трудност общината среща с кастренето на дървета.

Гробищни паркове

Във всяко от населените места на територията на община Смядово има изграден гробищен парк, който с влизането в сила на Наредба № 2 от 21.04.2011г. /за здравните

изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници/ не отговарят на изискванията на наредбата. Изграждането на тоалетни с водооплътни изгребни ями и осигуряването на течаща вода за питейно–битови цели са част от изискванията които следва да бъдат изпълнени. През годините не са провеждани мероприятия по цялостно почистване и благоустрояване на гробищните паркове поради липсата на финансови средства. Единствено до гробищния парк на гр.Смядово има изпълнена асфалтова настилка и осигурена течаща вода за питейно битови нужди. До останалите гробищни паркове достъпът е по път без настилка, който в зимни условия затруднява достъпът на превозни средства и специализирани автомобили до парковете. Няма осигурена течаща вода за питейно битови нужди, поради отдалечеността на гробищните паркове от населените места и водопроводната мрежа, необходимите средства за проектиране и изграждане на гореописаните мероприятия са непосилни за Община Смядово.

Детски и спортни площадки

Детската площадка е място, където децата могат да се забавляват: да се катерят на катерушки, да се ровят в пясъчник, да се люлеят, да тичат, така че да са под наблюдението на родителите си или отговорните за тях лица. Предполага се, че площадките са по-безопасни от всички други места, дори и от домашната среда. Площадките за игра на територията на община Смядово са 19 на брой от, които само три отговарят на изискванията на Наредба №1 от 12.01.2009 г. /за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра/. Необходимостта от основно обновяване или ремонт на съществуващи обществено достъпни площадки за игра, разположени на открито е наложителна поради факта, че не са безопасни а на тях играят деца, които не могат да преценят кое съоръжение е годно за експлоатация и кое не.

Таблица 77

№	Населено място	Местонахождение	Година на построяване	лиценз
1	гр.Смядово	кв.92А, ул."Славянска"	2012г.	да
2	гр.Смядово	кв.108, ул."Шумен"	2012г.	да
3	гр.Смядово	кв.61, пл."Княз Борис I"	2012г.	да
4	гр.Смядово	Между блоково пространство, кв. 91, ул."Цар Калоян"	1985г.	не
5	гр.Смядово	кв.62б, ул."З.Ж.Величков"	2006г.	не
6	гр.Смядово	кв. 89, ул."Беласица"	2006г.	не
7	гр.Смядово	кв. 122, ул."Христо Ботев"	2009г.	не
8	гр.Смядово	кв.94б,ул."Райна Княгиня"	2009г.	не
9	гр.Смядово	кв. 84, ул."Ришки проход"	2009г.	не
10	гр.Смядово	кв. 33, ул."Априлско въстание"	2009г.	не
11	гр.Смядово ОДЗ Маргаритка	кв.89, ул."Цар Калоян"	1984г.	не
12	с.Веселиново ЦДГ "Детелина"	кв.89, ул."Рила" №1	1976г.	не
13	с.Риш ЦДГ "Щастливо Детство"	ул."Божурица" №20	1970г.	не
14	с.Риш	В парка, кв.38, ул."Божурица"	2012г.	не

15	с.Риш	До джамията, кв. 51, ул."Клокотница"	2009г.	не
16	с.Янково ЦДГ "Радост"	ул."Панайот Волов" №3	1976г.	не
17	с.Янково	До кметството, кв.18, л."Възраждане"	2004г.	не
18	с.Янково	Зад църквата, кв.39, ул."Възраждане"	2009г.	не
19	с.Ново Янково	В парка срещу кметството, ул."Васил Левски"	2010г.	не

Спортът е съвкупност от всякаква физическа дейност или физически упражнения, които се изпълняват с определена цел и в условия, различни от всекидневните. Спортните площадки са необходими за да развият в децата физическата, психическата годност, социални отношения и постигането на спортни резултати.

През последните няколко години по проекти в гр.Смядово са изградени две нови спортни площадки. Спортните площадки към училищата /Смядово, Риш и Янково/ са в много лошо състояние, със уреди и настилки от по над 30 години.

Необходимо е да се преустрои и възстанови спортната база на училищата.

Таблица 78

№	Населено място	Спортни площадки	Година на построяване
1	гр.Смядово	До полицейски участък, кв. 84, ул. "Ришки проход"	2009г.
2	гр.Смядово	Между блоково пространство, кв. 91, ул. "Александър Стамболийски"	2010г.
3	гр.Смядово	кв. 108, ул. "Шумен"	2012г.
4	гр.Смядово	В двора на СОУ "Св. Св. Кирил и Методий" ул. "Черноризец Храбър"	1958г.
5	с.Риш	В двора на ОУ „Васил Априлов“, ул. "Хан Крум"	1966г.
6	с.Янково	В двора на бившо училище, кв. 46, ул. "Атанас Колев"	1975г.

Спортният обект „Спортен комплекс“ представляващ басейн и съблекални към него, футболно игрище и битова сграда към него в УПИ I - Спортна зона по ЗРП на гр. Смядово, ул. "З. Ж. Величков" е проектиран 1975г., като част от съоръженията и игрищата не са завършени, има сравнително добре развита инфраструктура, която след качествен ремонт ще подобри техническото състоянието на обекта. Футболния стадион е единственото игрище, което се ползва към момента. На него се провеждат от 20 до 25 непрофесионални футболни срещи /аматьорски футбол/ и спортни мероприятия организирани от училищата и администрациите на територията на община Смядово. Спортната зона е достъпна за хора с увреждания, транспортни средства и специализирани моторни превозни средства. До централния вход към спортната зона има изграден паркинг който е с трошенокаменна настилка. Спортната зона е оградена от южната страна до входа с ограда с височина 2.2м на останалата част от зоната такава липсва, както и вратите на централния вход. Вътрешната ограда разделяща спортния терен от секторите със зрители е изградена от прогледен метален парапет с височина 1м. Секторите на трибуната са 8 на брой, които не са разделени един от друг с ограждение, а седалките за зрителите на трибуната, които са тип пейки без облегалки не отговарят на нормите и стандартите за такъв вид обект. Към момента се изработва проект за реконструкция и модернизация на

спортен център гр. Смядово, чрез който се предвижда ремонт на битовата сграда и привеждане в съответствие с нормативните изисквания на целия спортен комплекс, с който Община Смядово ще кандидатства по програми за финансиране.

УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ

Общия градоустройствен план на Община Смядово е изготвен през 1978г., предвид коренно изменилите се общественно-икономически условия в общината, нормативната база и бъдещите изисквания на Европейския Съюз е наложително да се изготви нов общ устройствен план на Община Смядово. Същият трябва да се съобрази с общите устройствени планове на съседните общини и да предвиди мерки за развитие на приоритетните за общината сектори.

С решение №237 по Протокол №5/30.05.2013г. на Общински съвет Смядово е прието решение за изработване на общ устройствен план на община Смядово /ЗАДАНИЕ/.

Единствено за гр.Смядово има изработена и одобрена кадастрална карта, одобрена с Заповед №РД – 18-54/11.09.2007г. на ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА АГКК гр. Шумен. За останалите населени места няма кадастрални карти. От 1990г. до 1997г. са изработени кадастрални планове за селата Веселиново, Кълново, Риш, Бял бряг, Александрово, Желъд и Ново Янково, но не са одобрени, поради смяната на нормативната уредба.

За населените места в общината има действащи застроителни и регулационни планове, както следва:

Таблица 79

№	Населено място	Регулационен план	Застроителен план	Функционален тип	ЕКНМ
1.	гр.Смядово гр.Смядово/централна част/	1986г. 1997г.	1986г. 1997г.	IV	67708
2.	с.Веселиново	1927г.	няма	VI	10762
3.	с.Кълново	1927г.	няма	VII	40840
4.	с.Риш	1929г.	няма	VI	62732
5.	с.Бял бряг	1932г.	няма	VII	07729
6.	с.Александрово	1933г.	няма	VII	00330
7.	с.Желъд	1935г.	няма	VIII	29177
8.	с.Ново Янково	1935г.	няма	VIII	52310
9.	с.Янково	1967г.	1967г.	VI	87429
10.	с.Черни връх	1987г.	1987г.	VIII	80950

Предвид посочената информация в таблицата е крайно наложително изготвянето на кадастрални карти и регулационни планове за всички села в общината, но поради ограничените средства от Общинския бюджет е невъзможно възлагането им.

В общината се констатира засилен интерес към недвижими имоти и свързаните с това сделки. Голямото несъвпадение между действащите /одобрени/ регулационни планове и съществуващите граници на поземлените имоти, оскъпява и утежнява работата на администрацията по издаване на документи, свързани с тях, както и създава неудобство и допълнителни разходи за гражданите.

СВЛАЧИЩА, КОРЕКЦИИ НА РЕКИ И ДЕРЕТА

РЕГИСТЪР НА СВЛАЧИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СМЯДОВО

Таблица 80

№	обл. Шумен, община населено място	адрес: път, местност	застр. площ м.кв.	засегнати		активни	Стабилизирани условно стабилни	Инж.-геоложко проучване геодезическо изследване	извършени укрепващи мероприятия
				сгради	инфраструкт. обекти				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Янково	Път Ивански-Янково, км. 15+700		не	да	не	не	да	не
2	Янково	ул. "Васил Левски"		да	да	не	не	не	не
3	Янково	ул. "Васил Левски" №18		не	не	не	да	не	не
4	Черни връх	ДВХПР		не	да	да	да	не	не
5	Веселиново	ул. "Шипка" №3		не	да	да-при скатни води	не	не	не

Коригирани участъци по р. Камчия има в районите на с. Кълново, с. Бял бряг и с. Янково.

Коригирани участъци на притоците и: р. Брестова - 3 км.; р. Смядовска – 2,2 км.; р. Суха – 0,8 км.; Селяр дере – 0,6 км.; Янковско дере – 0,8 км.; Златарско дере – 1,3 км.;

Мачка дере – 0,3 км.; Лопушанско дере – 0,2 км.; Кремък дере – 1,9 км.; Бялбряжко дере – 0,5км.; р. Лесковска – 10,3 км.

Коригирани участъци на р. "Брестова" в с. Веселиново – 60м. и р. "Смядовска" в гр. Смядово – 35м.

През 2012г. се изпълни проект „Корекция на р.Смядовска с укрепване на бреговете – I-^{ва} етап от км 3+923 до км 4+038.35 и II-^{ра} етап от км 4+038.35 до км 4+170.44”, финансиран с Договор BG161PO001/4.1-04/2010/020 по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. С изпълнението на проекта се почистиха, коригираха и изградиха 247,44 м. предпазни съоръжения в централната част на река Смядовска и се подобри проводимостта на реката.

5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

ВЪЗДУХ

На територията на Община Смядово не функционира местна система за мониторинг на въздуха. Качеството на атмосферния въздух за района, в който попада и Община Смядово се наблюдава и контролира чрез мобилна станция за имисионен контрол на РИОСВ – Варна, оборудвана с автоматични монитори за въглероден оксид, озон, азотни оксиди, серен диоксид и фини прахови частици – ФПЧ₁₀ (с големина на частиците под 10µm) и чрез местна система за наблюдение и контрол на КАВ от РИОСВ – Шумен чрез ръчни методи за пробонабиране на атмосферния въздух.

В Община Смядово постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата се формира от: битово и административно отопление, производствени фирми около гр.Смядово, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (депа, сметища, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Например в табл. №..... са показани изразходваните количества горива за отопление в Община Смядово за периода 2009-2012г.

Изразходвани горива за отопление в Община Смядово за периода 2009-20012г.

Табл. №.....

Изразходвани горива за отопление	Консумация			
	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Дърва (мл. м3)	3724	2043	3752	4240
Въглища (т)	80	48	50	0
Нафта (т)	42	55	48	44,33

При изгарянето на масово употребяваните в домакинството твърди горива, емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. При неблагоприятни метеорологични условия и затруднена дифузия на замърсителите може да се стигне до високи приземни концентрации на вредни вещества в близост до източниците. Това важи особено за емисиите на прах (ФПЧ₁₀) и SO₂ от изгарянето на въглища и емисиите за (ФПЧ₁₀) от изгарянето на дървата, които са широко разпространени твърди горива в общината.

➤ Точкови източници

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масовия поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са димоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателни устройства на производствени вентилации и аспирации и др. Потенциално точкови източници на територията на Община Смядово се явяват: в северозападна посока „Максам СЕ България” ЕАД – гр.Габрово – производството на нафто-силитрено промишлено взривно вещество „Анфовекс” и съхранението на взривни вещества и боеприпаси (но поради намаляване обема и вида на производството не са налице фактори за постоянно емитиране на вредни вещества в атмосферата), и в бъдеще инвестиционното намерение на „Мега груп” АД гр. Варна за изграждане на инсталация за обезводняване на оводнени петролни продукти и производство на разтворители, газбол и котелно гориво (атмосферна дестилация) преминали през процедура за издаване на комплексно разрешително, а в североизточна посока – производствените площадки на „ТЕСИ” АД за производство на домакински електроуреди, които в последните няколко години не осъществяват дейност.

На територията на Община Смядово на този етап промишлените източници на замърсяване са незначителни. Данните от собствените измервания на предприятията показват, че изчислените концентрации на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са по-ниски от ПДК или близки до наложените от нормативната уредба.

По данни на РИОСВ –Шумен няма наложени санкции за замърсяване на атмосферния въздух.

➤ **Площни източници**

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници са разгледани комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията. Малка част от жителите на общината се отопляват с електроенергия. През последните години (2009-2012г.) изразходваните средно количества горива в общината са показани в табл. № ..... Други източници на емисии в атмосферата се явяват горските и селскостопанските пожари, а така също и безразборното палене на битови и растителни отпадъци.

➤ **Линейни източници**

Основен източник на емисии от линейни източници са отработили газове от моторни превозни средства. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди и въглеводороди) влошават качеството на атмосферния въздух. Поради увеличаване на автомобилния трафик през летния сезон на годината се увеличават емисиите от ФПЧ₁₀. Емисиите на прахови частици са причинени от директни емисии от отработените газове на автомобилите, от износване на гумите, от неблагоустроените улици и повторното суспендиране на праха по пътищата. Замърсяването на атмосферния въздух от автомобилния транспорт на територията на общината е незначително, предвид голямата територия и слабия трафик на автомобили.

➤ **Неорганизиран източници**

Големите локални замърсявания с битови и селскостопански отпадъци, както и депото за ТБО са едни от източниците на емисии на парниковия газ СН₄.

През 2012г. в гр.Смядово се проведе организирано измерване на качеството на атмосферния въздух по контролирани параметри от мобилна автоматична станция (МАС) на РЛ гр. Варна към ИАОС гр. София. Измерванията са извършени през периодите: 23.04.2012г. – 14.05.2012г.; 05.06.2012г. – 13.06.2012г.; 18.09.2012г. – 02.10.2012г. и 17.10.2012г. - 30.10.2012г. Резултатите показват, че в изследваните периоди в гр. Смядово (за общо 51 денонощия) е регистрирано 1 превишение на СДН по показател ФПЧ₁₀ (през периода 17.10.2012 г. - 30.10.2012 г.). Не са измерени стойности надпределно допустимите концентрации по показатели азотен оксид, серен диоксид и озон. Причината за регистрираното превишение на средноденонощната норма по показател ФПЧ₁₀ (фини прахови частици) се дължи на използваните през отоплителния сезон горива в битовия сектор, запрашените улични платна, автомобилният транспорт и метеорологичните условия.

ИЗВОДИ:

Община Смядово се характеризира с нисък потенциал на замърсяване на атмосферния въздух – няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия неблагоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло до значително намаление на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които за България се характеризират с високо съдържание на сяра.

Озеленяването и благоустрояването на уличните платна ще доведат до по-ниски нива на прах в атмосферния въздух.

ВОДИ

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са: земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Замърсителите, предимно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници.

Състоянието на повърхностните и подземни води на община Смядово е в зависимост от състоянието на нивото на развитие на инфраструктурата и технологиите на пречистване, заустването в естествените водоизточници без пречистване, туризма, развитите отрасли на промишлеността, селското стопанство. Наличните водни количества на територията на Община Смядово са формирани от повърхностни и подземни води.

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Община Смядово попада в района на Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район, създадена със Заповед № РД-27/17.01.2002г. на министъра на околната среда и водите в съответствие с изискване на Директива 2000/60/ЕС на Европейския съюз и националното законодателство по водите.

Според хидроложкото райониране Община Смядово принадлежи към района на източната част на Дунавската равнина с Предбалкана, която е с площ 10806.2 км² и обхваща басейните на реките Русенски Лом, Провадийска и Голяма Камчия. Засилено е хидроложкото влияние на карстовите процеси, което води до най-голямата в подобластта естествена регулираност на оттока. Отточния модул е 3.20 л/сек. на 1 км², а годишния обем на водните ресурси – 1.090 млрд.м³.

Територията се отводнява към Черноморския басейн чрез р. Камчия (II кат.), която преминава през или покрай с. Кълново, с.Янково, с.Бял бряг и с.Жълд и се влива в Черно море в района на местността Пода. Водосборния ѝ басейн е 5358 км². Дължината на р. Камчия е 244,5 км, при среден наклон на реката – 2,9%. Средната гъстотата на речната мрежа е 0,7 км/км². Сравнително малката ѝ гъстота се обуславя от относително ограничените валежи. За поречието на реката са характерни два максимума на водните количества - първичен през май и вторичен - през януари. Минимумът е между август и октомври. Средномногогодишното водно количество на реката към устието ѝ е 19,0 м³/с. Притоци на р. Камчия са р. Брестова и Кремен дере. В реката се вливат множество водни течения от горските комплекси, разположени северно и южно от нея.

Река Камчия е водоприемник втора категория. Съгласно оценката на актуалното състояние на водите в Черноморски басейнов район за 2011г. екологичното състояние на басейна на река Камчия е лошо. Екологичния потенциал на речния участък, пресичащ територията на общината по физико-химични и хидроморфологични показатели е влошен. Оценката на риска на този участък е в риск от органични вещества, азот и фосфор.

Състоянието на водните тела по основни физико-химични показатели на база средна годишна стойност през 2011г. в пунктовете за мониторинг по поречието на река Камчия с най-близко нахождение спрямо Община Смядово е отразено в таблицата по-долу.

Пунктове за мониторинг на повърхностни води - реки и езера										
Черноморски басейнов район, река Камчия										
Основни физико-химични показатели - ср. год. стойност, 2011 г.										
Код на ВТ	Пункт	Код на пункт	Показател (mg/dm ³)							
			O2	БПК5	NH4-N	NO2-N	NO3-N	N общ	P-PO4	P-P общ
BG2KA600R018	р. Брестова - устие	BG2KA61MS035	10,9	2,8	0,29	0,053	4,07	6,64	0,12	0,31
BG2KA578R003	р. Г. Камчия - с. Кълново	BG2KA00071MS041	9,92	3,65	0,83	0,16	2,2	5,33	0,26	0,49
BG2KA578R003	р. Камчия - при ХМП Арковна	BG2KA05199MS009	6,95	5,85	1,39	0,15	2,7	4,36	0,34	0,45
BG2KA578R003	р. Г. Камчия - след гр. Дългопол	BG2KA00513MS006	7,55	4,32	0,74	0,11	2,77	3,59	0,27	0,33
BG2KA578R003	р. Поройна – с. Дибич	BG2KA863MS039	6,6	32,6	6,82	0,061	0,37	9,69	0,95	1,38
BG2KA578R003	р. Поройна – с. Р. Димитриево	BG2KA863MS040	7,07	26,15	10,09	0,13	0,82	21,75	1,23	1,72

Легенда

Мерките за намаляване замърсяването на водите с органични вещества и биогени, както и мерки за недопускане на замърсяване с приоритетни и специфични замърсители са: прилагане на добри земеделски практики, контрол върху прилагането на торове и препарати за растителна защита, изграждане на канализации и ПСОВ за населените места над 2000 е.ж. и контрол на разрешителните за заустване и преразглеждане на условията им, при необходимост.

Втората по-големина река на територията на Община Смядово е река Брестова (II кат.) Тя води началото си от склоновете южно от село Риш. В горното си течение, тече в източна посока, преминава през селата Риш и Веселиново. Водосборния басейн на реката в по-голямата си част е залесен, поради което през цялата година водния отток е сравнително постоянен. Бреговете на реката са полегати, а леглото и е широко в частта, която протича през земеделските земи.

Най – големия приток на р. Брестова е река Смядовска с дължина - 9.5 км (водосборен басейн 30 кв.км.), която преминава през гр. Смядово (в ГИС р. Смядовска е отразена като Селска река). Тя се образува при вливане на реките Илан дере и Кривенски дол. В централната част на града речното корито е коригирано чрез проект „Корекция на река Смядовска с укрепване на бреговете – I-ви етап от км. 3+923 до км. 4+038.35 и II етап от км. 4+038.35 до км. 4+170.44”, финансиран от Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Общо коригираната част по р. Смядовска е 282,44м.

На територията на общината са разположени 4 броя хидротехнически съоръжения: микроязовир “Качица”- 1978г. с вместимост 1836 хил.м³, микроязовир с.Александрово-1965г. с вместимост 1000 хил.м³, микроязовир с.Янково - 1961г. с вместимост 995 хил.м³, микроязовир с.Кълново – 1960г. с вместимост 850 хил.м³. Последните два язовира са изградени за задоволяване на селскостопански нужди. Язовирите са със земнонаситни стени, според обема са микроязовири и без напорни изпускатели.

ПОДЗЕМНИ ВОДИ

Геоструктурната обстановка в община Смядово създава условия за формиране на подземни води в следните литостратиграфски колектори:

Състояние	
	много добро
	добро
	умерено
	лошо
	много лошо

➤ Подземни води в долнокредния седиментогенен комплекс. Водовместваща среда са мергелно-варовиково-пясъчниковите отложения. Водите са пукнатинно-пластови, слабо напорни. Подхранването им е основно от инфилтрацията на метеорните води.

➤ Подземни води в кватернерните отложения. Привързани са към алувиалните отложения на реките в общината и делувиалните наслаги по полегатите склонове и в подножията им. Това са води от инфилтрационен тип, безнапорни или със слаб напор, пресни.

В пункт „Шахови кладенци – ПС - ПБВ гр.Смядово” пробонабиране се извършва два пъти годишно през месеците Февруари и Август.

В табличен вид са представени концентрациите на анализирани показатели по месеци за шахтови кладенци с код на пункта 6770802.

Таблица ... Концентрации на показателите за питейна вода

Код на пункта	месец	Мирис и цвят	Темп. на водата	Активна реакция	алкалност	калий	натрий	окисляемост	Разтворен кислород	твърдост на	кислород	Разтв. вещества	Неразтв. вещества	Хлорни йони	Сулфатни йони	карбонати
6770802	II	не	12.4	7.24	6.8	2.41	20.2	1.3	4.7	49.0	499	2	24.7	72.9	0.0	
6770802	VIII	не	13.0	7.39	6.8	2.4	21.2	0.8	6.1	59.0	504	15	24.5	87.1	0.0	

Резултатите са сравнявани с препоръчителните показатели за опазване на подземните води от замърсяване - екологичен праг (ЕП) и праг на замърсяване (ПЗ) - от Приложение 3 към Наредба 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ бр.58/07.07.2000 г.). По температура подземните води са студени. По стойност на активната реакция са алкални, по твърдост - умерено твърди до твърди и по минерализация са пресни. По вкус, мирис и цвят водите са приемливи за потребителите без значими колебания спрямо обичайното за показателите. По химичен състав са хидрокарбонатно-калциеви, хидрокарбонатно-магнезиеви и хидрокарбонатно – калциево – магнезиеви. През последните години не са констатирани превишения на прага на замърсяването

При проведения мониторинг през 2011г. на химическото състояние на подземните води в двата пункта, намиращи се на територията на Община Смядово е установено, че качеството на подземните води са в добро състояние и са годни за използване.

Антропогенно въздействие върху подземните води

- Проблеми от точкови източници на замърсяване :

Като такива се разглеждат локални замърсявания с отпадъци, общинското депо за ТБО в гр. Смядово, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, затворени индустриални терени. При замърсявания от точкови източници в подземните води се повишава съдържанието на биогенни вещества.

- Проблеми от дифузни източници на замърсяване

Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна мрежа, урбанизирани територии. Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузните внасяния при подземните води.

- Проблеми от значими водочерпения

Това са водочерпения за питейни нужди, за земеделието, за промишлени цели, като проблемите тук се проявяват при свръхводочерпене на подземните водни тела.

ПИТЕЙНИ ВОДИ

Водоснабдяването в Общината се извършва от собствени водоизточници. Изградени са различни видове кладенци и каптажи, чрез които се доставя питейна вода до всички населени места. На територията на Община Смядово няма не водоснабдени населени места. Независимо от високата степен на изграденост на водоснабдителната мрежа не е постигнато оптимално задоволяване на нуждите от питейна вода. Причините за това са пресъхването и силното намаляване на дебита на някои водоизточници, поливането на градини и селскостопански площи от водопреносната мрежа, кражби на вода и големи загуби по водопреносната мрежа.

Водопотребление на гр.Смядово 2008-2010г.

	Месец	Подадена вода			Фактурирана вода			Загуби на вода-общини		Брой жители	Водопотребление л/ж/ден
		Помпажна	Грави тач на	Общо	Население	Обществени консуматори	Общо	м3	%		
2008	Януари	18120			7060	1595	8655	9465	52,24	4308	66,97
	Февруари	16983			7303	1751	9054	7929	46,69	4308	70,06
	Март	17580			7052	1409	8461	9119	51,87	4308	65,47
	Април	18244			7188	1321	8509	9735	53,36	4308	65,84
	Май	20105			7172	1337	8509	11596	57,68	4308	65,84

План за развитие на община Смядово 2014-2020

	Юни	17419			8588	987	9572	7847	45,05	4308	74,06
	Юли	24105			11912	1990	13902	10203	42,33	4308	107,57
	Август	24275			13324	1666	14990	9285	38,25	4308	115,99
	Септември	24459			13517	1764	15281	9178	37,52	4308	118,24
	Октомври	23933			9692	929	10621	13312	55,62	4308	82,18
	Ноември	21685			7796	1156	8952	12733	58,72	4308	69,27
	Декември	19605			7129	890	8019	11586	59,10	4308	62,05
	Общо	246513			107733	16795	124525	121988	49,49	4308	79,19
2009	Януари	18403			7653	966	8619	9784	53,17	4281	67,11
	Февруари	18494			7276	1180	8456	10038	54,28	4281	65,84
	Март	15866			6693	998	7691	8175	51,53	4281	59,88
	Април	17464			6561	1000	7561	9903	56,71	4281	58,87
	Май	17464			8212	942	9154	8310	47,58	4281	71,28
	Юни	17464			10406	1141	11547	5917	33,88	4281	89,91
	Юли	17464			11664	1177	12841	4623	26,47	4281	99,98
	Август	22233			13108	1555	14663	7570	34,05	4281	114,17
	Септември	19712			11719	1731	13450	6262	31,77	4281	104,73
	Октомври	18398			9588	1060	10648	7750	42,12	4281	82,91
	Ноември	16374			7240	884	8124	8250	50,38	4281	63,26
	Декември	14545			7821	803	8624	5921	40,71	4281	67,15
	Общо	213881			107941	13437	121378	92503	43,25	4281	77,68
2010	Януари	15878			7415	731	8146	7732	48,70	4202	64,62
	Февруари	15758			7088	1021	8109	7649	48,54	4202	64,33
	Март	14843			6825	1364	8189	6654	44,83	4202	64,96
	Април	17359			7026	1067	8093	9266	53,38	4202	64,20
	Май	16045			7540	575	8115	7930	49,42	4202	64,37
	Юни	19123			8582	935	9517	9606	50,23	4202	75,50
	Юли	17277			8644	879	9523	7754	44,88	4202	75,54

Август	19770			10535	1026	11561	8209	41,52	4202	91,71
Септември	19409			11227	1051	12278	7131	36,74	4202	97,40
Октомври	19400			9261	1049	10310	9090	46,86	4202	81,79
Ноември	19400			7334	1078	8412	10988	56,64	4202	66,73
Декември	19400			7343	933	8276	11124	57,34	4202	65,65
Общо	213662			98820	11709	110529	103133	48,27	4202	72,07

Средното водно обезпечаване на един жител от общината е 122 л. на денонощие.

Контролът върху качеството на питейната вода се извършва от РИОКОЗ, чрез периодични пробонабирания от помпените станции. Пробите се изследват по физико-химични (цвет, мирис, вкус, мътност, рН, окисляемост, амоняк, нитрати, нитрити, хлориди) и микробиологични показатели (общ брой микроорганизми и коли форми).

На територията на общината официално няма регистрирани минерални извори, но съществуват 83бр. чешми, изградени на естествени извори.

През януари 2006г. е актуализиран Регистъра на кладенците, съгласно който на територията на общината има изградени 590бр. кладенци.

Качеството на питейните води е задоволително, повърхностните води отговарят на нормите за съответната категория.

ИЗВОДИ:

Основен проблем в Община Смядово остава събирането, отвеждането и пречистването на битовите отпадъчни води. Общата дължина на изградена канализационна мрежа в гр. Смядово е 19 781м., което представлява 40% изграденост, във всички останали населени места няма канализационна мрежа. На територията на град Смядово няма пречиствателна станция за отпадъчни води. Всичко това води до антропогенно натоварване на повърхностните водни обекти, които преминават през населените места и влияе отрицателно върху всички компоненти на околната среда и върху качеството на живот.

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в общината произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. Състоянието на тръбната мрежа е изключително лошо, което влошава качеството на водата и крие сериозен здравен риск за местното население. Причини за аварии по водопроводната мрежа в по-голямата си част са от муфените връзки, поради износени гумени уплътнители. Поцинкованите тръби, положени

като улични водопроводи и сградни водопроводни отклонения са корозирали и създават условия за скрити трудно откриваеми течове. Поради повредите по водопроводните тръби и нарушената им херметичност, има голяма опасност от пропускане на вещества с неясен произход във водооборота на населените места, което ще рефлектира върху консуматорите на вода. За намаляване загубите на вода от водопроводните мрежи е необходима реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи.

На основание на анализа за състоянието и качеството на водите за региона на община Смядово могат да се определят следните приоритети:

- изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово;
- доизграждане на канализационната мрежа в гр. Смядово, обхващайки 100% от населението на града;
- реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи в населените места в Община Смядово с цел осигуряване на по-високо качество на питейната вода, по-малко загуби и липса на режим на водоподаване;
- закриване на общинското депо за ТБО и предотвратяване образуването на локални замърсявания с отпадъци.

ПОЧВИ

Почвите са акцептор на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Степента на замърсяване и деградирание на почвите е обусловена от промишлеността, транспортът, неефективното земеделие, естествените процеси (ветрова ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на подземни богатства и депонирането на отпадъците.

Почти 2/3 от площта на Община Смядово е разположена върху почви с мощност на почвения профил над 30см. Най-разпространените почви в общината се срещат основно следните генетични почвени типове.

 Клас Лесивирани почви (Luvisols), тип Сивите горски почви (Luvisols) – характеризират се с липса на ясно изразен подзолен хоризонт. Хумусното съдържание е по-малко – в старо обработваемите площи е около 1,5 – 2,5 % по дълбочина на профила хумусното съдържание рязко намалява в илувиалния хоризонт. В повърхностния хоризонт реакцията е слабо кисела – рН 5.5-6.5, а в алувиалния е кисела – рН 4.5-5.5.

Тъмно сивите горски почви се срещат на равни до полегати терени. Те са установени на площ от 837 дка. Хумусния хоризонт е мощен, достига до 40см. Общият почвен профил е с голяма мощност – до 200 см. Съдържанието на хумус в хоризонт А е сравнително висок от 2.14 до 8.50, при средна стойност 5.09%. Това са най-плодородните почви на територията на общината. Върху тях растат високопроизводителни букови и дъбови, чисти и смесени дървостои.

Сивите горски почви се срещат повсеместно по цялата територия на общината, на всякакви изложения и теренни форми. Те заемат площ от 158 653 дка. Хумусният хоризонт е средномощен, между 15 и 35 см. Средните стойности на хумус в хоризонт А –

2.90% са около два пъти по-малки от тези на тъмносивите горски почви. Подходящи са отглеждане на пшеница, царевица, дъбови култури, слънчоглед

Светлосивите горски почви се срещат на припечни, стръмни склонове. Те са установени на площ от 8302 дка. Почвеният профил рядко достига 60 см. Хумусният хоризонт е маломощен. Съдържанието на хумус едва достига до 1%. По механичен състав са глинесто-песъчливи, средно и силно каменливи. Потенциалното почвено плодородие е ниско. Подходящи са за отглеждане на: овес, ръж и др.

Клас наносни почви (Fluvisols):

– **Наносни почви /доседашните алувиални почви/ (Fluvisols, FAO, 1988)** – спадат към почви, несвързани със зонални климатични условия. Образували са се от младите наноси на реките. Те се намират в начална фаза на почвообразуване, имат само А хоризонт, под него са наносни пластове от пясък. Винаги са разпространени на заливната и първата надзаливна тераса на реките; имат плитки – от 1 до 3 м. подпочвени води, дълбочината на които се намира в зависимост от речния режим; подложени са на периодично заливане, наводняване и отлагане на нов алувий. На места върху заливната тераса с плитки подпочвени води тя е изпъстрена със заблатени и блатни почви. По механичен състав те биват от чакълесто-песъчливи до леко глинести. Те са рохкави, проветриви, топли и добре овлажнени от близките подпочвени води, обработват се лесно. Голямата им филтрационна способност е предпоставка за бързо замърсяване преди всичко на водите. Установени са по бреговете на р.Камчия, р.Брестова и р.Смядовска. Общата им площ е около 400 дка. Почвеният профил е мощен, над 100см. и въпреки ниския процент на хранителни вещества, потенциалното почвено плодородие е доста високо. Подходящи за отглеждане на всички селскостопански култури.

- **Делувиалните почви (Colluvisols)** – спадат също към почви, несвързани със зонални климатични условия. Те се образуват в резултат от свличането, движението и натрупването на най-разнообразен теригенен и скален материал по вдлъбнатините на терена и в основата на планински склонове, в дъната на долините, сухи долове и дерета, в основата на дълги склонове при алувиалните тераси и др. в горната част на конусите и шлейфовете се формират от чакълести и грубчастични почви, в средата и долната част с по-добро овлажнение те имат развит хумусен хоризонт, а в конусите и шлейфовете периферии, където изклиняват подпочвените води на повърхността те са заблатени.

На отделни изолирани петна се срещат **хумусно-карбонатни почви**. Те са установени на площ от 6 070 дка. Основната скала е варовик. Почвеният профил е маломощен, не повече от 60см. Поради тази причина и във връзка с тежкия механичен състав, почвеното плодородие е ниско.

Половината от територията на общината е горски територии и се стопанисва от ДЛ Смядово. Разпределението на почвите в горските територии по почвен тип е следното:

- сиви горски почви установени върху 158 653 дка – 92% от общата площ на горските територии;
- светлосиви горски почви обхващат 8302 дка – 5%;

- тъмносиви горски почви върху 837 дка – 0,4%;
- хумусно-карбонатни почви срещат се върху 607 ха – 2,4%;
- алувиални почви върху 40ха – 0,2%

Замърсяването на почвата с тежки метали – Cd, Cr, Cu, Ni, Pb и Zn се контролира от РИОСВ – Шумен. В с.Бял бряг се намира пункт за мониторинг № 382 с местонахождение масив 40, местност „Харманлък”, от който се вземат проби два пъти в годината. Следят се следните показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елементи - общ азот, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност, рН (Н₂О), гранулометричен състав, както и тежки метали. Не е регистрирано превишение на ПДК.

В Община Смядово няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, цинк, мед, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти. Възможно е частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на бензиностанциите, намиращи се на територията на общината, но за това няма данни. (Нормата за допустимо съдържание на нефтопродукти в почвата е 300мг/кг почва).

За предотвратяване замърсяването на почвите с пестициди Община Смядово е предприела съответните действия. През 2000г. общината кандидатства за финансиране по проект: „Събиране и съхранение на негодните и излезли от употреба пестициди в контейнери “Б Б-куб”. Проектът е финансира и всички негодни пестициди, натрупани на територията на Община Смядово - 28м³ твърди и 4255 л. течни се съхраняват в контейнери 6 броя “Б Б-куб” по технологията на фирма “БАЛ БОК ИНЖЕНЕРИНГ” – АД гр.София, разположени на площадката в ЗК “Голяма Камчия” гр. Смядово. Площадката е с площ 3764 м². Намира се на отстояние 350м. от жилищната зона и 200м. от съществуващ водоем.

Замърсявания на почвите в общината се предизвиква от изхвърлянето на твърди битови отпадъци (отпадъци от различен характер, вкл. и опасни). Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците. В местата с високи подпочвени води, съществува тенденция /естествен процес/ за киселяване и засоляване на почвите.

Няма данни за зони с почви, замърсени с вредни вещества. Потенциални източници за замърсяване на почвите в района са битовата дейност, селскостопанство и животновъдство.

Ерозия

Липсата на стръмни склонове, съчетани с добрата залесеност на терена, не създават условия за развитие на ерозионни процеси. Ерозията се изразява предимно скрито под формата на площно повърхностно измиване на хоризонт А в различна степен. В част от територията на Ришката котловина сивите горски почви са силно ерозирали с разкритие на почвообразуващата скала и обхваната от равнинната ерозия. В низинния

пояс ерозията е слабо проявена и има локален характер. В слаба и средна степен се среща по южните склонове на Преславска планина, докато западните склонове на Провадийското плато са средно ерозирали. Линейна ерозия се среща ограничено, като частично дълбочинно изравяне на леглата на водните течения.

Най-изразителни са ерозираните терени по югозападните склонове на Провадийското плато и стръмните и полегати терени на Ришката котловина. Борбата срещу почвената ерозия се води чрез създаване на пълноценни култури и насаждения с добър почвозащитен и антиерозионен ефект.

Локални заблатявания, се оформят предимно през влажния сезон, в ниските участъци, предимно по руслото на р.Камчия. Терените със заблатявания и временно повърхностно преовлажняване са или частни земеделски земи или земи общинска собственост.

В сезона по прибиране на реколтата ежегодно се издава Заповед на кмета на общината за забрана паленето на стърнищата, тъй като е предпоставка за разрастване на пожари и се унищожава хумусния слой на почвата, за образуването на който са нужни години.

ИЗВОДИ:

Не е регистрирано замърсяване над ПДК на почвите в общината и са подходящи за развитие на екологично земеделие. Почвите в Община Смядово са подходящи за отглеждане на: зърнено-хлебни, зърнено-фуражни технически култури, зеленчуци, лозови и овощни насаждения. Наличие на терени с ерозирали почви и необходимост от прилагане на мерки за борба с ерозията. Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители.

ОТПАДЪЦИ

Отпадъците са пряк замърсител на въздуха, водите и почвата и носят непосредствен риск за здравето на човека, затова решаването на проблемите, свързани с управлението на отпадъците се явява един от най-сериозните екологични проблеми. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторна употреба води до съхранение на природни ресурси.

Община Смядово има изготвена и приета “Програма за управление на отпадъците в община Смядово”. Програмата съдържа детайлен анализ и оценка на съществуващото състояние, задачите и основните приоритети в политиката на местната власт, въз основа на което е разработен План за действие.

За територията на общината се генерират основно битови и строителни отпадъци, като общото количество отпадъци, генерирани през последните години е както следва:

Генерираните ТБО за периода от 2010- 2012г.

Табл. №.....

По години	Генерирани ТБО, тона	Брой население	Количество отпадъци в кг/ж/год
2010	1320,78	7418	178.05
2011	1416,38	7356	192.55
2012	1465,22	7256	201.93

През периода 2010- 2012г. битовите и строителни отпадъци, събрани от територията на Община Смядово варират в границите между 178 - 202кг/жител/година. От 2009г. в общината е въведено организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места. Отпадъците се събират по график и се извозват на Регионално депо гр. Шумен. От 2013г. сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци се извършва от Общинско предприятие „Чистота, озеленяване и благоустройство” гр. Смядово.

Производствени и опасни отпадъци се генерират от дейността на фирмите, които работят на територията на общината. Като предаването на тези отпадъци е на база сключени договори с лица, притежаващи разрешително по реда на Закона за управление на отпадъците и в общинска администрация не разполага с информация за видовете и количествата на отпадъците, които генерират.

Община Смядово има сключен договор с „Екоресурс България” АД гр.София за организиране на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки и на хартия, картон, метали, пластмаса и стъкло от потока битови отпадъци на територията на Община Смядово. Във връзка със задълженията на кмета на общината да организира дейности по разделно събиране на опасни отпадъци от общия поток битови отпадъци. Община Смядово има сключен договор с „ЕКОБАТЕРИИ” АД гр. София за организиране, изграждане и прилагане на система за събиране, транспортиране, временно съхранение, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), образувани на територията на общината и с «Бал Бок инженеринг» АД гр. София за предаване и приемане за третиране на излезли от употреба луминесцентни и други живаксъдържащи лампи (ИУЖЛ). През текущата година чрез съдовете за негодни за употреба батерии, поставени в административните сгради и учебните заведения са събрани общо - 24,200 кг.

Периодично се извършват проверки за наличието на излезли от употреба МПС, паркирани в имоти – общинска собственост, като собствениците на МПС се насочват към площадките за изкупуване на черни и цветни метали и центровете за разкомплектоване на ИУМПС, притежаващи разрешително по реда на Закона за управление на отпадъците.

На територията на Община Смядово всички нерегламентирани селски сметища са закрити. Преустановена е експлоатацията на Общинското депо за ТБО в гр.Смядово, тъй като не отговаря на нормативните изисквания. За него общината изпълнява проект №58231-45-349 „Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект „Закриване,

рекултивация и мониторинг на общинското депо за битови отпадъци – гр. Смядово” на стойност 188 400 лв. одобрен за финансиране с Решение № 26/10.11.2008г. на Ръководителя на Управляващия орган на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.” по Процедура № BG161PO005/08/2.30/01/03 “Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти по приоритетна ос 2 на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.”. Целта е да се изготви качествен технически проект за техническа и биологична рекултивация и да се пристъпи към физическото закриване на депото.

Открит остава проблема със строителните и биоразградимите отпадъци. При изпълнение на строителни дейности изпълнителите на строителството се насочват да извозват строителните отпадъци до депото за строителни отпадъци в гр. Шумен, поради липса на такова на територията на гр. Смядово. Поради характера на населените места в общината значителна част от битовите отпадъци представляват растителни и други биоразградими отпадъци. Наличието на животински торони отпадъци и липсата на инсталации за преработка и обезвреждане става постоянен проблем в общината. Масова е практиката тези отпадъци да се изхвърлят в дерета, покрай реки, зелени площи и др.

Липсата на площадки за временно събиране на строителни и биоразградими отпадъци на територията на Община Смядово създават предпоставки за образуване на локални замърсявания с тези видове отпадъци.

ИЗВОДИ:

Общината като цяло има добре действаща система за сметосъбиране, но се справя трудно с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване се нуждае от дооборудване със специализирана техника и съдове за отпадъци, както и осигуряване на благоустроени места за контейнерите за отпадъци (джобове). Предприемане на мерки за намаляване на количеството на битовите отпадъци, предвидени за депониране чрез прилагане на мерки за отделяне на биоразградимите и строителни отпадъци и планиране на мерки за изграждане на площадка за компостиране на биоразградими отпадъци от паркове и градини и площадки за временно съхранение и/или оползотворяване на строителните отпадъци. Въвеждане на ефективна система за разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метал като се има предвид, че 30% от потока битови отпадъци са рециклируеми компоненти.

ШУМ

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. На територията на община Смядово няма значими източници на шум, определени като такива в Закона за защита от шума в околната среда. В общината няма постоянен пункт за измерване на шума.

Основните фактори, влияещи върху акустичното състояние на населените места в общината са: транспортен шум и шум от търговски и подобни на тях дейности са слабо изразени. По-големите промишлени предприятия на територията на Община Смядово се намират извън регулация. Относно транспортния шум голяма част от населението в селата

използва превозни средства с животинска тяга. В Общината няма градски транспорт, който да натоварва с шум околната среда. Рискови райони по отношение на транспортен шум са:

1. Второкласен път Шумен-Карнобат преминаващ през с.Веселиново;
2. Третокласен път Шумен – Айтос- Бургас преминаващ през с.Янково
3. Района около автогара Смядово.

В тези райони и в цялата Община не са изготвени шумови характеристики, съгласно нормативната база на МЗ. Мерки за ограничаване на транспортен шум в района на автогара Смядово са предприемани през 2010г. чрез промяна в организацията на движението на автобусите.

ИЗВОДИ:

Общината не е определена като критичен район в акустично отношение, поради което не са предприемани мерки за борба с шумовото натоварване.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

Под режим на защита на територията на общината има две категории защитени територии - защитени местности и природна забележителност.

През 2005г. Общинска администрация - Смядово инициира предложение за откриване на процедура за обявяване на следните защитени територии:

- **Защитена местност “Дебелеца”** в землището на с.Веселиново - с цел съхраняване и опазване на вековна буково-габърова гора на 120-130г. и находища на мъжка и женска папрат, волски език, бодлив и подезичен залист. Защитената местност е обявена със Заповед № РД-313/30.05.2006г. на МОСВ с обща площ 28,8754 ха в ДГФ на ДГС “Смядово”, гр. Смядово, в землището на с. Веселиново, община Смядово. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен.

- **Защитена местност ”Челеклията”** в землището на с.Веселиново. Защитената местност е обявена с цел съхраняване и опазване на приоритетно местообитание от типа “панонски гори”, включващо находища на червен божур, понтийска ведрица, момкова сълза и др. защитени растителни и животински видове със Заповед № РД-312/30.05.2006г. на МОСВ с площ 22,4248 ха. Намира се в землището на с. Веселиново, община Смядово, в ДГФ на ДГС “Смядово”. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен.

На територията на Защитените местности са забранени дейности, противоречащи на изискванията за опазване на обекта, предмет на защита: забележителен ландшафт,

местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества .

- **Природна забележителност “Скока”** в землището на с. Веселиново - с цел опазване на скални венци, скални образувания “Софрата” и “Ямите” и водопад по поречието на река Кръщеница. Обявена е със Заповед № РД-314/30.05.2006г. на МОСВ с площ 111,0350 ха в ДГФ на ДГС “Смядово”, гр. Смядово, в землището на с. Веселиново, община Смядово. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен. На територията на природната забележителност се забраняват дейности, които могат да нарушат естественото ѝ състояние или да намалят естетическата ѝ стойност.

Част от Общинските горски територии на Община Смядово попадат в териториалния обхват на следните защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)- "Натура" 2000.

1. BG 0002038 „Провадийско-Роякско плато” - защитена зона за птиците.
2. BG 0000393 „Екокоридор Камчия-Емине” - защитена зона за местообитанията.
3. BG 0000501 „Голяма Камчия” - защитена зона за местообитанията.
4. BG 0000149 „Ришки проход” - защитена зона за местообитанията.
5. BG 0000104 Провадийско-Роякско плато” - защитена зона за местообитанията.

ФАУНА

По важни представители на *фауната*, които обитават постоянно или временно територията на общината и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство са:

A) Клас Бозайници

A1)Разред Чифтокопитни – обитават горския комплекс

- Благороден елен – повсеместно разпространен, с неравномерна гъстота
- Сърна – разпространена повсеместно
- Дива свиня - разпространена повсеместно

A2)Разред Зайцеподобни

- Сив заек – обитава повсеместно, като в горите е с незначителна гъстота

A3)Разред Гризачи

- Обикновена катерица – обитава горският комплекс
- Лалугер – обитава откритите пространства
- Обикновен сънливец(съсел) – обитава широколистните гори

A4)Разред Хищници

- Чакал – разпространен с незначителна гъстота
- Лисица – разпространена повсеместно с малка гъстота
- Дива котка – Разпространена повсеместно с незначителна гъстота
- Златка – Обитават горските комплекси с незначителна гъстота, защитен вид

- Белка – Обитават предимно скалистите горски местообитания и край населени места
- Черен пор – Разпространен с неравномерна гъстота
- Пъстър пор – среща се рядко, защитен вид
- Язовец - Разпространена повсеместно с незначителна гъстота
- Видра – разпространена единично около реки, блата, язовири, защитен вид
- Скитащи кучета и котки –сътс значителна гъстота около населените места

Б) Клас Птици

Б1)Разред Кокошеви

- Обикновен фазан – обитава поречието на р.Брестува и крайречни раьони.
- Полска яребица – обитава обширните обработваеми земеделски земи
- Пъдпъдък – обитава района по време на гнездене.

Б2)Разред Гълъбови

- Гривяк – разпространен повсеместно в горските комплекси
- Скален гълъб –обитава района с незначителна гъстота
- Гугутка – обитава около населените места

Б3)Разред Гъскови

- по време на прелет из воните площи се задържат зеленоглавка, бърнета, белочели гъски, сива гъска и други предимно защитени видове

Б4)Разред Дневни грабливи птици. Защитени видове

- Малък креслив орел – единични екземпляри
- Обикновен мишелов – обитава района на лесничейството
- Голям ястреб – единични екземпляри
- Малък ястреб - единични екземпляри
- Белошипа ветрушка - единични екземпляри по време на прелет
- Черношипа ветрушка - единични екземпляри по време на прелет
- Сокол орко - единични екземпляри по време на прелет

Б5) Разред Сиви. Защитени видове

- Бухал – среща се единично
- Горска улулица –обитава района
- Горска ушата сова – обитава района
- Забулена сова - единични екземпляри
- Кукумявка – обитава района

Б6) В района на общината се срещат представители от разредите пойни, кълвачови, синявицови, дългокраки, кукувици и други, предимно защитени видове

В) Клас Влечуги

В1) Разред Костенурки

- обитават шипобедрената и шипоопашата костенурки. Защитени видове

В2) Разред Люспести

- обитават различни видове гущери, обикновена водна змия, жълтоуха водна змия, смок, мишкар, синорник, пепелянка и други, повечето от които са защитени видове

В3) Разред опашати земноводни. Защитени видове

- Обикновен тритон, дъждовник и други

Г) Клас Риби

- в реките на Голяма камчия и Брестова обитават черна мряна, речен кефал, уклей, каракуда, шаран и други.

При проучване в периода септември 2010 - март 2011 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) Смядово и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC е извършена инвентаризацията в горските територии в Община Смядово и са установени следните защитени или редки животински видове, обитаващи района и включени в Приложение 1 на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF – DCP:

- 1. Видра (*Lutra lutra*)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.
- 2. Черен щъркел (*Ciconia nigra* L.)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,
- 3. Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)** много рядък гнездещ вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко –и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид. **Рядък вид**, включен в „Червена книга на България, том 2.
- 4. Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121”. **У нас е пред прага на изчезване като гнездещ, с катастрофално намаляваща численост.**

5. **Скален орел (*Aquila chrysaetos*)** Много рядък вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/.

6. **Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)** Малочислен гнездец вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.

7. **Орел змияр (*Circaetus gallicus*)** - Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България.

8. **Малък орел (*Hieraetus pennatus*)** Малоброен и застрашен от изчезване вид у нас и в Европа. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.

9. **Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*)** Много рядък вид врабчоподобна птица у нас. Включена в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България.

10. **Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima Laurenti*)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39

11. **Сив кълвач (*Picus canus*)** Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен и в новата **Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)** Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Червена книга на България (под

12. **Черен кълвач (*Dryocopus martius*)** Рядък вид, включен в „Червена книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.

13. **Осояд (*Pernis apivorus*)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.ю

14. **Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)** Рядък вид, включен в Червената книга на България.

15. **Малък ястреб (*Accipiter nisus*)** Включен в Червената книга на България.

16. **Бухал (*Bubo bubo* L.)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС

17. **Горска улулица (*Strix aluco*)** Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.

18. **Горска ушата сова (*Asio otus*)** Защитен вид, Включен е в приложение III на ЗБР.

19. **Козодой (*Caprimulgus europaeus*)** Козодоят е застрашен вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците.

20. **Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*)** - Много рядък вид пойна птица, гнезди у нас основно в Източна България. Световно застрашен вид. Защитен у нас. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България.

ФЛОРА

Според комплексното физикогеографско райониране община Смядово попада в Източна Дунавска равнина. Общината се характеризира със сравнително добре запазена растителност. Характерна е ксерофитна и мезоксерофитна, микротермна и мезотермна растителност в ксеротермния дъбов пояс и в хълмистите равнини. От тревната растителност преобладава луковидна ливадина, пасищен райграс, троскот, на места и белизма и по-рядко садина, главно по селските мери. Представителите на дървесните видове са представени в таблицата.

От представителите на лечебните растения: коприва, лапад, лайка, лавандула, мащерка, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт и червен кантарион, горска ягода, глухарче, бръшлян, девесил, овча опашка, мъжка папрат, сладка папрат, живовлек, липа, люляк, бодлив залист и др. както и находища на червен божур в местността Божурица с. Риш.

За опазване на лечебните растения в общината се осъществява периодичен контрол на дейността на билкоизкупвателните пунктове, регистрирани на територията на общината и се информира населението за забрана на бране, продажба и изкупуване на диворастящи, застрашени и защитени растения и видове под ограничителен режим на ползване. Средногодишно за ползване на лечебни растения от общинския поземлен фонд през годината се издават около 10 бр. позволителни за събиране на лечебни растения. Напоследък зачестяват случаите за ползване на лечебни растения без позволително, но установяването на нарушителите е трудно.

На територията на Община Смядово има обявени 5 бр. вековни дървета, които се намират на територията на държавен горски фонд и са описани в таблицата по-долу.

Списък на вековни дървета на територията на ДГС Смядово

Вековни дървета	Заповед за обявяване	Землище/Местност	Години	Височина (м)	Обиколка (м)
Бряст	Заповед № 235 от 04.04.1980 г.	гр.Смядово	250	20	5,02
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	200	23	2,8
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	290	23	3,1
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	20	2,5

Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	21	3,0
-------------------	---------------------------------	--------	-----	----	-----

При теренните проучвания на територията на ДГС Смядово са открити находища на видове, включени в Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. Това са:

- **Черноморска ведрица (понтийска ведрица) (*Fritillaria pontica* Wahl.)** Видът е защитен и е включен в ЗБР, в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”. Български субендемит.

- **Червен (красив) божур (*Paeonia peregrina* Mill.)** - видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”.

- **Лудо биле (*Atropa bella-donna* L.)** - Видът е в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък” (Велчев и др. 1984).;

- **Горска съсънка (*Anemone sylvestris* L.)** - Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „застрашен”.

- **Многоцветна момкова сълза (*Polygonatum multiflorum* (L.) All.)**

- **Бодлив залист (*Ruscus aculeatus* L.)**

ИЗВОДИ:

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

За опазване на биологичното разнообразие в общината е необходимо да се инвентаризират и картират на други потенциални находища на застрашени и защитени вида. На установените находища на защитени видове е необходима ежегодна проверка на състоянието на находищата относно брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

ОБЩИ ИЗВОДИ:

Комплексната оценка на отделните групи фактори, влияещи върху качеството на околната среда показва, че община Смядово има се характеризира с добро качество на околната среда:

- Природните и климатични дадености на територията са с благоприятни екологични характеристики;
- По отношение на антропогенните условия общината е в относително добра позиция. В градската част липсват крупни производствени замърсители на атмосферата, водите и почвата;
- Основни проблеми, свързани със замърсяването на атмосферата са автомобилният транспорт и битовият фактор - прахта от непочистените и неблагоустроени улици, битовите отпадъци;
- Проблемът за отпадъчните води на град Смядово трябва да се реши с доизграждане на канализационната мрежа на града и изграждане на ПСОВ;
- За намаляване на големите загуби по водопроводната мрежа в общината е необходимо да се подменят или реконструират водопроводните мрежи в населените места в Община Смядово;
- Община Смядово се нуждае от финансови средства за закриване на депото за ТБО в гр. Смядово;
- Оптимизиране на системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци чрез дооборудване на специализирана техника и съдове.

6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

6.1. СТРУКТУРА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Административният капацитет на Община Смядово, включващ ниво на компетентност и прозрачност в дейностите на общинската администрация, е значим фактор за ефективното управление на публичните дейности и разходи.

Съгласно Конституцията, Република България е единна държава с местно самоуправление и правомощията на кмета на общината, като орган на изпълнителната власт, произтичат от националното законодателство и от решенията на Общинския съвет, като орган на местното самоуправление. Права, задължения и отговорности на кмета по линия на националното законодателство има регламентирани в 63 закона и в 66 подзаконовни нормативни акта. На местно ниво, кметът на община Смядово има правомощия по силата на 17 наредби на Общинския съвет.

Съгласно Законът на администрацията, кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт в общината. Той осъществява общо ръководство и контрол на

общинската администрация и представлява общината пред трети лица. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите на Република България, актовете на Президента на Република България, Министерски съвет, Общински съвет и интересите на гражданите. При осъществяване на дейността си, кметът се подпомага от заместник-кметове с определени от него функции.

Общинска администрация Смядово осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на Общински съвет – Смядово, като подпомага и Кмета на общината при осъществяването на неговите правомощия, осигурява технически дейността му, извършва дейност по административното обслужване на гражданите, физическите и юридически лица. Администрацията се състои от 41.5 служители по трудово правоотношение, 5 държавни служители. Администрацията е структурирана в две дирекции - обща и специализирана.

Дейността на общинската администрация се осъществява от държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение. Същите имат права и задължения, предвидени в Закона за държавния служител, в Кодекса на труда и в нормативните актове по прилагането им. Длъжностите в общинската администрация са ръководни, експертни и технически, като те се заемат по ред и при спазване на условията и изискванията на Закона за администрацията, Закона за държавния служител, Наредбата за прилагане на Единния класификатор на длъжностите в администрацията, Кодекса на труда и други нормативни актове.

Същността на общинската администрация е свързана с предоставянето на услуги на гражданите и с контрол и координация на дейностите по предоставянето на услугите.

Административното обслужване на гражданите в общинска администрация Смядово се осъществява в общински център за услуги и информация на гражданите / ОЦУИГ/. Въведено е ново работно време за работа с граждани от 08:00ч. до 17:00ч. без прекъсване.

В информационният център се извършват и предлагат всички видове административни услуги, извършвани от двете дирекция “специализирана администрация” и “обща администрация”. Общо предоставяните услуги от администрацията за 2012г. са 8 827бр., в това число: удостоверения 3 239бр., други услуги предоставяни на граждани и предоставяне на справки по служебен път 5 563бр., издадени различни видове разрешения – 20бр. и съгласуване от страна на администрацията – 5бр. В информационният център се извършват и нотариални заверки съгласно закона за нотариусите и нотариалната дейност, което включва нотариално удостоверяване на подписите на частни документи, които са едностранни актове и не подлежат на вписване и нотариално удостоверяване на съдържанието на подписа и съдържанието на пълномощно по чл. 37 от Закона за задълженията и договорите които общо за 2012г. за цялата община са 2593, от които 1291 са направени в административния център гр. Смядово.

В общинската данъчна служба, намираща се в информационен център продължават да работят и обслужват гражданите с въведения програмен продукт „Матеус”.

Актуализирани са всички вътрешни нормативни документи с които се работи.

Решения на Общински съвет – Смядово се публикуват на интернет страницата на общината.

Вследствие на извършени проверки по Наредба №1 са издадени 46 акта за установяване на административно нарушение, което е със седем акта по – малко от предходната година и същия брой наказателни постановления. Наложените глоби са в размер на 1 030лв., от които платени в брой в касата на общината 140лв.

Към областта на общинската икономика и общинската собственост са отнесени Закона за общинската собственост, Закона за насърчаване на инвестициите, Закона за концесиите, Закона за обществените поръчки, Закона за общинския бюджет, Закон за общинския дълг, Закона за приватизация и следприватизационен контрол, Закона за държавната собственост, Закона за защита на потребителите и свързаните с тях подзаконовни нормативни актове. В рамките на тази област на политика равно доминиращи са функциите по предоставяне на услуги (19) и по координация, надзор и контрол (19). Почти в същото съотношение (18) са застъпени и поддържащите функции и малко по-малко (15) са функциите по регулиране. Най-слабо в тази област са застъпени функциите по секторна политика (7). Това показва, че в областта, в която са концентрирани средствата за икономическо развитие на общината нормативно предвидените възможности за самостоятелно инициране на регламенти са най-малко в сравнение с другите функции и правомощия на кмета. В същото време обаче в тази област функциите по секторни политики са най-много на брой в сравнение с останалите 11 сфери на дейности.

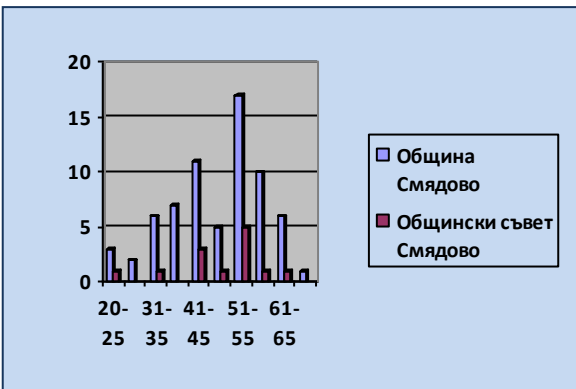
Дейността на общинската администрация се осъществява от държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение.

Дейностите на общинските служители, произлизащи от определените функции на дирекциите и отделите на Общинската администрация се ръководят от:

- Устройствен правилник на общинската администрация, в който са определени наименованията и броя на звената в общинската администрация, реда на дейност и функционалните задължения.
- Етичен кодекс за поведението на служителите в Община Смядово, съгласно който „Дейността на служителите в Община Смядово се осъществява при спазване принципите на законност, лоялност, честност, безпристрастност, компетентност, политическа неутралност, отговорност, зачитане на личността и отчетност.”

	20-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	Общо
Община Смядово	3	2	6	7	11	5	17	10	6	1	68
Общински съвет Смядово	1	-	1	-	3	1	5	1	1	-	13

В таблицата и на фигурата са показани броя на заети лица в Общинска администрация Смядово и всички дейности към Общината към юни 2013г. Наблюдава се, че най-голям брой лица работещи в ОбА/17/ и Общински съвет Смядово/5/ са на възраст от 51-55г. Равен е броят на лицата, работещи в администрацията на възраст от 20-50 и от 51-70 годишна възраст.

През последните пет години, се отбелязва намаляване на общия брой служители във всички структури на Общината от 44.5 през периода 2009-2011 до 41.5 от 2012г. до настоящия момент.

Развитието и усъвършенстването на човешките ресурси са един от ключовите фактори за подобряването на административното обслужване на Община Смядово. Различни проекти и програми и предложени форми на обучение от Института по публична администрация, насочени към увеличаване на експертния потенциал са реализирани през последните години.

Няколко са основните идентифицирани проблеми, с които Общинската администрация е необходимо да се ангажира през следващия програмен период:

- Конкурентен подбор при назначаване на лица на ръководни длъжности.

Провеждането на конкурси в сегашните условия на подбор на персонал е с елемент на субективизъм и е необходимо прилагане на съвременни честни правила за избор на лицата, работещи в администрацията.

- **Липса на система за планиране и оценка на необходимостта на специалисти в общинската администрация.** Въпреки че в Община Смядово са налични практики, при които експерти с богат опит предават своите знания и умения на по-младите си колеги, все още не е разработена интегрирана система, която да позволява да се предвиди недостига на квалифицирани експерти. В резултат на идентифицирането на потребността от човешки ресурси, ще могат да се планират по-добре подбора на новите служители и необходимите обучения в администрацията.

- Общинската администрация, по подобие на всички останали в страната, трудно успява да задържи високо квалифицираните си служители и да привлече такива. Една от основните причини е неатрактивното ниско заплащане, което не е обвързано с постигнатите цели, резултати и изпълняваните функции.

Управлението на човешките ресурси в община Смядово може да бъде улеснено и подоброено чрез развитие и въвеждане на новите технологии в лицето на **интегрирана**

информационна система за управление на човешките ресурси. Благодарение на нея ще се постигне бърз и ефективен начин на работа посредством електронна комуникация между отделните дирекции и звена на администрацията.

*6.2. ПРОЕКТИ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ”, ИЗПЪЛНЕНИ ИЛИ В
ПРОЦЕС НА ИЗПЪЛНЕНИЕ В ПЕРИОДА 2007-2013ГОДИНА*

В Бюджета на Община Смядово през 2012 и 2013 г. не са били предвидени средства за обучение на служителите, което прави Оперативна програма „Административен капацитет“ главен източник на финансиране за подобряване на общинските административни услуги.

Усилията на тази оперативна програма са насочени към подобряване на работата на държавната администрация за реализиране на ефективни политики, качествено обслужване на гражданите и бизнеса и създаване на условия за устойчив икономически растеж и заетост, повишаване на професионализма и прозрачността в работата на администрацията, намаляване на разходите за местните услуги за облекчаване на административната тежест, съкращаване на сроковете за предоставяне на местните услуги, поместване на информация на интернет страницата на общините за улесняване на процедурите във връзка с регулирането и спазването на разпоредбите.

Към 2013г. Община Смядово има два одобрени проекта по Оперативна програма „Административен капацитет“, които са в процес на изпълнение, което е видно от Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН). Двата проекта са на обща стойност 151 430,81 лв.

Задачите и предизвикателствата, които са заложили към всеки един проект са както следва:

❖ Проект „Подобряване на административната и организационна структура на Община Смядово за постигане на по-голяма ефективност и избягване на дублиращи се функции“, приоритетна ос I „Добро управление“, подприоритет 1.1 „Ефективна структура на държавната администрация” – период на изпълнение от 12.10.2012 до 12.04.2014г. Бюджет 65 906,44 лв. (100 % безвъзмездна финансова помощ).

Основна цел на проекта е Развитие и оптимизиране на организационната структура на Община Смядово за по-голяма ефективност, ефикасност и икономичност в работата на администрацията и подобряване на обслужването и удовлетвореността на потребителите на административни услуги

Резултати, които трябва да бъдат постигнати:

1. Премахване на дублиращите се функции и организационно реструктуриране на администрацията за повишаване качеството и бързината на предоставяните услуги, чрез извършване на функционален анализ в общинска администрация Смядово включващ следните елементи:

- ✓ Анализ на релевантността на администрацията
- ✓ Анализ на ефективността на администрацията
- ✓ Анализ на ефикасността на администрацията
- ✓ Изготвен План за действие за оптимизиране на функциите и организационно реструктуриране на администрацията

✓ Разработени предложения за промени в Устройственият правилник на администрацията и оптимизиране на структурата

2. Разработена Стратегия за организационно развитие на администрацията

3. Актуализирани вътрешни правила за работа на администрацията

4. Актуализирана Система за финансово управление и контрол

5. Разработена инструкция за документооборота

6. Разработени вътрешни правила за подготовка и изпълнение на процедури по ЗОП

7. Разработени Наръчници за работата, отговорностите, функциите, дейностите, документите по отдели в администрацията

❖ Проект „Повишаване на квалификацията на служителите от общинска администрация Смядово“, приоритетна ос II „Управление на човешки ресурси“, подприоритет 2.2 „Компетентна и ефективна държавна администрация“ – период на изпълнение 02.04.2013 до 02.04.2014г. Бюджет 85 524,37 лв. (100 % безвъзмездна финансова помощ).

Основна цел на проекта е повишаване квалификацията на служителите от общинска администрация Смядово

Резултати, които трябва да бъдат постигнати:

- Повишен капацитет на служителите в община Смядово чрез подобряване на квалификация и повишаване на мотивацията посредством
- Проведени обучения в Института по публична администрация – Работа с електронно подписани документи ИТО-5; Електронни таблици с MS EXCEL(базов курс) ИТО-8; Контрол, одит и отчетност в администрацията ФС-8 – общо 9 участника;
- Проведено чуждоезиково обучение по разговорен английски, различно от предлаганото от ИПА-15 участника;
- Проведено обучение по компютърни технологии в административната дейност- 15 участници;

- Проведено обучение на тема: „Електронното правителство, как да станем част от него” - за 15 участника;
- Проведено обучение за повишаване на мотивацията на служителите за изграждане на организационна принадлежност и идентичност - 44 участници;
- Проведено обучение за интеграция на уязвими групи и ролята на служителите за реализиране на интеграционните процеси 30 участници.

Община Смядово кандидатства и с още два проекта по Оперативна програма „Административен капацитет”, които към 2013г. са в процес на одобрение. Общата им стойност е в размер на 153 714,62 лв.

Първият, от които е Проект: „Добро управление и ефективни политики в Общинска администрация Смядово”, приоритетна ос I „Добро управление”, подприоритет 1.3 „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики” – период на изпълнение 9 месеца. Размер на исканата безвъзмездна финансова помощ - 63 892,82лв. Основната цел на проекта е подобряване ефективността на общинските политики, чрез прилагане принципа на партньорство и координация при тяхното формиране и въвеждане на механизми за по-добро управление.

Вторият проект е: „Ефективна и модерна общинска администрация Смядово чрез обучение на служителите”, приоритетна ос II „Управление на човешки ресурси”, подприоритет 2.2 „Компетентна и ефективна държавна администрация” – период на изпълнение 9 месеца. Размер на исканата безвъзмездна финансова помощ – 89821,80 лв. Основната цел на проекта е повишаване на капацитета и подобряване на компетентността на общинските служители от община Смядово за постигане на лична и екипна ефективност при изпълнение на професионалните задължения.

Техническият капацитет на общината за нуждите на управление и изпълнение на проектите, съфинансирани от ЕС е на **добро ниво**. Общината разполага с компютри, принтери, скенери, телефони, правна и справочна литература, автомобили.

Община Смядово използва външна консултантска помощ най-вече при инвестиционни проекти при следните дейности:

- изготвяне на работни проекти по ЗУТ;
- възлагане на обществени поръчки;
- изготвяне на анализ разходи-ползи;
- изготвяне на формуляри за кандидатстване;
- изготвяне на прединвестиционни проучвания.

Следователно може да се обобщи, че общината е акумулирала достатъчно знания и опит при изпълнението на инвестиционни проекти.

6.3. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

В Община Смядово са в сила Вътрешни правила на административното обслужване и Вътрешни правила за реда за разглеждане на предложения и сигнали, подадени до Общината. Съгласно първия от посочените два документа „административно обслужване е всяка дейност по извършване на административни услуги от структурите на Община Смядово”.

Административното обслужване в Община СМЯДОВО се осъществява чрез „Информационен център за административни услуги”, който осигурява информация за реда, организацията и видовете услуги, както и сайта на Общината www.smyadovo.bg. Община Смядово създава, поддържа и развива различни канали за обратна връзка с клиентите: пощенска кутия, анкетна карта, интернет форма за предложения, електронна поща, и измерване степента на удовлетвореност на потребителите на административни услуги чрез социологически проучвания. От своя страна Вътрешните правила за реда за разглеждане на предложения и сигнали, подадени до Община Смядово имат за цел да усъвършенстват организацията и дейността на Общината към едно по-добро администриране. Документът касае сигнали за злоупотреба с власт и корупция, лошо управление на общинско имущество или за други незаконосъобразни действия и бездействия на административни звена или длъжности лица от Общината.

Фокусът на администрацията все повече се насочва към използването на информационните технологии като средство за подобряване на административното обслужване. За момента резултатите в изграждането на електронно управление са незадоволителни, като благодарение на усилията на общинската администрация, обмена на опит и добри практики по реализирани проекти, **към месец юни 2013г. няма налични електронни услуги**. Услугите по електронен път са главно на етап предоставяне на онлайн информация, едностранна или двустранна комуникация (например, на интернет страницата на Община Смядово, могат да бъдат разгледани всички образци на заявления/искания за предоставяне на административни услуги, но същите не могат да бъдат изпратени по електронен път). От друга страна услугите по пощата и по телефона не са регламентирани и реално не се използват масово от гражданите. Така че, независимо от навлизането на електронните технологии в ежедневието ни, **обслужването на гише се явява основен начин за достъп**.

Друго основно предизвикателство пред Община Смядово е, че **тя не предоставя интегрирани административни услуги**. Проблем за тази и останалите общини в България е липсата на практика да се използват налични информационни масиви на други администрации. Гражданите са принудени да предоставят документи, които администрацията вече има или може да си осигури по служебен път.

Необходимо е да се увеличи прозрачността в дейността на администрацията с цел да бъде укрепена връзката между Община Смядово и гражданското общество. От ключово значение е да се осигури отваряне на база данни и информационни източници за

гражданите, както и информацията относно всички сключени от Общината договори за възлагане на обществени поръчки. Благодарение на повишената публичност ще се съдейства за увеличаване на възможностите за ефективен граждански контрол върху дейността на администрацията.

Друго важно предизвикателство пред общинската администрация е спазването на принципите за опазване на околната среда, които са все още слабо застъпени. Провеждането на редица мерки и зелени инициативи биха могли да бъдат осъществени със съдействие на неправителствения сектор на обществото. Необходимо е да се продължат процесите на оптимизация в администрацията, което ще съдейства за намаляване на бюджетните разходи и бюрокрацията и изграждане на ефективна администрация.

6.4. ПАРТНИРАНЕ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА

Местните власти могат да окажат значително влияние върху средата за развитие на бизнеса, учебните заведения и неправителствените организации (НПО).

1) Представители на бизнеса

Администрацията обслужва голям обем от административни процедури със значима важност за фирмите, като: издава разрешения за строеж, предоставя лицензи на фирми, разрешителни за извършване на таксиметрови услуги, гарантира спазването на разпоредбите за опазване на околната среда, здравето, безопасността и др. Въпреки положените усилия за реформи и въвеждане на електронни услуги, **Община Смядово все още не предлага услуги на своя интернет портал**, като повечето от тях се свеждат до основна информация и образци за конкретни административни услуги. Като допълнение, е необходимо създаването на ефективна административна система с кадри, които да откликнат адекватно на търсенето на добре функциониращи административни услуги от страна на бизнеса, както и използването на публичните регистри с цел избягване на дублирането.

Бизнесът в Община Смядово има достъп до информация благодарение на редовно поместваните на интернет страницата издадени разпоредби, решения на кмета, решенията на Общински съвет, бюджет, финансови отчети и данни за обществени поръчки. Практиките за реализацията на обществените поръчки са сред основните причини за създаване на възприятие сред обществото за корупция.

Икономическата активност в дадена община не е зададена величина – тя се влияе и предопределя от местното управление. За да бъде Община Смядово сред успешните е необходимо създаване на подходящи условия за правене на бизнес и действия, целящи икономическата активност в региона.

Категорично е становището, че трябва да се подобри бизнес средата в Община Смядово, като това би могло да се постигне чрез: Включване в Обществените консултативни съвети към кмета на експерти от различни браншови сектори на икономиката на Община Смядово.

2) Неправителствени организации

Община Смядово има изградено сътрудничество с НПО в социалната сфера. При все това, липсват механизми за съвместно изпълнение на стратегически цели, като разработване на отделни документи, проекти и инициативи, така че усилията на Общината трябва да бъдат насочени към изграждане на рамка и методи за координация с НПО.

Констатира се, че **липсва фонд за финансово подпомагане на собственото участие на неправителствените организации в програми и проекти**. Подобен фонд би повишил ангажираността на местната власт към изпълнението на мерките и приоритетите от ОПР, изпълнявани от външни за общинската администрация организации. Финансовият ресурс на фонда би могъл да се разпредели на конкурсен принцип при ясно разписани правила, като средствата да се отпускат след преценяване на приноса на съответния проект към изпълнението на конкретна мярка или приоритет от ОПР и след подписването на договор за финансиране (от страна на бенефициента) със съответната донорска програма. Бюджетът на фонда да се приема с бюджета на Община Смядово за същата година.

Отсъствието на изявени експерти от НПО от различни сектори в Обществените консултативни съвети към кмета на Общината трябва да бъде променено с цел предоставяне на специализирана експертиза и контрол спрямо администрацията в посока на развитие на гражданското общество.

6.5. ПРИЛАГАНЕ НА ПОЛИТИКИ

Ефективното прилагане на стратегическите планови документи е предизвикателство пред администрацията на Община Смядово.

В администрацията на Община Смядово трябва да се изградят механизми за съвместно изпълнение на стратегически цели, тъй като често се разработват отделни документи, проекти, инициативи, които не винаги са синхронизирани помежду си. От друга страна, целите на стратегическите общински документи трябва да са обвързани с целите на администрацията като цяло, както и целите на отделните служители. Всичко това ще спомогне за реализацията на политиките за общинско развитие. В тази връзка е необходимо разработването и въвеждането на инструменти и процедури за мониторинг и оценка на общинските политики, които да спомогнат за тяхното ефективно изпълнение.

Общинска администрация Смядово трябва да отговаря постоянно на променящата се среда и в резултат на което да изгради модел за преразглеждане на своите структура и функции.

Основни задачи /предизвикателства пред Община Смядово за следващия програмен период 2014-2020г.

- Подобряване качеството на административното обслужване и използване възможностите на информационните технологии
- Развитие на прозрачността на работата и отчетността на общинската администрация
- Въвеждане/изграждане на интегрирана информационна система
- Постигане на гъвкава и адаптивна структура на администрацията, която да отговаря на динамично променящите се среда и прилагане на стратегически политики на общината
- Привличане на квалифицирани специалисти и постоянно развитие на професионалните качества и умения на общинските служители
- Развитие на система от електронните услуги, чрез използване на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) от администрацията за предоставяне на административни услуги по удобен и рентабилен начин, ориентиран към потребителите/клиента
- Намалване на усложнените процедури по предоставяне на услуги
- Изграждане на публичен регистър на договорите и предоставяне на пълен достъп до него, както и достъп до всички публични регистри на общината
- Повишаване на прозрачността на бюджетното прогнозиране, планиране и изпълнение.

Необходимостта от повишаване на знанията и уменията на нейните представители за качествено обслужване на гражданите и бизнеса.

Изграждането на електронното правителство изостава поради недостатъчен административен капацитет. Обучението на служителите ще е устойчива база за изграждане на административен капацитет.

Основни изводи:

- **Община Смядово показва сравнително добър капацитет за подготовка, управление и изпълнение на проекти съфинансирани от Европейските фондове с договорени 9 проекта на обща стойност около 2.5 млн.лв. по оперативните програми, от които реално изплатени към 30.09.2012г. са около 2 млн.лв. /данни от ИСУН/**
- **Мерките, които община Смядово трябва да предприеме за увеличаване на шансовете си за спечелване на проекти и през следващия програмен период 2014-2020г. са:**
- **Постоянното повишаване на квалификация на служителите (специализирани обучения и курсове) и правилната им мотивация прилагане на добри практики разработване на качествени прединвестиционни проучвания/работни проекти по- широко участие на заинтересованите страни, обществени обсъждания и диалог с обществеността.**

II. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива тя. В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на средства от структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината. По този начин могат да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодоленни.

От изводите, направени от работните групи, разширена работна група, съставена от представители на Общинска администрация, Общински съвет, представители на бизнеса, НПО и граждани, се изведе следният SWOT анализ:

Силни страни	Слаби страни
<ol style="list-style-type: none"> 1. Екологично чист район със съхранена природна среда с характерни ландшафтни качества, богато биоразнообразие и богати реакционни ресурси 2. Добра транспортна връзка за Южна България през Ришки проход и наличие на ЖП линия. 3. Добри условия за развитие и традиции в селското стопанство 4. Горски фонд с добра репродуктивност, разнообразни функции и добро стопанисване 5. Богато историческо наследство, съхранена култура и традиции	<ol style="list-style-type: none"> 1. Задълбочаване на процесите на застаряване на населението и обезлюдяване на селата 2. Намаляване на трудоспособното население 3. Амортизирани транспортна и водопроводна инфраструктури, липса на пречиствателна станция за отпадни води и канализация. 4. Ниски доходи и нисък жизнен стандарт. 5. Слабо ниво на икономическо развитие и липса на инвеститорски интерес 6. Загубени традиции в химическата промишленост и липса на месопреработвателни предприятия. 7. Зависимост на общинския бюджет от централната власт. 8. Недостатъчно развити публично-частни

Силни страни	Слаби страни
	партньорства 9. Недостатъчно развити комуникационни мрежи
Възможности	Заплахи
1. Привличане на инвестиции, чрез фондовете на ЕС 2. Условия за развитие на културен, селски, ловен и еко-туризъм 3. Предоставяне на общинска собственост за развитие на бизнеса 4. Увеличаване броя на малките и средни предприятия 5. Развитие на биологично селско стопанство 6. Наличие на свободни земеделски земи. 7. Оползотворяване на енергия от ВЕИ и отпадъци	1. Задълбочаване на демографските проблеми и миграция на квалифицирани специалисти 2. Липса на инвестиции за подобряване на инфраструктурата 3. Влошаване на екологичната обстановка поради липса на пречиствателни съоръжения и инсталации за оползотворяване на биоразградими и строителни отпадъци 4. Финансова криза и лоша бизнес среда 5. Слаба активност в усвояване на средства от ЕС

На публично обсъждане на база направения SWOT анализ се изведоха приоритетите за развитие на Общината Смядово.

- **Развита местна икономика**
- **Изградена инфраструктура**
- **Затворен цикъл на производство в земеделието**
- **Инвестиции**
- **Съвременно европейско мислене**
- **Модерни пълни училища**
- **Привлекателно място за живеене**
- **Туристическа дестинация**
- **Спортна база**

От изведените приоритети бе изготвена визия и приоритетни области за развитие.

Визия Община Смядово – район с развита местна икономика, модерно земеделие и животновъдство, добре изградена техническа и социална инфраструктура, създаващи условия за устойчиво развитие

ГЛАВНА ЦЕЛ:

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ТЕНДЕНЦИИ В ДЕМОГРАФСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТ, ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА С УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА.

Стратегическа цел 1: *Устойчиво развитие на територията на община Смядово чрез изграждане на техническа инфраструктура, опазване и възстановяване на околната среда*

Стратегическа цел 2: *Постигане на устойчив икономически растеж чрез насърчаване на местния потенциал и повишаване качеството на образованието*

Стратегическа цел 3: *Подобряване на качеството на живот чрез създаване на условия за ефективна заетост, социално включване, достъпно и качествено здравеопазване, култура и спорт*